

ARGIA

MAHAINGURUA

Indigenen egoera
munduan

KABIER KINTANA

Hipokresia handia
«ego hizkuntzaren
gaian»

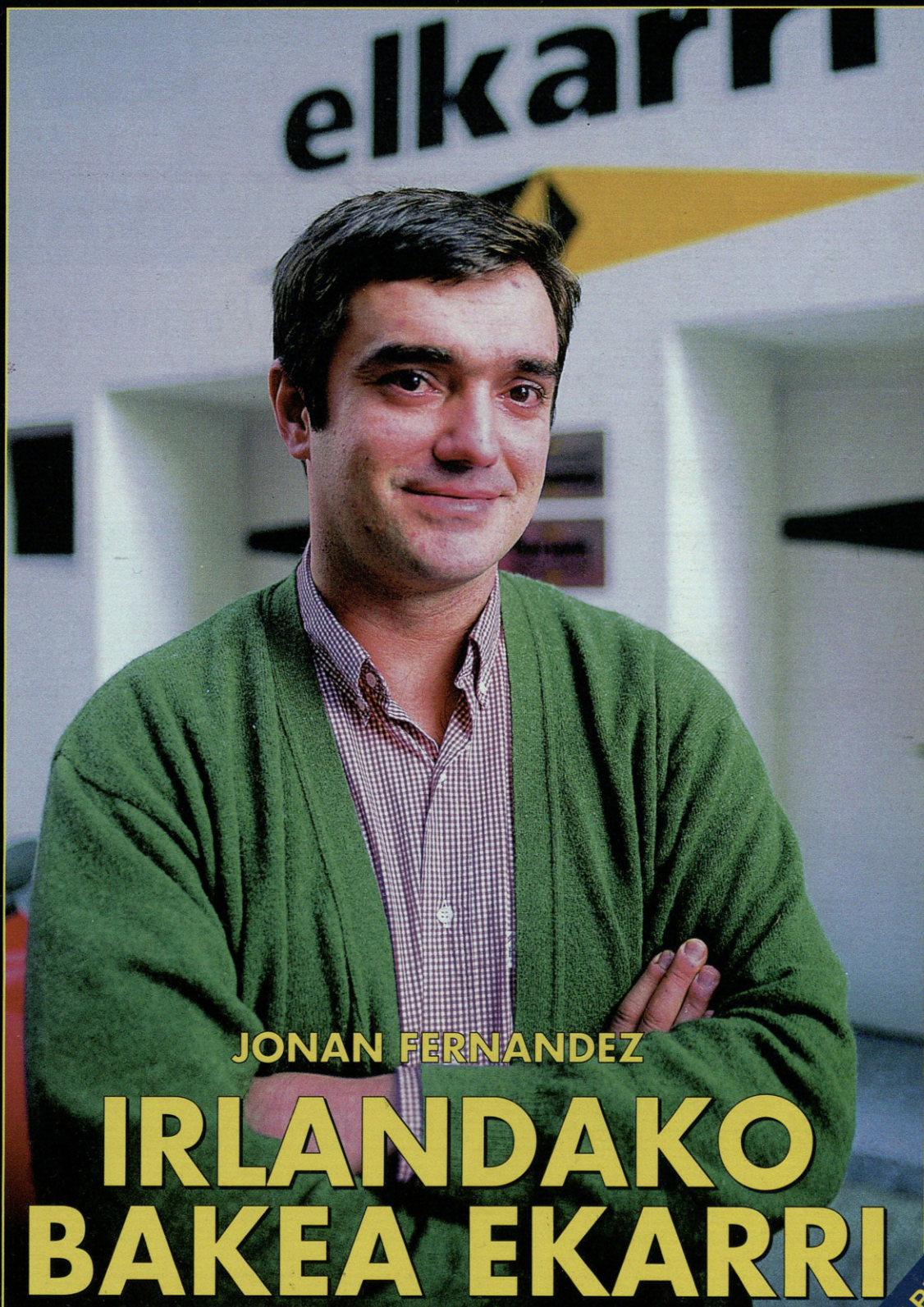
EUSKALDUNTZEA

46 traba euskarari
administrazioan

FERMIN

IRAOLAGOITIA

«gitaletxeak benetan
elkartu ezean
dartsuenek iraungo
dute soilik»

JONAN FERNANDEZ

IRLANDAKO BAKEA EKARRI

ARRIA

EGIZU KEINU NATURALA

Ez zaizu ezer kostatzen

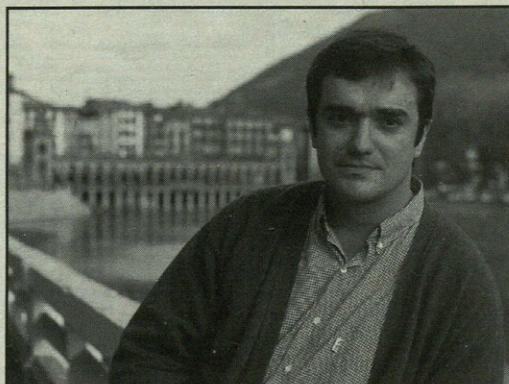
Izugarri balio du

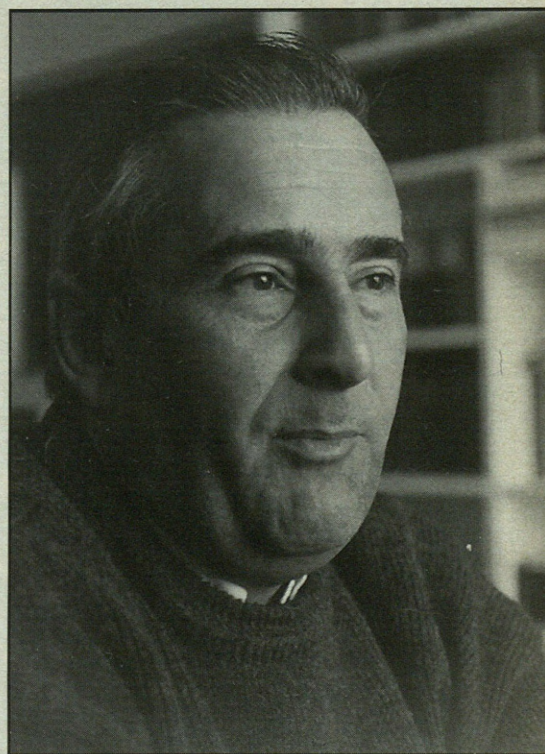
Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputación Foral de Gipuzkoa

Obra Hidrauliko eta Ingurugiro Departamentua
Departamento de Obras Hidráulicas y Medio Ambiente

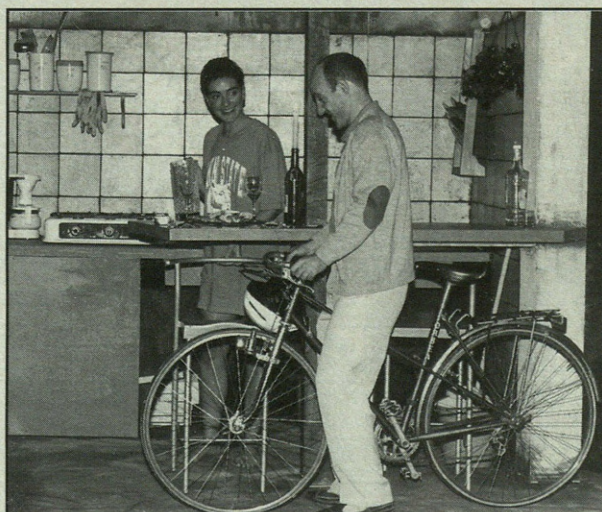
6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.
8. Jonan Fernandez, Elkarri-ko koordinatzailea: «Irlandako bake prozesuak sekulako eragina izan du Euskal Herrian». PELLO ZUBIRIA eta MIKEL JAUREGI.
12. Asteazken zehar. XABIER LETONA
14. Indigenak maputxe eta kunen begietan. XABIER LETONA.
18. Mende bukaerako auto lasterketa. XABIER LETONA.
20. «Egizu keinu naturala» kanpaina martxan jarri du Gipuzkoako Foru Aldundiak. Zaborra bereizten ikasi. AINHOA GERRA.
23. 646 traba euskarari administrazioan. JOXI GOIKOETXEA.
26. Llamak Euskal Herrian. RAMON BASALDUA.
28. Xabier Kintana: «Hipokresia handia dago hizkuntzaren gaian». JON SARASUA.
34. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
38. Azpeitiko Antzerki Topaketak. Estreinaldien neurriko oholta. J.J. PETRIKORENA.
40. Fermin Iraolagoitia, Editoreen Elkarteko buru eta Ibaizabal argitaletxeko arduraduna: «Argitaletxeak benetan elkartu ezean indartsuenek iraungo dute soilik». MAITE ARTOLA.
42. Hiru Trukuren lan berria kalean dago jada. Mendebaldeko euskal baladak. PATXI GAZTELUMENDI.
44. Rolando Diaz, zinemagile kubatarra: «Zinemagintza latinamerikarrak ikuslearen nahi berriak asetzen ditu». MYRIAM GARTZIA.
46. Kultura agenda.
48. Argitalpenak.
50. Aukeran.
56. Denborapasa.
58. Toshokmenpekotasuna. J.M. OSTOLAZA «XALBARDIN».

XABIER KINTANA: Berak zuzentzen duen EHuko Euskararako Kabinete Teknikoaren bulegoan hartu gaitu Xabier Kintanak. Euskaltzaindiaren inguruan aspaldidanik dihardu, eta duela denbora gutxi izendatu zuen euskaltzain oso. Izendapena aitzakiatzat harturik, berarengana joan ginen, eta Euskaltzaindiak gain beste hainbat arlo zatertu genituen. Azken hamarkadatan denetarik egin baitu Xabier Kintanak euskaren inguruan: hiztegiak, itzulpenak, eleberriak, iritzi artikuluak... /28

POLITIKA: Elkarri eta ezker abertzalearen arteko harremanek ez dute euren unerik gozoena bizi azkenaldion. Beste zenbait konturen artean, tira-bira horien eta azken egunotan hain nahastua ageri den Euskal Herriko egoera politikoaren inguruko bere iritzia azaldu digu Jonan Fernandezek Elkarri-ren Tolosako egoitzan. /8

AZPEITIKO TOPAKETAK:

Azken urteotako gorabeheren ondotik, asmo berriez taularatu zaizkigu Azpeitiko Antzerki Topaketak. Lau obra estreinatuko dira bertan, diruak horretara jarri direlarik. Formula honek ez du hala ere, antzerki munduko jendea asebate eta hainbat kezka zabaldu dira. Horretaz jardun dugu erreportaian. /27

ANOETAKO
BELODROMOAN.

SARRERAK
OHIZKO LEKUEIAN SALGA
AURREZ: 1000 pzt
40 libera
EGUN BEKEAN: 1200 pzt
52 libera
HAURRAK: 300 pzt
12 libera

Festa

Abenduak

Larumbata

LAUGARREN URTEBETETZEA

5:30etan: MAIDER eta ALAITZ • AIRE 4HI ZPAK • TUMBADITO, SALSIA TALDEA • PAULAZOAK • MIKEL MARKEZ • PEKATA MINUTA.
JABI MUGURUZA • INAK • EIZMENDI • GIDENAK • QUARTET • BERTENARIK • BIGOR ARAPE • ANDREA MAR • KORALA.

Bertsoak telebistaz

EUSKAL Telebistako arduradunei eta Euskal Herriko Bertsolarien elkarteari zuzendua doa gutun hau. Jadanik bizpahiru aste pasatu dira zuek elkarlanean produzitzen zenuen «Hitzetik hortzera» programa bukatu zela, eta bertsozaleok oraindik ez daukagu zuen asmoen berririk: programa bera berriro martxan jarriko ote duzuen, antzeko beste zerbait antolatuko ote duzuen edota bertsolaritza Euskal Telebistan tarterik gabe geratuko ote den. Programa horren audientziari buruzko datu zehatzik ezagutu ez arren, ez dugu uste inork ukatuko duenik ikusentzule bertsozaleok oso gustoko geunuela, eta Euskal Herrian ez garela pertsona gutxi izango multzo horretan sartzen garenak.

Ez dakigu kentzeko arrazoiak zeintzuk izan ziren, ez dakigu arazoak non eta noren aldetik dauden, alegia, Euskal telebistako arduradunena edota Bertsolari Elkartekoa ote den errua, baina bertsozaleoi lehen-goaren moduko programa txukun eta osatua gutxienez zor zaigula uste dugu, are gehiago kirolzaleei eta haurrei eskaintzen zaien guztia kontuan hartzen bada. Beraz, lehenengo programa edo antzekoren bat lehenbailehen berriz ere emititzen hasteko moldatuko zaretela espero dugu.

MIREN IRIGOIEN
Oiartzun (Gipuzkoa)

Kondoi ibilbidea Hondarribin

MORBOA oso aproposa izaten da kazetari artean edozein idatzbide jorratzeko. Kasu honetan ez da morboa, mordoa baizik, kondoi mordoa, Gipuzkoak duen herri turistikoenetan ikusi dudana goiz partean eta Jainkoak libra nazala gezurretan ari banaiz.

IRAKUR- LEAK MINTZO

Halaxe dira gauzak, lan eginkizunetan nobilela Hondarribi aldean okurritu zait itsasorantz arrimatzea eta itsasoaren baretasunaz pixkatxo bat gozatzea. Baina eguraldia erabat zakartuta Espigoia alde batera utzita Kaiarako bidea hartu dut, hondartzatik joan beharrean Esplanadatik joanaz.

Hondarribitarrak esplanadatatzat ezagutzen duten hau, bi bat kilometroko ibilbidea da edo hobeto esanda korribidea. Kontuz! ez dut esan nahi korri egiteko bidea. Korribidea diot, kontatzen hasi eta gutxi jota bi ziento kondoi kontatu ditudalako, beste dozena bat tanpoi erabiliak eta horien faltan komuneko papera metroka. Baten batek esango du, «hau ere ari duk gauzak bere onetik ateratzen». Bada deskuidioan horrelako inuxenterik balego betorrela Hondarribiko aileka honetara. Pekatuari beldurrik ez badio bederen. Pasatze hutsarekin pekatuan ari dela sentituko baitu, metro erdiko lau pekatu. Aitortu behar dut gainera etzaizkidala inoiz kotxeak maitasun jolasketarako atarramendu onak iruditu, batez ere oso gazte nintzenetik ariketa horietan mendi malkar batean ari ginela esku frenoja jo eta sexoaren gailurra ikutu beharrean heriotzaren iluntasuna hurbil ikusi nuelako.

Bromak eta lizunkeriak alde batera utzita zerorri zer irudituko litzaizuke ordu laurden baten barruan kilo hazia bi ziento kondoi barruan ikusiko bazenu? Seguruenik nazka, tristezia, eta morboa. Morboa, gau parteko ariketak imajinatze hutsarekin. Nazka, ber-

tatik bertara umeak jolasean aritzen direlako eta umeek edozein gauza dutelako jolasgarri. Eta zer jolasgarriago eta erakargarriago puxika txuriz estalita dagoen estrata baino? –Ama! goazen puxikabidera jolastera, goazen. –Ez, ume, badakizu gainera puxika horiek oso zikinak eta arriskutsuak direla, batzuk pozoia daramate barruan. Eta hirugarrenik, tristezia, maitasunari nahiz sexuari oraindik atek jartzen zaizkiolako eta hori gutxi balitz bolantea aurrekaldean. Diskuiroan Opel Kadeta izanez gero ondo, baina Fiat Kromoa baduzu eta gainera laguna bi metro ingurukoa akabo, maitasunaren mugetaz hizketan hasteko moduan adiskideak. Azken finean gizarte honek sexu askatasunari dagokioenez aurrerapauso handirik eman ez duenaren adierazbidea besterik ez baita gazte jendeak horrela ibili beharra. Baina zer erremedio!

Bukatzeko, Hondarribiko Udal Agurgariari gomendio bat egin nahi nioke atrebentzi handia ez bada. Izenpetzen duzue leku hori Kondoi Etorbidea paseo izenez edo bestela goizean goiz garbi astindua ematen diozue beste kaleak bezain txukun uzteko. Eskerrik asko.

GEMA LIZUNDIA

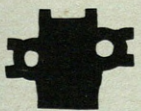
JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Joxe Mari Irazusta.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 47 17 10

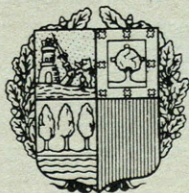
LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutzaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

Intxauspe abertzale utzi zutenekoa

INTXAUSPEKO alaba dendaria/ goizian goizik jostera joailia/ nigarretan pasatzen du bidia/ aprendiz kon- solatzailia“ dio kanta zaharrak. Asteotan euskal departamenduaren inguruan Garaziko jauntxo zaharrak egin duen bidez sugerentzia bat baino gehiago eskaintzen du.

Erroetako euskalduntasunaren ari- ma ezkutua ala bankariaren buru ho- tza dabil 3Betako proiektuaren atzetik? Gauzen logikak bigarrena behar duela agintzen digu, baina behingoz kroni- kagile pesimista honek lehenean si- nesteko tentaldia sentitu du. Euskal Herria instituzionalizatu beharraz dei egin du Parisen, eta hartu duen jipoia- ren ondoren —70 batzarkidetatik bos- ten bozak bakarrik bilduz— dituen kargu gehienak uzteko erabakia azal- du du. Hogeitamar urtez Pirinio Atlan- tikoetan atxiki duen nagusitasuna

Bayrouk kenduko dion beldurra aipa- tu da: heredentzia eta jelosia aferak. Baita euskal departamenduaren in- guruan egin duena irudi operazio on bat izatea ere. Baina nahita ala gabe, Euskal Herriaz Parisen dauden fantas- mak plazara irtetea lortu du.

KAZETARI gazte baten lanari esker- jarraipen pollita egin diok, Hur Go- rostiaga— izan gara Parisko parla- mentariak Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Zuberoa erakunde batean biltzeko erabili, erabiltzen eta erabiliko dituz- ten argudioen lekuko. Batzuentzat administraziozkoak dira arrazoinak -aldaketa non-nork-nola erabaki be- har duen—, beti dago «une hau ez da egokia» dion frantximanta, «garbiketa etnikoa» inoiz baino eskuergo topatu du beste jakobinoak, eta «Espainiako autonomistek bizitu demonioak» aipa- tzean erdiz-erdi ikutu du mamia Pey-

refitte diputatu gaullistak. Denak balio du euskal departamenduaren kontra.

«Mertzikaren floriaren ederra/ bar- nian dizu hezurra gogorra» dio aipatu kantuak beste pasarte batean. Eta Mi- xel Intxauspek ere urtetan landu duen loreak hazitako hezurarekin egin du topo. Ezker eta eskuin esplikatu du Intxauspek bere eboluzioa: 1981ean

Intxauspek jakin du
Eraikitzenen eztabaidan
azaltzen, eta abertzaleek
aldiz Intxausperen
kontsultaren aurrean
testimonialismoa
gainditzeko indarrik ez.

«Ertzaintza ez da herriarena» plataformak deituta eta HB-ren laguntzarekin Bilbon egindako manifestaldiak milaka asko bildu zituen larunbatean, ezker abertzaleak burutzen dituen agerpenetako antzeko kopurua lortuz. Ertzaintzaren inguruko eztabaidak jarraipena izango du, eta HB eta EAJren arteko giroa normaltzeko edozein urrats emateko —bi aldeetako zenbait burukide biltzen hasiak ziren— arantza horrekin egingo dute topo.

euskal departamenduaren kontra ginen, Espainian zen estabilitaterik eza ikusirik Frantziaren batasuna arriskutan ipintzen zuelako, baina gaur harreman onak ditugu Iruñeko eta Gasteizko lehendakariekin, eta euskaldunok nortasunik ez izatea oztopo da normalkuntzarako. Bere bankuak —mugaren babesean sendotu denak— dituen eskakizun berriengatik, bere eta bere lagunen interes ekonomikengatik, ala historiako erreferentziengatik nahi ote zuen Euskal Herria Akitaniatik atera eta Biarnoaz gain Bigorrearekin lotu? Erantzuna ez baina emaitza daukagu: Mitterrandek bere hitza jan zuen antzeko baldintzetan bota dutela atzera Intxausperena, komunistetatik eskuinera arteko jauntxo frantses guztiek baturik.

ABERTZALEAK ageri dira joko guzti hauetan deskolokatu samarrik. Abertzaleak izan dira urteak joan eta urteak etorri Iparraldearen erakundetzearen aldeko lan gogorra egin dutenak, kristo guztiaren kontra eta prezio gogor bat ordainduz. Orain, beti abertzaleen kontra egondako politikariek hartu dute instituzionalizatu nahiaren protagonismoa, Urruñako Poulou alkateak, Intxauspek... Instuzionalizatzea badator, baina eskuin frantsesaren eskutik.

Intxauspek jakin du Eraikitzen elkarrekin Autonomiaz hasi eztabaidan aurpegia azaltzen —antolatzaileei egozten zitzaizkien Iparretarrak kutsuaren gainera— eta abertzaleek ordainetan Intxauspek burutu kontsulta bixi baina eraginkorren aurrean jarre-
ra testimonial batetik aurrera jotzeko indarrak ez. EA eta EAJkoek beren erreferentziak garbi dituzte. Iparraldeko abertzale ezkertiarrek hilabeteotan bizi dituzten tirabirek badute zerikusirik faktore berri guzti horiekin. Bai baita 94 amaiera honetan 84ko egoeratik bereizten duen hainbat datu berri. Markoa bera menturaz. Politikan minoritarioak izaki, gizarte barruan erdi epera lan egitea uzten die Intxauspek, orain arte bezala.

PELLO ZUBIRIA

G O R D E T Z E K O A K

FRANTZIAKO MASOIAK ETA-REN KONTRAKO BORROKAN

ETAren kontrako politika Frantzian kontrolatzen dutenen artean masoneriak presentzia berezia daukala aipatzen da azken aldian. Laurence Le Vert epailearen agindupean ETAren kontrako operatiboetako nagusia den Marion komisarioaren gainera Angel Guerrero izeneko pertsonai baten izena ere entzuten hasia da. Honek pizu handi bat eukiko luke masonerian eta Madril eta Parisen arteko harremanak katramilatzen direnean beregana jotzen omen dute espainolek desblokeo bila.

E Z P A L A K

■ POLIZIEN ARTEKO ZAKARRAK GARBITZEN

IAZ Gurutze Iantzen heriotzarekin burutu zen Guardia Civilaren operazioak eta urte honen hasieran Gipuzkoan ezarritako kontrolek lortu ez zutena erdietsi du Ertzaintzak Loiuo tiroketaren ondoren ETAren Bizkaiko taldeak desagiteak. EAEko Segurtasun Batzordea biltzea, alegia.

Espainiako polizi agintarien artean ezinegon handia sortu du Liukoaren ondoren Ertzaintzak lortutako informazioa lau egun pasa arte haiei ez emateak. Sendotasunezko jarrera ba-

tean bildu dira Eusko Jaurlaritzako ordezkariak Juan Mari Atutxa sailburua eta Margarita Robles Segurtasunerako Espainiako Estatu Idazkaria izar izan zituzten bilkurara. Politikoen artean ez baina polizien buruen artean dabil egonezina, eta horretan zerikusi handia du Guardia Civilak Roldanen ihesiaren ondoren bizi duen krisiak.

■ ITOIZKO URTEGIAREN NEURRIA EZTABAIDAN

EUROPAKO Komisario taldeak ontzat eman aurretik filtratu zuen Espainiako Herrilan ministeritzak Itoizko urtegiaren alde Paleokrassas gabinetek erabakitako oniritzia. Nabarduren gainera, komisarioen aldeko ebazpena garantizatu nahi zuen Madrilgo Gobernuak agiri konfidentziala plazaratzearekin.

Itoizko urtegiaren eraikuntza lanak aurrera darraitela, Nafarroako Gobernuaren eta Madrilgoaren arteko eztabaida geratzen da ondoko hilabeteetarako: Itoizkoa hasierako neurrietan mantendu ala urtegi tikiagoa eraiki. Ekologistek aipatutako arrazoin bat ari da gorputza hartzen; alegia, nekazaritzan Itoiz dela eta egin behar zen inbertsioa ez dagoela garantizaturik.

Jonan Fernandez, Elkarri-ko koordinatzailea

«Irlandako bake prozesuak sekulako eragina izan du Euskal Herrian»

Elkarri-ko burua eta arima da Jonan Fernandez, mundu guztiaren ustean. Begiradan igjerri zaio tolosar gazte honi argia dela. Bere gorpuzkera sendoak lagunduta, arriskutzen eta bultzatzen dakien gizona da. Politika gertutik eta barrutik ezagutuz, zuhurtzia hartu du urteekin. Marketin politikoa eta komunikazioa trebezia erabiltzen ditu. 94ak azken egunak erretzen dituen honetan, udaberrirako Bakearen eta Elkarriketaren aldeko Konferentzia berotzen dihardu.

ETAren paperetan ageri omen denez, ezker abertzalearen eszisia omen zarete.

Ezker abertzalearen parte izan ez garenez, ezin eszisia izan. Lehen unetik mugimendu soziala izan gara, autonomo eta independentea. XXI. mendea gainean dugula, mugimendu sozialak guztiz autonomo eta independenteak direla asumi-tu ezean, gaizki gabilta.

Arazoa da adostasun eta desadostasun handiak dau-dela gai garrantzitsuetan gu eta ezker abertzalearen artean. Hortik abiatuta, logi-koa da liskarrak gertatzea. Eta hori da arazo bakarra. Baina Estatuaren estrategia bultzatzen ari garela esaten zaigun bezala, era berean

ETA salatzen ez dugun artean ez direla gutaz fio esaten digute beste aldetik.

Enfrentamenduaren erdian kokatuz Estatuari joko egiten diozuela irakurriko zenuen...

Gu ez gaude erdian, ez gara ekidistanteak eta ez dugu neutraltasun sinesten. Erru bat da elkarriketa eta bitartekaritza soziala jorratu nahi izana erdian jartze gisa interpretatzea. Elkarriketa- ren eta akordioaren alde egiten dugu lan, bitartekari- tza soziala jorratzen dugu.

Egiten diguten beste kriti-

ka bat bakearen gaia edukiz hustu izana da. Ene ustez, guztiz alderantzizkoa da. Duela bi urte Euskal Herrian bakearen gaia nola jorratzen zen eta egun nola jorratzen den aztertuz gero, bakeak eduki aldetik asko irabazi duela irizten diot. Bakea el- karriketarekin lotzen hasia da jendea, eta baita arazo- ren sustraiekin bateratzen ere. Lehen ez zen horrela. Beraz, Elkarri-k bakearen helburuari edukia eman dio.

Denok dakigu ETAk hiltze- arri utzi arren, hemen ez dela bakerik. Bakea liska-

rraren oinarri diren arazo- en konponbidearekin bategi- nik dago. Elkarri-k bakearen kontzeptu koherentea du, edukiz beterikoa.

HBk eta EAJk elkar ulertzea posible al da, asteotakoak ikusita?

Baiezkoan nago. Aukera asko dago etorkizunean hala izateko. HBk eta EAJk ere hori argi dute. Kontua da zenbait egoera eta koiuntu- ratan elkarrengandik alden- tzeo eta diferentziak mar- katzeko beharra dagoela, eta horixe gertatu da orain.

Gertatutakoari garrantzia eman behar zaio, baina ez duena baino gehiago. Tentsioa sortarazteko aproposa den herri batean bizi gara, eta ziklikoki tentsio handiko uneak bizi ditugu. Baina on- doren guztia normaltasun erlatibo batera itzultzen da. Une hau ez da besteak baino tentsio handiagokoa.

HBk eta EAJk, lehenago edo beranduago, elkar ulertzea ezinbestekoa da. Hor- taz, horretarako aurrerapau- soak lehenbailehen eman behar dira, herri honi den- bora eta oinazea aurrezteko.

«Inork ez dezala Irlandako prozesua idealizatu, hemengo egoeraren antzekoa baitzen hangoa ere»

Aurreko esperientzien arabera, akordioa zebazteko garaian sor daitezke arazoak.

Gutxi hitz egin izan da hemen. HB eta EAJren arteko elkarrikketa saio bat izan zen, Algerrekoa ere hor da, arrakasta handirik gabeko saio txikirik ere bai, baina askoz gehiagorik ez. Ordea, liskarrak zeuden beste zen-

bait tokitan elkarrikketetan ordu askotxo egin dituztela ikusi ahal izan dugu. Akordioa ez da egun batetik bes-

«Aurrerapausoak ematea baino bere horretan jarraitzea erosoagoa da askorentzat»

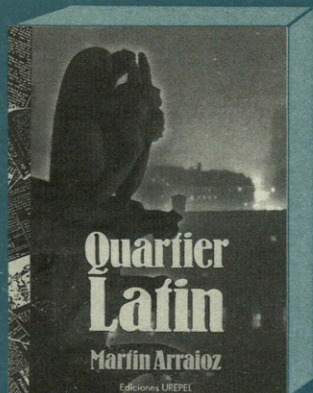
tera lortzen. Aurreko esperientzietan arrakastarik ez izateak ez du esan nahi guztiak gaizki irtingo direnik.

Baikorrak izateko elementu eta faktorerik ba ote dagoen? Batipat bi: enfrentamendu ziklo bat amaitu dela eta arazoari konponbidea bilatzeko ziklo batean sartzea beharrezkoa denaren perpezzioa batetik, eta

«Estatuaren estrategia bultzatzen ari garela esaten diguten bezala, era berean ETA salatzen ez dugun artean ez direla gutaz fio esaten digute beste aldetik».
(Arg.: Alberto Elozegi).

PARIS. 195...

"Hiru egun daramatzat Parisen gela merke bat eta lan bila (...) oso gaizki dago Paris! diote zaharrek (...) ezin dut denborarik galdu. Denbora libera bihurtzen baita".

QUARTIER LATIN
MARTIN ARRAIOZ

ESKATU 943 - 37 15 45 TELEFONOAN

«Elkarriketan hasiz gero konfiantza berreskuratu behar da, emaitza gisa tregua edo distentsioa lortzeko negoziaketetan jarraitzeko. Irlandako prozesuak tregua ez dela ez abiapuntua ez amaiera puntua erakutsi du».

(Arg.: Alberto Elozegi).

Irlandako esperientzia bestetik.

Irlandako prozesuak sekulako eragina izan du gure herriko politikagintzan. Orain ez da Hego Afrika, ez da Ekialde Erdia, Europako Batasunaren barruan dagoen auzia baizik. Euskal Herrian bizi dugun egoera-rekin sekulako antza duen arazoa da, diferentziak ere badiren arren. Irlandako konponbide eredia hemen aplikatu daiteke, eta horretan badu zeresanik abertzaleen arteko elkarriketak. Teorian, falta zen aurrerapauso hori asumitu egin da, hitz egiten hasi behar dela alegia. Orain gauzatu egin behar da.

ETAren eta Espainiako Gobernuaren arteko elkarriketa ere bermatu beharko da prozesu horretan.

Noski, Irlandan ere hala egin zen. Beharrezko kontaktuak

egon ziren konfiantza eta konpromezua jorratzeko. Lehenengo fasearen helburua, konfiantza giro minimo bat piztea; eta etorkizunetarako, hitz egiten jarraitzeko konpromezua lantzea. Garantzitsua da euskal alderdi politikoek ekimena izatea, baina ETak eta Gobernuak ere harremanetan hasi behar dute.

Gainontzeko agenteenganako mesfidantza eta errezeloa gainditu behar da. Sinn Fein eta SDLPren arteko harremana ez zen HBk eta EAJk egun dutena baino hobe hizketan hasi zirenean. Inork ez dezala Irlandako prozesua idealizatu, egoera berdina baitzen.

Ez da, baina, ETA eta Gobernuaren arteko desblokatze bandirik nabari.

Etena gainditzeko bidea ez dela oraindik ireki uste dut. Desblokatzerako modua ematen bada ere, ez dugu jakingo azken unera arte badagoenik. Inork ez du aurretik bake prozesu baten berri emango. Adierazpen publikoei, beraz, ez zaie kasu handiegirik egin behar.

Enfrentamendu egoera hau mantentzearen aldeko sektorerik bada?

Madrilen badira egoera hau orain —agian beranduago bai— konpontzea nahi ez dutenak. Hemen PPko, Goardia Zibileko, «ABC»ko eta beste zenbait taldeetako sektore batzuk koka litezke.

Gehientsuenengan eragina duen inertzia politikoa dago gainera, aurrerapausoak ematea baino egoera honetan jarraitzea erosoagoa dela, alegia. Egungo egoeran denek dakite zer dagoen eta nola jokatu, baina elkarriketaren bidea irekiz gero, ezezaguna den

«HBk eta EAJk, lehenago edo beranduago, elkar ulertuko dutela argi dago, ezinbestekoa da»

zerbaiti atea irekitzea da. Eta hor zalantza asko sortzen dira.

Eta tregua?

Tregua lortzeko ezinbestekoa da hitz egiten hasia. Askok uste dute ETari tregua bat eskatuz dena egina dagoela, eskaerak zein emaitza izango duen axola gabe. Elkarriketan hasia ezinbestekoa da, konfiantza berreskuratu eta emaitza gisa tregua bat edota distentsio giroa lortzeko negoziaketetan jarraitzeko. Irlandako eredia horixe da: tregua ez irteerako ez amaierako puntua ez dela erakutsi du.

Elkarri-ren konferentziari dagokionez, zer aurreratu dezakezu?

Bake konferentziari «Autogobernua, subiranotasuna, autodeterminazioa: akordio batetarako proposamenak» izenburua ipini diogu, gatazkaren sustraia horretan datzalako. Gai horretan alderdi politikoek kontsentsu eremu jakina zehaztea da gure helburua.

Bestalde, konferentzia ez dago aurretiko tregua deklarazio batek baldintzatua. Edozein elkarriketa esperientzia aurretiko tregua deklarazio batez baldintzatzeak, elkarriketak liskarrak konpondu eta eraldatzeko duen ahalmena mugatzea dakar.

PELLO ZUBIRIA

MIKEL JAUREGI

ARGIA

ASTERO ETXEAN

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN ZAITEZ

ARGIA etxean hartzeak abantaila guztiak ditu.
Zenbaki guztiak jasoko dituzu, kalean baino %20 merkeago.
Euskal Kulturaren Urtekaria etxera iritsiko zaizu.
ARGIAzaleen elkarteko partaide izango zara.
ARGIAren eskaintza berezietan parte hartu ahal izango duzu.

ETA ARGIAREN 75. URTEURRENA OSPATZEKO
KONPAKTO EDO LIBURU BAT DOHAINIK ZURETZAKO
AUKERA EZAZU 6 OPARIOTAKO BAT

BITTOR AIAPE
Bittor Aiape

**LAJA eta
LANDAKANDA**
Gure Oroitgarri

**TXIRRI; MIRRI,
TXIRIBITON**
Jolasean, ze
arraio!

**JOXE
AZURMENDI**
Espainolak eta
euskaldunak

**BERNARDO
ATXAGA**
Gizona bere
bakardadean

ITXARO BORDA
Bakean utzi arte

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT
marka ipini diodan oparia eskuratuz

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____	1. DEITURA _____
2. DEITURA _____	HELBIDEA _____
TFNOA _____	HERRIA _____
POSTA KODEA _____	HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	
SUKURTSAL HELBIDEA _____	SUKURTSAL ZKIA _____
KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____	
Entitatea	Sukurtsala
K.D.	Kontu zenbakia

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2

LASARTE-ORIA 20160

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

Hego Euskal Herria
11.600 pzta
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 11.600 pzta
Beste Atzerriak
15.100 pzta
Airez 23.850 pzta

H I R U M U N D U

■ IPAR IRLANDAKO
BAKE DOINUAK

IRA-K suetena aldarrikatu zuen lehenbizi. Zalantza ugariren ondoren, talde paramilitar protestanteek ere beste horrenbeste egin zuten. Jadanik egungo behin-behineko bakea edukiz betetzen hastea besterik ez zen falta, baina azkenean horri ere hasiera eman diote aste honetan. Sinn Feinek bide gogorra dauka oraindik negoziazio mahaian. Dagoeneko gaitza da atzera egitea, baina ez ezinezkoa, gogorarazi behar da egungo bakea suetenaren ondorio besterik ez dela. Hamarkadako sauria ondo ixten jakin behar du Erresuma Batuko gobernuak, bestela, orain ez bada denbora gutxira, gatazka berriro piztuko da. Bukatzeko hasi egin behar da, eta lehenbiziko urratsak emanak daude.

■ MILOSERVIC SERVIA
HANDIAREN ATARIAN

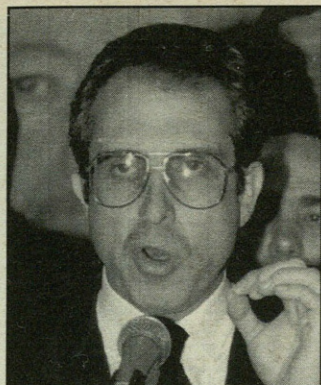
GARBIKETA etnikoa, genozidioa, kultura aniztasuna... eta antzerako berbak oso entzunak ditugu Bosniako gerra hasi zenetik. Hasieratik bukerara, nazioarteko indar garrantzitsuek, NBEa, EB eta EEBBek gatazkarekin gura izan duten moduan jokatu dute. Neutraltasuna, edo areago, Bosnia-ko Errepublika eta musulmanen defentsa mantendu gura izan da, itxuraz bederen. Serbia Handia ezik, edozer. Errealitatea, oster, oso bestelakoa izan da. Hasieratik, NBEko ebazpenei muzin eginez, Mendebaldeko indarrek serbiarren indarraren errealitatea onartu dute, eta Bihaceko erasoaren ondoren, Serbia Handiaren lehen urratsak ere bai. Behingoz mozorroa kentzea besterik ez zaie falta, eta kitto.

■ MUNDUKO
MERKATUAK
ZABALIK JADA

IRAGAN abenduan GATTeKo akordioak onartu zirenetik, EEBBEn ezpata sei urtetako negoziazioen ondorengo akordioaren gainean egon da. EEBBEn jarrerari buruzko zalantzak oso aireratuak izan badira ere, ondoren Senatua eta Kongresuko emaitzek erakutsi dutenez, EEBBEn indarra eta lehen mailako posizioa agertarazteko jorkua izan da batez ere. Nori interesatuko zaio, kanpoko merkatuetan samur sartu ahal izatea saltzeko asko duenari baino? GATTeKo akordio hau guztiontzat izango dela mesedegarri eta batipat ahulenendako errepikatu zaigu behin ere berriz, baina ahulene onartzea besterik ez dute izan.

Errusia arazo frango izaten ari da bere barne nazionalitateekin. Gaur egun horietatik adierazgarriena Txetxeniarekin bizi duen gatazka. Betiko lege, indarraren bidez zapaldu gura du Dudaiev buruzagi txetxenoaren gobernu, baina txetxeniarren batasunak —bakarrik errusiarrei aurre egiteko— estroposo egitera eramane du. Oraindik ere, kutsu inperial nabarmena darie tsarren oinordekoei.

Zedilloren erronka

HILAREN 2an Ernesto Zedillok Mexikoko lehendakaritza hartu zuen bere bizkar gainera. Ez zaizkio errokanrik falta: Chiapas eta honek ordezkatzeko duena (mixeria eta eskubide indigenak), Iparramerikako merkatu batuari aurre egitea, eta PRIren izaera usteldua goitik behera eraldatzea.

Zedillo, hildako Colosio hautagaiaren kanpaina burua zen, Iparramerikako unibertsitateetan hezitua, eta ohizko politikoa baino teknokrata kutsu handiagoarekin. Teknokrazia horretatik abiatuta egin beharko die aurre PRIko politikoa zahar eta ustelduei.

Apurka haize berriak etorriko dira Mexiko aldera, Luis Donaldo Colosio eta duela gutxi hildako Jose Francisco Massiuren hilketak PRIren barne borrokaren erakusgarri dira. Salinas de Gortarik duela sei urte ekindako bidearen jarraitzaileak ziren biak, PRIko dinosaurioen aurka dihardutenak.

Alabaina, nekez pentsa liteke buru gehiegi moztu barik benetako aldaketarik eman daitekeenik. Boterea mantentzeko modua zaharkitua geratu da eta beste modu batzuk topatu behar dira. Baina funtsean gauzak gehiegi aldatu barik.

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Norvegiak ezetz azkenean

EEZEZKOA eman diote azkenean norvegiarrek EBN sartzeari. Eta, nere ustez, ez da albiste ona izan, ez norvegiarrentzat, ez EBrako, eta ezta Estatu espainiarreko arrantzaleentzako ere.

Erreferenduma eztabaida bizi eta sentibera sortu du Norvegiar, politikak iparralde horretan sortzen ez dituen horietarikoa. Norvegiak hautsi du azken urte hauetako joera, lehena izan da, Europako Batasunari urtetan ezezkoa ematen. Orain arte, bildurak bildur, eragozpenak eragozpen, azkenean diferentzia urriz bazen ere, baiezkoa atera izan da garaile.

Emaiza hauek ondorio latzak izango dituzte Alderdi Laboristako burua den Gro Harlem Brundtland-entzat, bera eta bere gobernua, baiezkoaren abanderatuak izan diren neurrian, kinka larrian jarritz.

EMAITZEK gizarte norvegiararen ezaugarrietariko bat azaleratu dute; zentrua eta periferiaren arteko desberdintasuna, Oslo eta baserri eta arrantzale munduaren artekoa, hiria eta baserri munduaren artekoa alegia, Norvegiar egon arren.

Egia da Berdeak eta ezkerrearen sektore batzuk ezezkoaren alde aritu direla, baina ezezkoaren defendatzailearik sutsuena beste emakume bat izan dugu, Anne Enger Lahnstein andrea, bertako 80.000 baserritarrengan oinarriturik dagoen Zentruko Alderdia (bigarren indarra legebiltzarrean) deritzonaren burua.

Ekonomikoki, petrolioak dagoen bitartean, Norvegiak aurrera egin dezake batasunetik kanpo, baina ez dezakegu ahaztu arrantza eta nekazaritza, hots, langintza tradizionalak diru laguntza publikoez jositik daudela. Norvegiako 'Ongizatearen estatua' (Suedian ez bezala) petrolioan oinarritzen da eta arestian aipatutako langintza hauek eta giza sektore hauek dira, zalantza gabe, onuradunik handienak. Petrolioak eta arrantzaren gainean zaila da etorkizuna eraikitzea.

KORO GARMENDIA

Peñaflorida Institutuko irakaslea

IKUSPUNTU politikotik aztertzen badugu, are eta eztabaidagarriagoa da Elkar-teari uko egitea. Norvegiak isolamendurako joera izan ohi du eta zoritxarrez badaki zer den larrutik ordaintzea; oraingo honetan, Suedia eta Finlandiaren erabakiak kontutan hartuz Europako esparruan inoiz baino gehiago pisatzeko aukera galdu egin du.

EBrako ez da, noski, albiste ona izan, baina Iparraldeko giltzarria eta motorra Suedia denez, hein batetan erdietsiko dira ezarritako helburuak, hots: Iparraldearekin (eta bide batez Ekialdearekin) lotura.

Europa zahar honetan, mendez mende kokaturik egon diren nazio eta estatuei, bertako gizon-emakumeoi, benetan zaila izango zaigu etorkizuneko erronkari aurre egitea, mundu berri honetan gure tokia ekonomia, kultura, teknologia eta gainerantzeko alorretan, bilatzea. EBtik kanpo, zaila ezezki ia ezinezkoa, ordea, nahiz eta batzuk oraindik petrolioak izan.

Indigenak maputxe eta kunen begietan

Azaroaren 21 eta 24 bitartean Kooperazio eta Indiar Herriei Buruzko I. Topaketak burutu ziren Gasteizen, Mugarik Gabe-k antolatuta. Bertaratu eta bi buruzagi indio eta Madrilko antropologo bat bildu genituen NBEk deitutako Hamarkada Indigenaren atarian. Euren errealitate gordinaren lekuko izan ditugu.

Herri indigena ala herri indioa, nola deitu behar zaizue?

ATENCIO LOPEZ. Peru, Ekuador eta Bolivian esan ohi dute: «Indio moduan zapaldu gaituzte, indio moduan askatuko gara». Berbak, berez, ez du garrantzi handirik baina azken boladan indigena izendapena hedatzen ari da, batez ere Indiako indioengandik bereiztearren. Gu kunak gara, eta herri bakoitzak bere izena du, baina nazioarte mailan guztiok izendapen orokorra behar dugu: indigena.

AUCAN HUILCAMAN. Nazioarteko foroetan Herri Indigena moduan agertzen gara, eta horrela egoera nahasian uzten ditugu estatuak, orain arte herri izendapena eurek berenganatu izan dutelako. Herriek dauzkaten eskubideak erabiltzeko asmoz baliatzen dugu

izendapen hori: autodeterminazioa, beren etorkizunaz erabakitzeke ahalmena...

Jardunaldietan lurra eta lurraldearen inguruan gogor jardun duzue.

AUCAN HUILCAMAN. Txileko maputxeen eskakizun garrantzitsuena lurraldea da, berau da edozein kultura zehatzaren garapen gunea. Gatazka honek denbora luzea iraungo du estatuek herri indigenekin duten zorra ordaintzeko biderik topatzen ez duten bitartean. Zentzu honetan, maputxeek dugun erronka itzela da, herri indigenok ondo antolatu behar dugu etorkizunean zer izan gura dugun erabakitzeke: estatua izan gura

dugu? Edo, estatuak zirrikiturik izan ez dezan, guk aldatu behar dugu ala estatuari zirrikituak sortarazi behar zaizkio?

ATENCIO LOPEZ. Gure egungo borroka guztietan lurraldea oso kontuan dugu, ez lurra bakarrik, guk landu ahal izateko eta bertan bizi gaitezen, lurralde guztia da gurea, hots, lur azpian edo gainean dauden aberastasun guztiak, meatzak, lakuak, ibaiak... Hori guztia barik herri bat ezin da normaltasunez garatu eta gaur egun Hegoamerikako konstituzio guztiek lur azpiko aberastasunak, esaterako, estatuaren menpe uzten dituzte.

«Txileko maputxeen eskakizun garrantzitsuena lurraldea da, berau baita edozein kultura zehatzaren garapen gunea»
AUCAN HUILCAMAN

Leben apaizak eta, oro bar, erlijio gizon-ema-kumeak burbiltzen ziren indigenengana; gaur egun GKEetako (Gobernuz Kanpoko Erakundeak) kideek ordezkatu dituzte baiek. Lagungarri al dira?

ATENCIO LOPEZ. Guk naberitu izan dugu GKEen uholde hau, batez ere elizaren ingurutik datozenak. Guk laguntza interesatua eta interesbakoa bereizten ditugu eta eliza askorena interesatua iruditzen zaigu. Sarritan proiektuak erabat zehaztuak datoz, eta horrek gure garapena eta borroka baldintzatzen ditu. Guk esan behar dugu nola eta non egin be-

Mahaikideen ustez, errealtate indigena sendoagoa da egunez egun.

har den lan; horrela etorritz gero, laguntza ogi etorria izango da.

AUCAN HUILCAMAN. Interes gabeko laguntza eskatzea gehiegitxo ote da akaso; nik gutxienez borondate oneko laguntza eskatuko nuke. Itxuraz behintzat, Amerikan diktadurak amaitu dira eta demokrazia dago, baina indigenen arazoa oraindik konpontzeke dago eta GKE askok bestearen ezean indigenen eremua hartu dute lanerako. Elkartasun zintzorako deialdia egiten diegu GKEei. Egiten ari garen jardunaldi hauek horren erakusle dira.

CARLOS CARAVANTES. Nire ustez GKE batzuk besterik ez dira borondate onekoak. Horietan lanean ari diren pertsonak, oster, borondate onekoak dira. GKEen gutxiengo hori da autokritika egiten duena. Laguntzak herri indigenen eskuetan jarri behar dira proiektuak aurrera haiek atera ditzaten. Baina gakoa ez dago laguntzetan, funtsean ez baitago laguntzarik; Ipar eta Hegoaren arteko egungo harremana apurtu behar da. Aberatsek aberats izateari uzten diotenean, orduan ez da txirorik egongo, eta ez alderantziz.

Zer balorazio egiten du-zue Herri Indigenen Nazioarteko urteaz, 1993az?

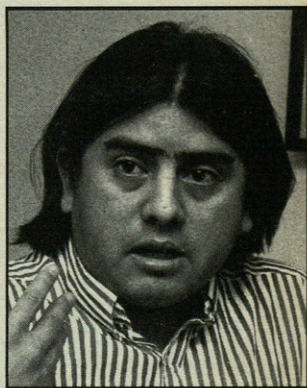
ATENCIO LOPEZ. Estatu eta herri indigenen artean egin zena ia hutsa izan zen. Baina indigena mailan aurrerapena izan zen, 1992tik geneakarren antolakuntzarekin lotu genuelako. Mobilizazio handiak eta bilkura ugari egin ziren Hegoamerikatik hasi eta Iparramerikaraino. Berdintsu gaude, errepresio handiarekin baina antolakuntza handiagoarekin, etorkizun baikorra, beraz.

Aurrera goazen heinean, estatuek zerbait asmatzen

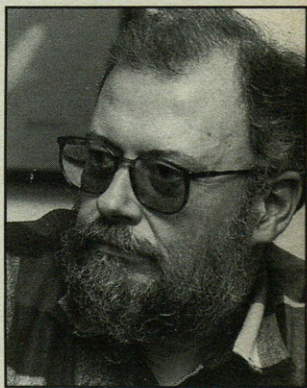
Atencio Lopez Martinez

Napguana Elkarteko Nazioarteko Harremanen idazkari nagusia. Panaman kokatutako kuna herrikoa da. 34 urte dauzka eta Zuzenbidea eta Zientzia Politikoetan lizentziatua da.

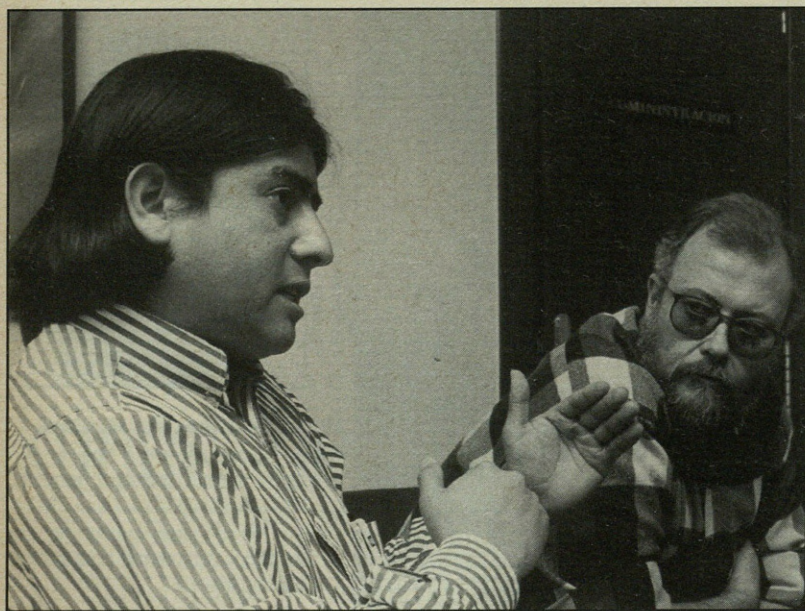
Aucan Huilcaman

Maputxe Lur Guztien Kontseiluko Nazioarteko Harremanen arduraduna (Txile). 28 urte dauzka eta erakundean buru-belarri ari da

Carlos Caravantes

Antropologia Sozialeko doktore, eta Madrileko Universidad Complutensen Amerikako Antropologia Saileko irakaslea. 46 urte dauzka.

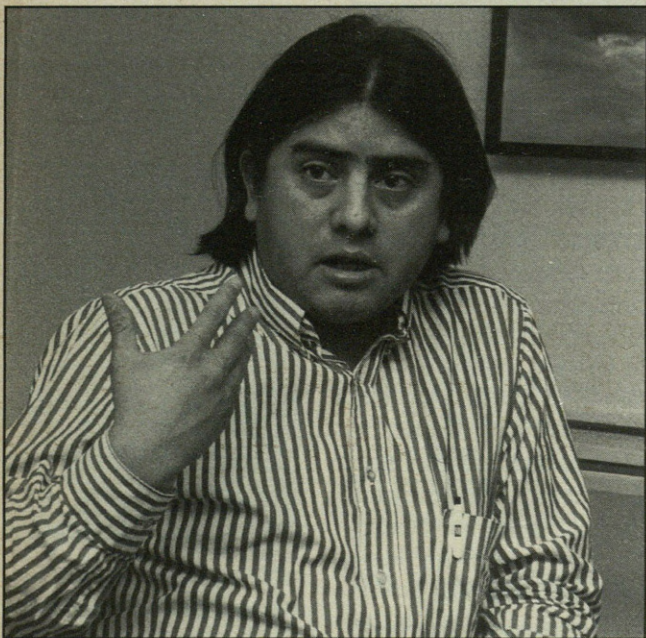

Argi geratu zen laguntzak indigenek eurek kudeatu behar dituztela.

dute prozesua kontrolatzeko; adibidez, 1992an Madrilén sinatu zen Indigena Fonda. Estatuak konturatu dira laguntza asko indigena erakundeak beraiek zuzenean hartzen ari dituztela, eta orduan fondo hori sortu du, Estatu desberdinek indigena proiektuetan gastatu behar

dutena erakunde horren bidez egin dezaten.

AUCAN HUILCAMAN. Dena den, nazioarteko eguna egon ala ez, herri indigenek elkar lanean jarraitzeko borondatea agertua genuen jada. Gauza zehatzetan ezer gutxi aurreratu da: urte honen ez digu lurren itzulera

Huilcamanen ustez, herri diren aldetik herrien eskubide guztiak dagozkie, eta itzuli egin behar zaizkie.

ekarri, hori borroka bidez bakarrik lortu izan da. Hemen prozesu zabala dago abiadan, gero eta antolatua eta gero eta presio handiagoa egiten ari dena. NBE eta beste zenbait estatu aurreratu egiten dira eta zelanbaiteko ospakizunak antolatzen dituzte, baina nik ez nuke esango indigena eskubideen eza-

tza, berreskurapena eta horiek erralitate eramateko orduan aurreratu denik.

Autonomia, autodeterminazioa, Mendebaldearekiko erabateko errefusapena... Zein bide ari dira bautatzen herri indigenak?

AUCAN HUILCAMAN. Nik ez diot Mendebaldeko bati eskatuko maputxeak bezala izan dadila. Ez da Mendebaldearekiko errefusapena, aniztasunarekiko begirunea eskatzen dugu. Badakigu zein eragilek egiten duten posible gure zapalkuntza, eta apurka bilatzen ari gara zapalkuntza politiko, kultural, ekonomiko eta judizial horretatik ateratzeko faktoreak ere.

Errealitate desberdinak daude. Bolivia, Ekuador eta Peruko populazio indigena nagusia da; ez da maputxeen edo kunen egoera. Gu lurralde zehatz batean hedatuta gaude, kunak berdin... Guk pentsatzen dugu herri bat izanez gero, mundu guztiko herriak eskubide mailan berdinak garela eta,

beraz, estatuak eskubide horiek itzuli beharko lizkigukete.

ATENCIO LOPEZ. Kunen kasuan, 1925etik Kunen Lurralde Autonomoa daukagu, baina ez autodeterminazio osoa. Hori gure aitona-amonak 1925ean mantendu zuten borroka armatuari esker izan zen.

AutodeterminazioaK, guztzat, herri baten administrazio politikoa eta ekonomikoa kudeatzea esan gura du, ez du independentzia zertan izan behar. Oraindik ez dugu botere ekonomikoa gure eskuetan, baina gure ustez herri indigenen autonomia herri horietatik etorri behar du. Herrien askatasunaren bidea hartu dugu, eta bitartean, guk zehatz-mehatz argitu arte, estatuak gure autonomia errespetatu behar dute.

Chiapasek pil-pilean jarri du indigenen borroka armatua; nola dakusazue gaia?

ATENCIO LOPEZ. Gaur egun bereizi behar da zer eratako borroka armatua. Orain arte Latinamerikan egon diren borroka armatu guztien biktima izan gara eta guri ezer gutxi ekarri digute. Kasu askotan, Chiapasean bezala, komunitateak bide hori erabiltzera behartuak izan dira. Baketsuak gara baina batzuetan ez zaigu beste biderik geratzen.

CARLOS CARAVANTES. Chiapasekoa dei bat izan da. Nik dakidanez, Hegoamerikako komunitate indigena askotan ari dira eztabaidatzen borroka armatuarena. Dena den, borroka armatua osagai deigarri gisa erabili gura da, bigarren fase batera pasatu barik; besteak beste badakitelako galtzekotan izango liratekeela. Bigarren arrazoi,

«Hegoamerikako komunitate indigena askotan ari dira eztabaidatzen borroka armatua erabiltzea»

CARLOS CARAVANTES

nire ustez argiagoa, behin borroka armatua hasita uztea oso gaitza dela.

Abenduaren 8an Hamarkada Indigena basiko da. Zer espero duzuen hamarkada bonetan?

ATENCIO LOPEZ. Inaugurazio eguna 8an izango da; Butros Galik emango dio hasiera eta bertan ez da komunitate indigenarik izango. Amerika osoko indigenen izenean pertsona

bakar batek egingo du berba. Dena den, guretzat baliagarria izan daiteke. Nazioarte mailako tresna juridiko bat, adibidez, lantzen ari gara: Herri Indigenen Nazioarteko Aldarrikapena, eta aurten lan taldeak lana bukatu du eta orain bazterketa eta arrazakeriaren aurkako azpibatzaletara pasatu da, eta batzorde batzorde pasatuko da batzar nagusira heldu arte. 2000. urtean izango delakoan nago.

AUCAN HUILCAMAN. NBEK herri indigenak ezagutu gura ez dituzten estatu horiek dira. Esperantza gehiegi jartzen da NBEren baitan, eta hori akatsa da. Herri indigenak kontinente edo mundu mailako egitaraua prestatzeko gai ez bagara, estatuei gure lurraldearen gainean indartzen jarrai dezaten aukera gehiago

Atencio Lopezen aburuz, Hamarkada Indigena lagungarri

emango diegu.

Nire ustez, hamarkada honek ekar dezakeen gehiena aldarrikapen hori da. Baina hori ezer gutxi da, horrek ez du ezertara behartzen. Horregatik, herri indigenek antolatu egin behar dugu eta gure estatuetan aldaketak bultzatu; bestela jai

dugu. Estatuak, gaur egun, edozein askapen prozesu indigena galerazteko ahalik eta ahalegin handiena egiten ari dira, jakin baitakite indarrean oinarritu direla eta indigenek ez dituztela estatuak onartzen.

XABIER LETONA

ZURE EUSKAL MUSEOA EZAGUTZEA ZURE JATORRIA EZAGUTZEA DA

EUSKAL

MUSEOA

— ARKEOLOGIA, ETNOGRAFIA ETA KONDAIRA
MUSEO ARQUEOLÓGICO, ETNOGRÁFICO E HISTÓRICO VASCO
Miguel de Unamuno Plaza, 4 - 48005 BILBAO - Tel. (94) 415 54 23 - Fax (94) 479 06 08

MIGUEL DE UNAMUNO PL.4 - 48005 BILBO TEL. (94) 4155423

Hegoamerika eta Asiako hegoekialdeko merkatuak auto gosez

Mende bukaerako auto lasterketa

Herri industrialduen garapen mailaren adierazle nagusia da automobilen salmenta, eta datu honi helduz gero, nabaria da ekonomiaren susperraldia ezagutzen ari garela. Asia eta Brasileko merkatuak asetu beharra dago eta auto-egileek ez diote muzin egingo erronka gozo horri. Lehiarako prest daude guztiak.

AUTOMOBILEN kasu honetan, dena den, ez da arrautza eta oiloarenean bezala: ekonomi hazkundea dakar automobilen salmenta, ez da zalantzarik. Aurtengo lehenbiziko 10 hilabeteetan automobilen salmenta % 21 handitu da Espainian. Opel ezik, gainerako etxeek 1993an dirua galtzen atera ziren, baina 1994ean guztiek izango dituzte mozkinak, Seat enpresak izan ezik.

Ekonomi hazkundera bai baina Espainiako Gobernuaren «Renove» -berria erosiz gero, auto zaharragatik 100.000 (4.167 libera inguru) pezeta ematen ziotuen kanpainaren eragina erabakigarria izan da.

Edouard Balladur ibili zen espainiarrak baino lehenago «Balladur Plana» rekin, emaitza onak atera zitzaizkion eta

berehala abiatu ziren atzetik sozialista espainiarrak.

Alemania eta Erresuma Batuan ere antzeko zerbait martxan jarriko da. Espainian, guztira, 170.000tik gora auto saldu dira, hots,

planak iraun duen sei hila-beteetan saldutakoen % 35.

Halaber, plan honen eraginez, bigarren eskuko autoak oso eskura jarri dira eta, akaso gehiegixko bada ere, zenbait daturen arabera beren prezioa % 40 jaitsi da.

Auto uholdea, dena den, mundu osora hedatzen ari da eta batez ere ekonomi hazkunde azkarra ezagutzen ari diren estatueta: Mexiko, Txina, Brasil, Korea eta, oro har, Asiako hegoekialdeko herensugeetara.

Baina automobilaren

merkatuak, beste askok bezala, aldaketa gogorak ezagutuko ditu hemendik 2000. urtera eta, batez ere, XXI. mendeko lehen hamarkadan: Europa, Estatu Batuetan eta Japonia jadanik ez dira automobil merkatu garrantzitsuenak izango eta Hegoamerika eta Asiako herriak nagusituko dira, guztietatik Txina nabarmenduz.

Datuak automobil egileen haginak zorrozteko modukoak dira: adibidez, Asiako hegoekialdean auto ekoiz-

pena % 10 handitu zen, 1,6 milioi auto egitera iritsiz. Datoren mende hasierarako, ekoizpena 3,4 milioi autoetara irits liteke.

Eta datuon aurrean, auto etxeak jadanik merkatu horietan guztietan ahalik eta ondoen kokatzeko prestaketa ari dira azken urteetan. Merkatu goseti

Etorkizunean Asiako hegoekialdea izango da auto merkatuaren oparoena, Txinakoa bereziki; txinarrek bizikleta autoetatik ordezkatzeko dute apurka.

ARGIA

ASTERO ETXEAN

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN ZAITEZ

ARGIA etxean hartzeak abantaila guztiak ditu.
Zenbaki guztiak jasoko dituzu, kalean baino %20 merkeago.
Euskal Kulturaren Urtekaria etxera iritsiko zaizu.
ARGIAzaleen elkarteko partaide izango zara.
ARGIAren eskaintza berezietan parte hartu ahal izango duzu.

ETA ARGIAREN 75. URTEURRENA OSPATZEKO
KONPAKTO EDO LIBURU BAT DOHAINIK ZURETZAKO
AUKERA EZAZU 6 OPARIOTAKO BAT

☐

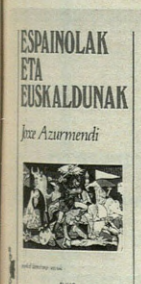
BITTOR AIAPE
Bittor Aiape

☐

**LAJA eta
LANDAKANDA**
Gure Oroitgarri

☐

**TXIRRI; MIRRI,
TXIRIBITON**
Jolasean, ze
arraio!

☐

**JOXE
AZURMENDI**
Espainolak eta
euskaldunak

☐

**BERNARDO
ATXAGA**
Gizona bere
bakardadean

☐

ITXARO BORDA
Bakean utzi art

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT
marka ipini diodan oparia eskuratuz

HARPIDETZA TXARTELA		☎ (943) 37 15 45		FAXA: (943) 36 10 48	
IZENA _____	1. DEITURA _____				
2. DEITURA _____	HELBIDEA _____				
TFNOA _____	HERRIA _____				
POSTA KODEA _____	HERRIALDEA _____				
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	SUKURTSAL ZKIA _____				
KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____	Entitatea _____ Sukurtsala _____ K.D _____ Kontu zenbakia _____				
ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 LASARTE-ORIA 20160					

HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)
Hego Euskal Herria
11.600 pza
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 11.600 pza
Beste Atzerriak
15.100 pza
Airez 23.850 pza

«Egizu keinu naturala» kanpaina martxan jarri du Gipuzkoako Foru Aldundiak

ZABORRA BEREIZTEN IKASI

Pertsonon esku dago beharrezkoa den oreka mantentzea ingurugiroa etengabe hondatzen ari dela ikusirik. Zaborren eragina ingurugiroan handia dela-eta, Gipuzkoako Foru Aldundiak zabor-bilketa berezitua bultzatzen duen kanpaina martxan jarri zuen azaroaren 12an.

GIPUZKOAKO etxeetan egunero 700.000 kilo zabor sortzen dira, hau da, 255.500 tona urtean. Adituen ustez, egungo kontsumo-gizarteak

duen arazo ekologiko larrienetakoa da hauex. Kopuru izugarri hau sortzearen arrazoiak, batez ere, kontrol gabeko kontsumoa da.

Ingurugiroa ahalik eta gutxien hondatzeko, kontuan hartu beharreko zeregin garrantzitsuak daude: natur baliabideen eta gai artifizialen kontsumoa gutxitzea, produktuaren erabilpena ahal den gutxia baliatzea eta ahal den zabor guztia birziklatzea.

Gipuzkoako Foru Aldundiko Ingurugiro Sailak, mankomunitateek eta udalek zaborrari ahalik eta etekin gehien ateratzeko plana jarri dute martxan. Bi fase

nagusi dauzka plan honek. Lehen fasean, zaborrei irtenbide baliagarri eta azkarrak bilatzen saiatu dira. Bigarrenetan, San Marcos zabortegiak sortzen duen gasa energia sortzeko erabili; beira, papera, eta kartoiaren bilketa berezitua egin; birziklaketa modu berriak aztertu eta bultzatu; eta zaborra erretzean sortzen den energia baliatu nahi da. Lehen fasea bukatua dago eta etxe zaborraren %100 kontrolpean egotea lortu da.

Jorge Letamendia, Gipuzkoako Aldundiko Ingurugiro arduraduna:
«Errausketa zentroa jartzea irtenbide egokia da»

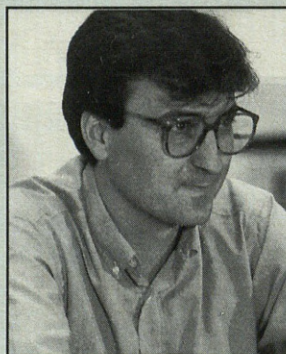
Ekologistak ez daude guztiz ados Aldundiak zaborra desegiteko duen proiektuarekin.

Bilketa berezituaren alorrean aurrerakuntza garrantzitsuak eman ditugu. 1.995etik aurrera beste gai batzuk biltzeko proiektuak ere badaukagu.

Euskal Herrialde lur libre gutxi dagoenez, zabortegiak egiteko arazo handia dago. Errausketa zentroa jartzea irtenbide egokia da,

birziklatu ezin daitekeen guztia erretzeko. Bilketa berezituaren oso aurreratuak dauden herrialdeek, aldi berean gelditzen den zaborra errausten dute. Errausketa zentroei egiten zaien kritika iraganean oinarritua eta prejuizioz betea da. Egungoak oso kontrolatuak daude, industria kutsatzaileek baino kalte txikiagoa egiten dute.

Ekologistak zergatik daude proiektuaren

aurka?

Paperak ez dituztelako irakurri esaten dute hori.

Hau ez da debate teorikoa, errealitatea baizik. Gipuzkoan, benetako arazoa, zabortegi berriak ireki edo errausketa zentroa egitea da. Zaborra egunero sortzen da eta konponbidea lehen bait lehen bilatu behar zaio.

Informazioa ez emateari buruz diotena, ez da egia. Eskatu duten guztiei informazioa eman diogu eta gai honi buruz mahainguruak antolatzen prest gaude.

Beira eta
paperaz gain
badira
zaborretatik
bereiz
daitezkeen
beste produktu
batzuk:
erabilitako
botikak, pilak,
autoen olioak,
altzariak...
(Argazkilaria:
F.Aygués).

Zaborrari dagokionez, Gipuzkoako mankomunitateen helburu nagusia berdina bada ere, mankomunitate bakoitzak beharren arabera proiektu finkoa eta jokatibide berezia du.

Edukinontzi berriak

DATORREN urtean, 500 biztanleko beirontzi eta pape-
rontzi bana jartzeko helburua dute Gipuzkoako Foru Aldundiak eta mankomunitateek. Helburu hau betetzeko, 1.400 edukinontzi berri jarri behar dira. Foru Aldundiak 75 miloi pezeta inguruko (3.125 mila libera) inbertsioa egingo du kanpainaren atal honetan.

Edukinontzi berde (beira) eta urdinen (papera) bidez, zaborraren pisuaren % 15 inguru osatzen duten beira eta papera berreskuratzea espero da. Ondoren, beira Virdrala enpresak jasoko du eta paper-lantegiei salduko zaie bildutako papera. Era-

Gabi Isasa, Eguzkiko kidea: «Errausketa zentroa kutsadura fabrika da»

*Eguzki talde ekologis-
tak nola ikusten du Gi-
puzkoako Foru Aldun-
diaren zaborraren in-
guruko proiektua?*

Ondo dagoela deritzogu, baina aurrerapauso gehiago eman behar direla eta eman daitezkeela uste dugu.

Birziklaketa alorrean egiten ari denarekin ados egon arren, Foru Aldundia oraingo kanpainarekin egiten ari dena salatu nahi dugu. Errausketa zentroaren propaganda ez egitea, alegia. Papera biltzeko edukinontziak jartzen ari dira eta euren ideiak oso ondo saltzen ari dira, baina bestalde, Foru Aldundia errausketa zentroak jartzeko aurrerapausoak ematen ari da. Birziklaketa

eta errausketa zentroak guztiz kontrajarriak dira, baina Foru Aldundiak ez du honetaz hitz egiten.

Proiektuaren alderdi politena erakusten ari da, baina jende gehienak gaizki dagoela uste duena, errausketa zentroa, ez du aipatu ere egiten.

Zergatik zaudete errausketa zentroaren aurka?

Errausketa zentroa zaborren benetako arazoa da, zaborraren arazoa ezkutatu egiten du. Foru Aldundiak ez du benetako ideia ekologista aurrera eramanez, gure ustez ez da ekologista.

Errausketa zentroa, azken batean, kutsadura fabrika da. Zaborra dioxina, furano, gasak... bihurtzen du eta hori oso kaltegarria da ingurugiro eta jendearentzat.

Errausketa zentroak zabor asko behar du energia sortu eta errentagarria izateko eta zaborraren zati handi bat birziklatzen badugu, ez da zabor nahikoa egongo. Azkenean, zaborra kanpotik ekarri edo birziklatzeaz utzi beharko zaio.

**Autobus honek ez ditu
bidaiaariak garraiatzen.
Haurrei zuzenduriko
zaborrei buruzko
erakusketa dauka barruan.
(Argazkilaria: F.Aygués).**

bilitako paperaren bidez berria egiteko % 30-55 energia gutxiago behar da, ur kontsumoan % 61 aurrezten da, 13 zuhaitz uzten dira bota gabe paper tona bakoitzeko eta egurats kutsaduraren % 73 murriztu ahal izango da.

Botoi-pilen alorrean ere aurrerapausoak eman dira. Madrilerara bidali ordez, Bizkaiko lantegi batean merkurioa berreskuratu ondoren merkaturatzea posible izango baita. Egun, Gipuzkoan 195.000 bat pila erabiltzen dira urtean eta bost urtetan kopurua bikoiztu egingo dela aurikusten da.

«Egizu keinu naturala» lelopean, azaroaren 12an paper eta beira birziklaketa bultzatzeko kanpaina martxan jarri zen. Komunikabideen bidez zabaltzen da mezua, telefono kabinetan ipinitako iragarkiez, hezkuntza mailan zabalduko diren liburuskeez eta egingo den mimo antzerki lanaren bidez. Barruan zaborrari buruzko erakusketa duen autobusa ere antolatu du Foru Aldundiak. Kanpaina honek 35 miloi pezeta baino gehiagoko aurrekontua du.

Manu Gonzalez Eki talde ekologistako kideak azaldu digunez: «Birziklaketa alorrean eman diren aurrerakuntzak kontuan hartzeak dira, baina oraindik gauza gehiago egin daitezke. Kanpaina berean, metal eta gai organikoen bilketa

berezitua ere sar zezakeen Foru Aldundiak».

Errausketa zentro bat egiteko proiektua esku artean du Gipuzkoako Foru Aldundiak. Non egingo den ez da oraindik erabaki baina lau kokapen ezberdin dituzte mahai gainean. Andoain hauetako bat da eta bertako Udala orain egun gutxi aurka azaldu da.

Zarama erre

TALDE ekologista gehienak ere proiektu honen aurka agertu dira, zaborraren errausketa ingurugiro eta jendearentzat arriskutsua dela argudiatuz. «Elektrizitatea sortu ahal izateko gas naturala sartu beharko dute. Energia sortzeko, gas naturala eta zaborpiska bat erreko duen zentroa izango da», esan digu Gonzalezek.

Errausketaren bidez, zaborra hasierako bolumenaren % 20an uzten da labe berezietan, 800-1.000 ^{ºC} etako tenperaturan, zaborra zepa eta errauts bihurtuz. Zaborra erretzeak sortzen duen berotasuna argindarra lortzeko erabiltzen da.

AINHOA GERRA

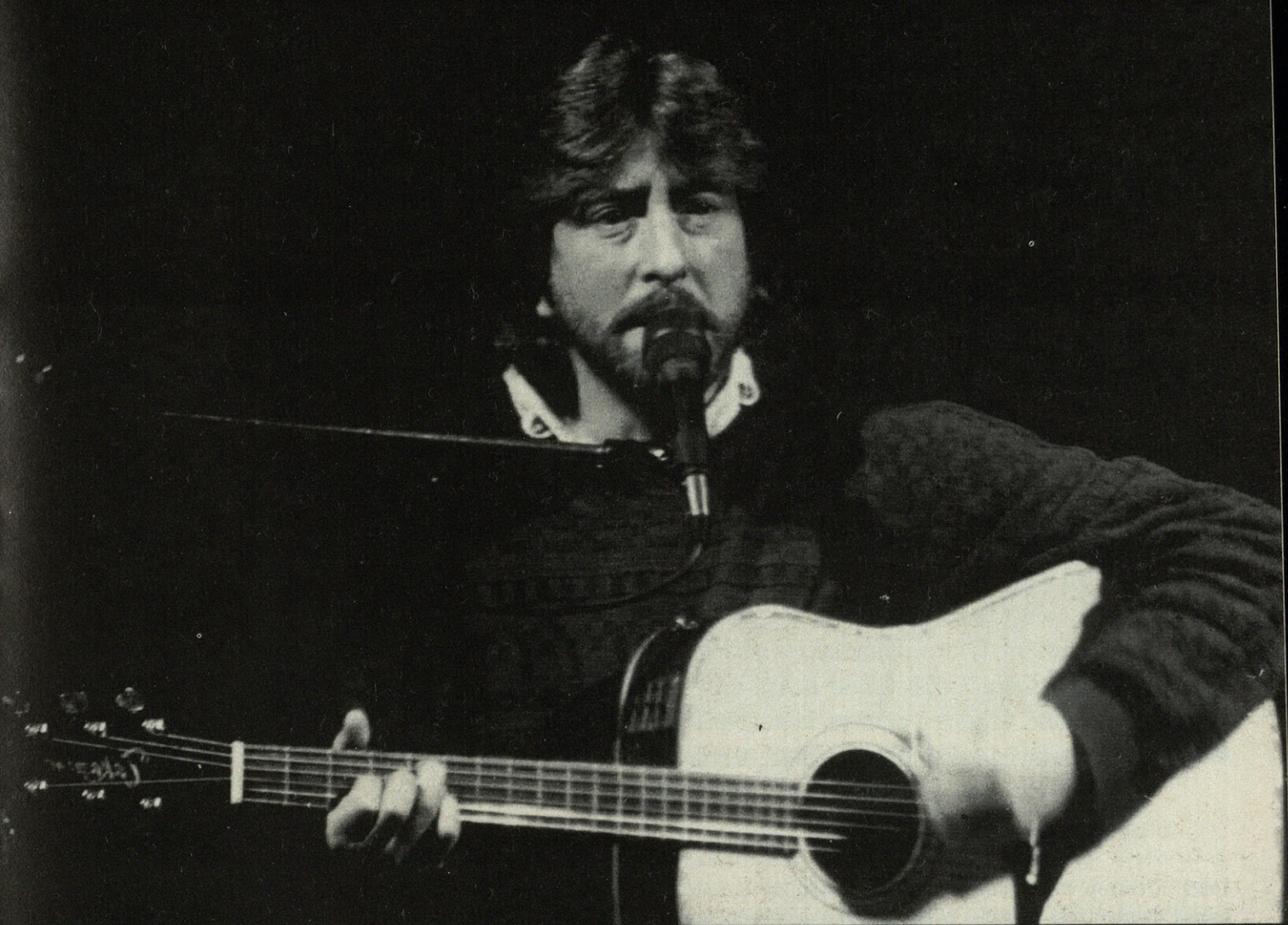
T.S. ELIOT idazleak esan zuen: «Urte guzti huetan aurkitu dudak poetarik onena da W.H. AUDEN»

W.H. Auden POEMAK

euskaratzailea:
Juanjo Olasagarre

SUSA literatura argitaletxea. 20160 Lasarte. % 37 15 45

BENITO LERTXUNDI

OIARTZUN 1.994.eko ABENDUAK 10
Larunbata

MADALENSORO
Gaueko
10 t'erdietan

babeslea:

**Oiartzungo
Udala**

Laguntzaileak:

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura eta Turismo Departamentua

Antolatzailea:

kutxa fundazioa
fundación kutxa

SARRERAK SALGAI:

OIARTZUN: Amasor Taberna, Madalensoro,
DONOSTIA: Bilette, Azoka, Frudisk, Musikarte Bengoa,
EBRENTERIA: Arkaitza,
IRUN: Bertio Hap, Centro Musical Irunez,
LESAKA: Zetako,
BAIONA: Zabal liburudenda.

646 TRABA EUSKARARI ADMINISTRAZIOAN

Eusko Jaurlaritza, foru aldundiak eta udaletan diharduten 646 funtzionariok ez dute gainditu lanposturako beharrezko duten euskara ezagutza eskakizuna. Legearen arabera, lantokiaren jabetasuna galdu eta beste herriren batean aritu beharko dute. Berria ezagutzera eman zenetik prentsan islatu diren istiluak gertatu dira, eta euskalduntze plangintzaren egokitasuna zalantzan jarri da.

1989. urtearen bukaeran, Eusko Jaurlaritzak euskalduntze plangintza martxan

jarri zuen, adiministrazio ezberdinetako langileen euskara ezagutza hobetu as-

moz. Lanpostu bakoitzari hizkuntz profil bat -euskara ezagutza maila- ipini zi-

tzaion eta profila lortu ahal izateko epea. Lan motaren arabera eta jardun beharrek probintziako biztanle elebidun kopuruaren arabera zehaztu ziren profilok.

Iaz jasotako emaitzak ikusirik, lanposturako hizkuntz eskakizuna gainditu ez zuten funtzionarioei luza-pena eskaini zitzaizen, zegoen maila lor zezaten.

Antonio Campos: «Euskara tartean egoteak sortu du gatazka»

EAEko 646 funtzionariok ez dute gainditu lanposturako bizkuntz eskakizuna.

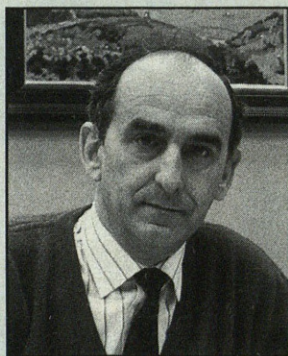
Edozein arlotan, oposaketak edo antzeko zerbait antolatzen diren garaian arau batzuk bete behar izaten dira, baina kasu honetan tartean euskara dago eta horrek gatazka sortzen du. Beste baldintza batzuk izango balira, kontabilitatea jakin behar izana esate baterako, ez litzateke gatazkarik izango.

Nik daukadan informazioaren arabera, oso baldintza onak eman zaizkie

funtzionario horiei euskara menpera dezaten: ordu pila libre izanik, soldata osoa kobratuz, eta abar. Galdetu beharko litzateke erraztasun horiek nola baliatu dituzten. Beste zenbait arlotan jende asko ari da esfortzu ikaragarriak egiten, eta oso gustura hartuko litzukete. Finean, denon dirua erabiltzen ari dira.

Euskalduntze plangintza zalantzan jarri eta egokia ez dela aipatu izan da.

Ni erabat ados nago eraman den bidearekin. Ez dakit onena izango den,

baina askotan hemen onena onaren etsai izan daiteke. Horrelako gertakizunen aurrean, errua beste norbaiti botatzea gustatzen zaigu, eta niri ere gustatzen zait analizatu nahi izatea niri afera hone-

tan zein zati dagokidan. Beharbada euskaldunok bagara ere neurri batean errudun. Plan hori martxan egon den momentuan euskaldunok askoz ere euskararen erabilpen erradikalagoa egin izan bagenu gauzak ezberdinak izango ziratekeen. Arazo honen guztia azpian, zoritxarrez, euskara ez dela beharrezkoa dago; arrazoi asko direla medio, baina bat, geronek ez dugulako behar den guztia erabiltzen. Saiatu beharko genuke gero eta gehiago euskara beharrezko egiten.

Irizpide hauen arabera, 5.500 funtzionari inguruk beren hizkuntz eskakizuna (edo oinarrikoena, lehenengo profila) eskuratuta behar zuten martxo-rako; baina 1.014 langilek ez zeukaten euskarako azterketarik gaindituta. Ekain eta irailean izandako beste bi aukerak eta gero, Eusko Jaurlaritza, foru aldundiak eta udaletako 646k ez dute oraindik hizkuntz eskakizuna eskuratu. Legearen arabera, funtzionarioek lantokiaren jabetasuna galdu dutenez, tokiz aldatu behar harko dute.

Gotzon Egiak Gipuzkoako Foru Aldundian dihardu, eta bere ustez, «aitzakia asma daitezke, baina alkateak, zinegotziak edo administrazioko langileak euskaraz ez jakiteak ez du zerikusirik eta ez dio zertan eragiten jendearen eskubideari. Funtzionarioak ez jakitea bere arazoa izango da, baina ez herritarrena. Administrazioaren zerbitzu publiko izaera aurretik jartzen badugu, funtzionarioak euskaraz jakin behar du». Jarraian, galdera hau luzatu du Gotzon Egiak: «Euskaldun batek badu edo ez du eskubiderik leihatila, mahai edo instituzio batera joan eta euskaraz trabarik gabe eta istilurik gabe normaltasunez hartua izateko? Eskubide hori eskubide unibertsala da, umetan irakaskuntza jasotzea bezala, edo osasun zerbitzuak izatea bezala».

Jose Mari Zeberio HPIN-eko Euskara Gizarteratzeko

Eusko Jaurlaritzako hainbat langile Lakuatik irteten. Legearen arabera, hizkuntz eskakizuna gainditu ez duten 646 funtzionarioek lantokiaren jabetasuna galduko dute. (Argazkia: Eduardo Argote).

arduradunari ere, aferaren inguruan duen iritzia eskatu diogu: «Ezarritako egitegiaren baitan badago funtzionari kopuru bat hizkuntz eskakizuna egiaztatu ez duena. Egoera eta baldintza ezberdinetakoak direnez, tratamentu iritziak aztertu eta egokitu behar dira». Martxan dagoen euskalduntze plangintzaren egokitasunari buruz, «plangintza baten emaitza eburnekotan neurtuta % 85etik gorako betekuntza duen bati arrakastatsua deitu geniezaioke. Iritziak iritzi, gubienak bildu dira bertara eta erantzun ezberdinekin bederen, guztiak saiatu di-

ra betetzen. Hutsak konponduko dira».

Joxe Jabier Iñigok aipatu bezala, EKBri faltsua iruditzen zaio piztu den polemika. «Interes politikoen baitan une hauetan kaleratua. EKBk azken asteetan salatu duenez, EAEko gobernu akordioa egiteko garaian guztiz kritikagarria da euskara joko politikarako erabiltzea».

Erabaki ausartagoak

FUNTZIONARIAK euskalduntzeko hizkuntz profilen planari dagokionez, EKBk azaldu izan ditu plan horri buruzko kritikak, «baina horien gainetik argi eta garbi esan nahi dugu behar beharrezkoa dela planarekin aurrera jotzea, eta har litezkeen erabakietan eta jarri behar liratekeen bitartekoetan ausartagoak izan».

EKBren ustez, lehendabiziko kezka herritarren hizkuntz eskubideei erantzu-

teak izan behar du, «eta horren baitan jarri behar dira funtzionarioen eskubideak. Gainera, profila gainditu ez dutenek ez dute beren lanpostua galduko; lekuz aldatuak izango dira gubietan, normalean herritarrekin barremanak izan obi diren leku batetik barremanik izango ez den beste batera, besterik ez». Nolanahi ere, EKBk azpimarratu nahi du plan guztiak, hau barne, sektore inplikatuena edo euskalgintzaren parte-hartzez egin behar direla.

Funtzionarioen euskalduntze planaren arabera, 1.995eko uztaileko, EAEko administrazio ezberdinetako 7.321 langilek dagokien hizkuntz profila izan behar dute. Zazpi hilabete lehenago gaztazka piztu da, plangintzaren egokitasuna zalantzan jarri, eta euskalduntzeari beste oztopo baten mamua ipini zaio.

JOXI GOIKOETXEA

«Interes politikoen baitan kaleratu da faltsua iruditzen zaigun polemika»

J.J. IÑIGO

LLAMAK EUSKAL HERRIAN

Orain arte, llama soilik Andeetako animalia dela uste izan badugu ere, Euskal Herrian ere bada llamarik, bat oraindik orain Solluben jaio baita. Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza Saila elkarlanerako egitasmoa burutzen ari da Argentinan, bertako llamen arraza genetikaren bidez hobetzeko asmoz. Llama bikotea izan da Solluben eta ez dute inolako arazorik izan umea sortzeko, bizi-baldintza gogorretara ohituta daude eta.

Llamaren ilea kalitate handikoa izateaz gain, bere haragia ere goxoa omen da, eta horrez gain, ez du inolako arazorik beste animaliekin elkar-bizitzeko. (Argazkia: Ramon Basaldua).

ARDIAK, behiak eta ahuntzak dira nagusi Bermeo, Arrieta eta Busturia artean dagoen Sollube mendatean. Orain dela hilabete batzuk, orde, llama bikotea ekarri zuen Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza Sailak bertan nola moldatzen diren ikusteko. Esperientzia ezin hobea izan da umea ere egin baitute. Animalia mota honetan ohizkoa den bezala, egunez jaio zen llamatxoa eta Aldundiko teknikoek esanetan, emeak ez zuen inolako arazorik izan.

Oraingoz hiru llama besterik ez daude Solluben, baina talde handiagoa ekartzeko aukera aztertzen ari da Aldundia, abere honen ilea kalitate handikoa izateaz gain bere haragia ere goxoa omen delako. Horrez gain, ez dute inolako arazorik beste animalia batzuekin elkar-bizitzeko eta Australia eta Estatu Batuetan abereztat hartzen dituzte.

Kamelidoen familiako ugaztun artiodaktiloa da llama. Ile luzez du estalia gorputza, eta lepo eta belarri luzeak ditu. Zamari gisa erabiltzen den arren, ile eta haragiagatik ere hazten da.

Europako estatu batzuek llama-ilearen eskari handia dute. Hori dela eta, Europako Batasunak arraza genetikoki hobetzeko programa martxan jartzeko agindu, zion Bizkaiko Foru Aldundiari. Gauzak honela, bostehun llama erosi dituzte Argentinako iparraldeko Puna eskualdean eta bertako Jujuy eta Cordobako unibertsitateetako teknika-riekin batera ari dira lanean.

Ekoizpen iraunkorra

ALDUNDIKO Nekazaritza Saileko arduradunek adierazi bezala, «500.000 sendi ingururen biziaren oinarria da llama Argentinako Puna eskualdean. Animalia honen ilea goi mailakoa da eta egitasmo honen bitartez produkzio iraunkorra lortu nahi dugu Europako estatuen eskariari erantzun abal izateko».

Hasiera batean Europako Batasunak 550.000 ECU eman zituen egitasmoa bi urtez garatzeko. Dirudienez,

Hiru llama daude Solluben baina talde handiagoa ekartzeko aukera aztertzen ari da Bizkaiko Aldundia. (Argazkia: Ramon Basaldua).

emaitzak baikorrak izan dira, milioi bat ECUko dirulaguntza eman baitu EBk datozen hiru urteetan hobekuntza genetiko egitasmo honekin jarraitzeko.

Harrigarria bada ere, llama baten ilearen kolorea aurretik zehaz daiteke. «Argentinan ditugun bostebun

llamak lau lekutan banatuta daude. Horietariko batean ilearen kolorea genetikaren bidez aurretik zehazteko aukera ikertzen ari da. Horrela, ilearen kolorea naturala izango litzateke, tinte kimikoak erabili bari-rik», azaldu dute Aldundiko teknikariek.

Egun Andeetako Altiplanoan bizi bada ere, Cristobal Colon Hego Amerikara heldu aurretik itsas bazterretik hasi eta edozein lekutan aurki zitekeen. Konkistatzaileentzat, ordea, llama ez zuen garrantzirik eta baztertu egin zuten, indigene-kin egin zuten moduan.

Animalia honek edozein bizi-baldintzatarara ohitzeko ahalmena du eta bost mila metrotik gora bizi daiteke. Lehorte gogorrean, ardiak eta beste abere batzuk hiltzen direnean, llamek bizirik diraute.

RAMON BASALDUA

Euskal Herria, 60. hamarkada. Pertsonaiak: liburu argitaratzailea, zentsorea...

emon *biar* yako

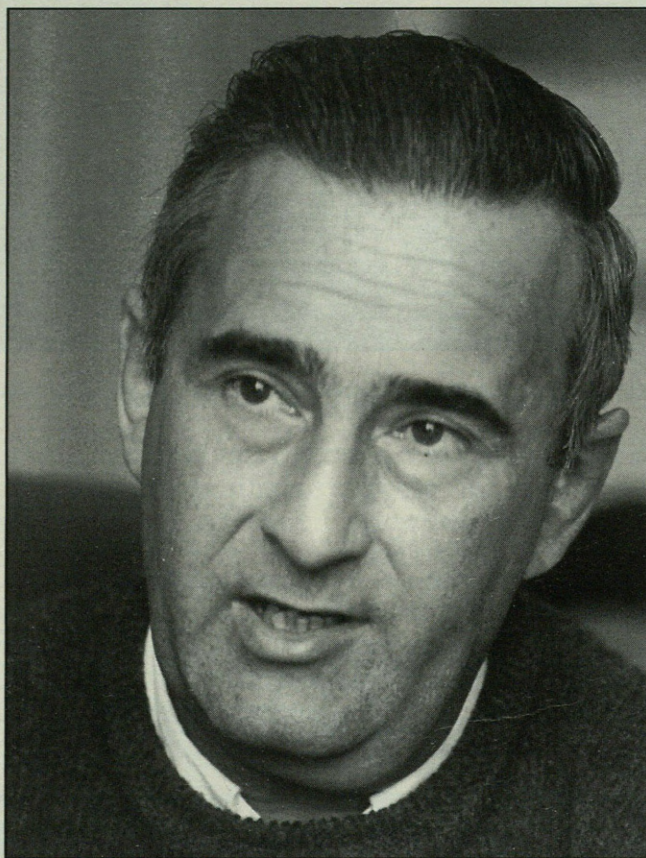
*INIGO ARANBARRI*ren nobela, **SUSA** literatur argitaletxeak plazaratu berria

«Hipokresia handia dago hizkuntzaren gaian»

Euskararen erle langile definitu du Haritzelharrek. Hiztegiak, itzulpenak, eleberriak, artikuluak... piska bat denetarik egin izan du euskararen inguruan. Euskaltzaindiaren inguruan aspaldidanik ibilia, euskaltzain oso egin berri dugu.

Zein asmorekin sartu zara Euskaltzaindiko etapa berri honetan?

Euskaltzaindian ez zara sartzen, sartu egiten zaituzte. Eusebio Erkiaga hiltzean proposamen bi egon ziren, eta Bitoriano Gaindiaga eta bion arteko lehiaketa estuan azkenean ni aukeratu ninduten. Euskaltzaindiak badu erronka nabari bat. Euskara

«Euskaltzaindiaren erronkarik nabariena gero eta normatiba zehatzagoa ematea da». (Argazkia: Alberto Elozegi).

ofiziala da, eta hizkuntza ofizial batek dituen helburuak euskarak oraindik ez ditu erabat burutuak. Euskararen batasuna ezinbestekoa da, irakaskuntza eta administrazioa ate joka ari direlako. Euskaltzaindiaren

erronkarik nabariena normatiba gero eta zehatzagoa ematea da. Jendea erabakien zain dago. Erabakiak ortografia, gramatika, izen-degi eta lexiko aldetik.

Zer falta du borretarako Euskaltzaindiak?

Denbora, eta baliabide tekniko eta ekonomikoak. Euskaltzaindikook ez dugu dirurik kobratzen. Ohorea da, abertzaletasunagatik edo euskaltzaletasunagatik egiten den lana. Gure lanetik aparte sartzen ditugu orduak. Akademietan gauza normala da. Baina pentsatzekoa litzateke, ekonomia-
ren, kirolen edo turismoaren arduradunak horretara ordu libreetan dedikatuko balira zer gertatuko litzatekeen.

Euskararako zenbat diru inbertitzen den kontuan hartuta, nik esango nuke kirolean edo Bilboko erakustazokako erakusketa batean inbertitzen dena baino gutxiago dela. Euskaltzaindiak, bere alorreko erabakiak hartzeko, aldeko eta kontrako iritzia aztertu behar ditu, dokumentazio zahar eta berria arakatu, eta horretarako lan asko eta denbora asko behar da.

Aspaldi idatzi zuen «Ukronia» ipuina, garai hartako Euskaltzaindia kritikatu. Orain, zer aldatuko zenuke?

Frankismo denboran Euskaltzaindia luzaro katakumbetako egoeran bizi izan da. Egoera hori aldatu egin da teoriarik, baina ez guztiz

praktikan. Nahiz eta euskara ofiziala dela jakin, hainbeste urtetan hortik kanpo egon izana hain barneraturik daukagunez, oraindik ofizialtasuna ez bagenu bezala funtzionatzen dugu sarritan oro har euskaldunok. Euskaltzainen artean nolabait hori gertatzen da: euskara zaletasun, maitasun bezala interpretatzen da, baina ez eguneroko premia gisan.

Nolanabi ere, badago erritmo arazo bat. Arlo batzuetako jendeak eskatzen duen erritmoa eta

zenbait euskaltzainek markatzen dutena ezberdinak dira.

Hori hizkuntza eta akademia guztietan gertatzen dela uste dut: akademia hizkuntzaren premien atzetik doa. Euskaltzaindiaren kasua are nabariagoa da. Gainerako akademiek denbora luzean gauzak konpontzeko izan dute aukera eta guk hori epe laburragoan konpondu behar dugu. Euskaltzaindiaren barneko organigramaren arazoa da, baina egoeraren ondorioa ere bai.

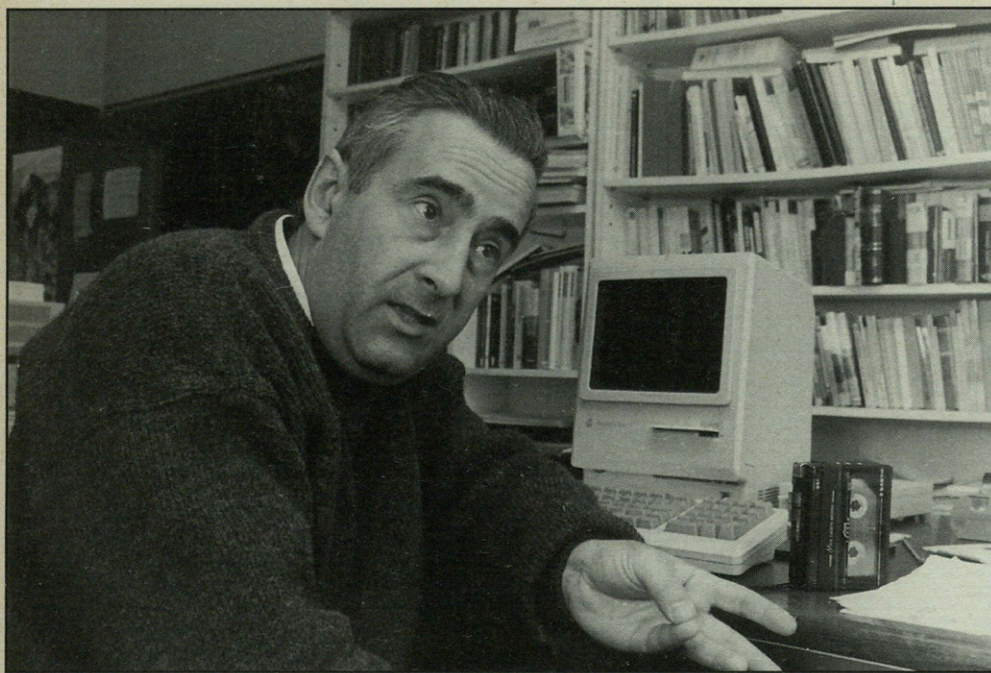
Ditugun premietan zeintzuk dira lebertasunak? Lehen arlo batzuk aipatu dituzu, baina hor daude ebakerarena, azentuarena...

Edozein herritan planteatuko balitz hizkuntza ofizial bat, jadanik hamalau urtez ofiziala dena, eskola guztietan irakatsi behar dena eta oraindik bere fonetika erabaki ez duena, hori zoro lana litzateke. Nire ustez lotsagarria eta ulertezina da hamalau urtetan oraindik erabakirik ez izatea. 'Jauna' nola ahoskatu, 'mutila' nola ahoskatu... Hori lehenbiziko momentutik erabaki beharrekoa zen.

Gure artean ika-mikak eta sokatirak izan ditugu eta Euskaltzaindiak, sarri askotan erabaki bat hartzeko bitasuna edo hirutasuna da-

«Nahiz eta euskara ofiziala dela jakin, hainbeste urtetan euskara hortik kanpo egon izana hain barneraturik daukagunez, oraindik ofizialtasuna ez bagenu bezala funtzionatzen dugu sarritan, oro har, euskaldunok». (Argazkia: Alberto Elozegi).

«Ez dut ulertzen nola eska diezaiokegun jendeari euskaraz bizitzeko, gure herriko lehen pertsonaia publikoek erabiltzen ez badute; abertzaleak direla aitortuz gainera, hori da grabeena»

«Katalan gizarteak izugarritzko adorea hartu du hizkuntzaren erronka, eta hau dela eta kontsekuente aurrera doa. Gu galiziarrek baino okerrago gabiltza».
(Argazkia: Alberto Elósegui).

goenean, badaki talde edo joera baten alde egiten den neurrian besteak haserretu egingo direla. Orduan, inor ez haserretzeagatik, askotan ez da ezer erabakitzen. Ondorioa izaten da gauzak luzatzea, problema gero eta handiagoa izatea, anabasa, kaosa eta ikasle-irakasleen noraeza. Nire ustez fonetikarena oinarrizko puntua da. Azentuarena beharbada zailagoa da. Euskarak ez du gaztelarak bezala azentu pertinentea, eta asko alda-

tzen da. Hala ere, telebista eta irratan adibidez, esatariek eredu bat hartu beharko dute, beste hizkuntza batzuetan egin duten moduan. Txillardegiri ibili da bizienik azentuaren arduraz. Euskaltzaindian hainbeste gauza batera daudenez, gauza batzuk atzeratu egiten dira, baina lehentasunak mailakatu beharko genituzke.

Euskalkien inguruan zeresana ugaltzen ari da.

Nik ez dut uste euskalkiei gainerako hizkuntzetan

NORTASUN AGIRIA

Bilbon jaio zen duela 48 urteko udazkenean
● Martiartun bizi da, landarez eta animaliaz betetako etxe bitxi bezain ederrean ● Ama bizkaitarra eta aita Santanderren jaiotako

bilbotarra ● Etxean eta eskolapioetan hasi zen euskaltzaletasunaren hazia jasotzen ● 10 urterekin jarri zuen lehen erlauntza, eta geroztik beti izan ditu erleak ● Deustuko Unibertsitatean ikasia ● Magistaritza Eskolako irakasle titularra da berez, orain Euskal Herriko Unibertsitateko Euskararako Kabinete Teknikoko buru badago ere

«Nekez ibiliko gara erakundeei dena eskatzen, kezka bera gizartean ereiten ez dugun artean»

ematen zaiena baino garrantzia handiagoa eman behar zaienik. Nik argi eta garbi esaten dut, euskalkiek beren burua euskara batuan urtu behar dute. Zibilizazio hizkuntza guztietan gertatzen den kontua da. 'Berri' eta 'barri' esatea, ez da euskararentzat aberastasuna, gauza bera esaten dugu, bariante bat besterik ez da. Berdin aditz formekin edo deklinabidean, bata ala beste aukeratu behar da. Hala ere euskalkiek badute garrantzia handia lexiko patri-monial kontuan. Lexiko iturri moduan erabiltzeko ama-hizkuntza kulturik ez daukagu, eta maiz euskalkietan agertzen diren hitzak ditugu lexiko aberastasunaren iturri. Syntaxian ere euskalkiak aberatsak dira, gure prosa monotonoa izan ez dadin.

Korpusaren gaiak utzita, hizkuntzaren estatusari dagokionez Espainiaren Akademiak egindako adierazpenak bausak barrotu ditu.

Real Akademiak egin duena gauza lotsagarria da. Bere burua Espainia guztikotzat hartzen du, eta pentsa daiteke bere ardura Estatuko hizkuntza guztiak direla. Frankismo garaian euskaldunen eta katalan hiztunen eskubideen alde ez zuen hitz bat atera eta orain protesta horiekin dator.

Katalan gizarteak izugarritzko adorea hartu du hizkuntzaren erronka eta kon-

tsekuenteki aurrera doa. Gu galiziarak baino okerrago gabilta. Fraga jo ta ke ari da Galiziako parlamentuan galegoz egiten. Gure parlamentuan lehendakariarengandik hasita gazteleraz ari dira. Ez dut ulertzen nola eska diezaiokegun jendeari euskaraz bizitzeko, gure herriko lehen pertsonaia publikoek erabiltzen ez badute. Abertzaleak direla aitortuz gainera, hori da grabeena. Zenbat politikarik menderatzen dute euskara batua, landua, mintzatzerakoan? Zenbatek idazten dituzte euskaraz artikulak? Beren benetako kultura eta estimatuen daukatena erdarazkoa baldin bada, ze proiektu eskaini nahi digute? Hipokresia handia dago.

Politikagintzan ere egin duzu ibilbidea.

Ni politikagintzan gehiegi ez naiz ibili. Abertzale izan naiz beti. Sasoi batean ezker abertzalearen baitan egon ondoren, batez ere borroka armatuaren kontuagatik saihestu nintzen. Une honetan EAren inguruan nabilela gauza ezaguna da. Hala eta guztiz ere, alderdietako diziplina nekez jasaten dut eta ez nago afiliaturik. Politika, txarrik onenaren aukera moduan ulertzen dut. Alderdi politiko bat ez da ezer santua, ez da helburua, helburu politikoak lortzeko bide bat da.

Abertzaleak beherantz eta zatiketa gorantz?

Horrela da. Azken buruan euskaldun-fededun hori bizirik dago. Bibliaren liburu lodia sinestetik, marxismoaren liburu lodiak eta beste liburuak sinestera pasatu gara. Ez dakigu gure buruz pentsatzen, ideologia eta alderdi santuak sortzen dira. Kontsignen bidez fun-

tzionatzen dugu. Nor bere barrutik sortzen den zentzu komuna landu behar genuke. Uste dut zentzu komun horrek agintzen duela une honetan, txikikeriak eta go-

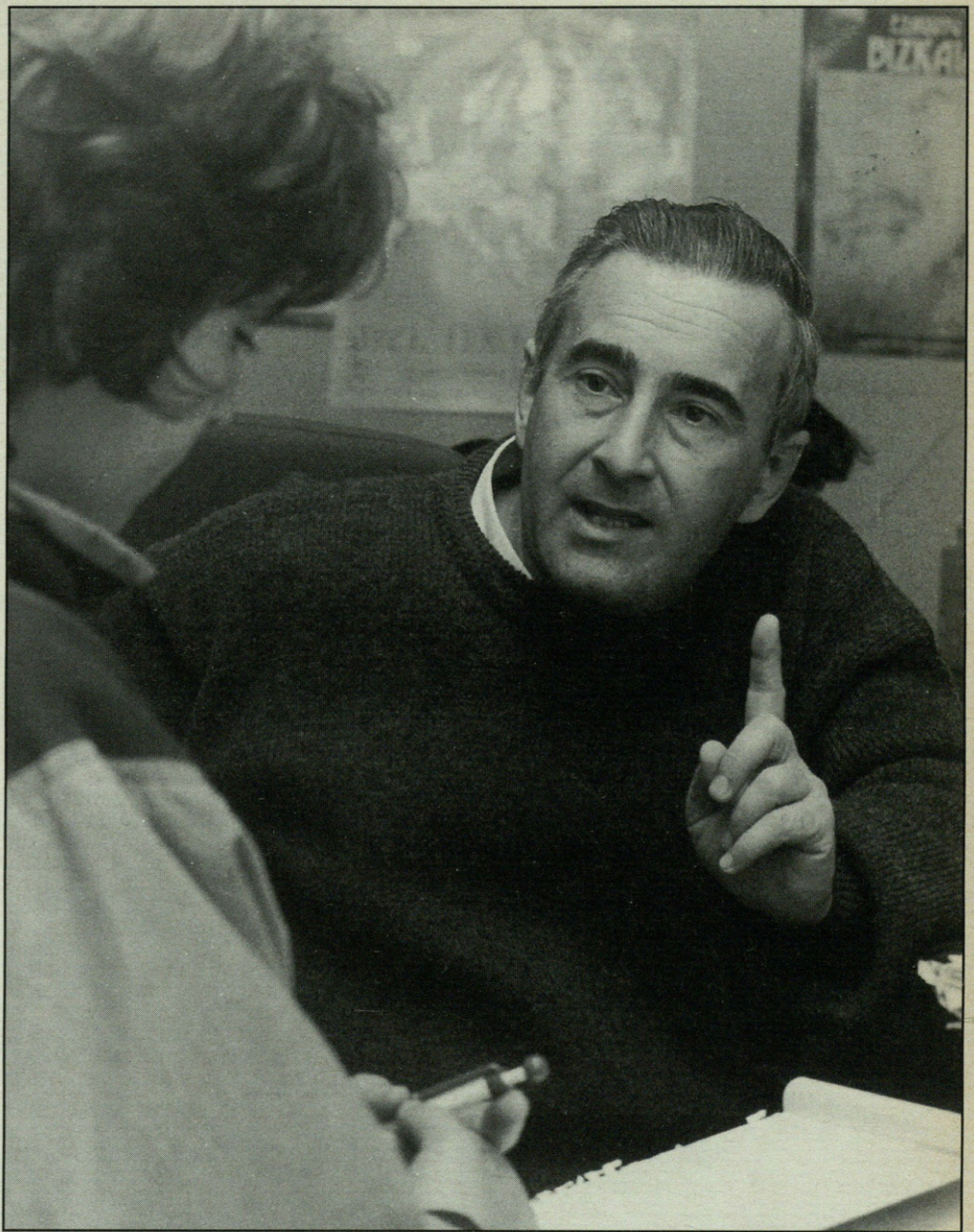
“Argi eta garbi esaten dut, euskalkiek euskara batuaren baitan urtu behar dute”

rrotoak alde batera utziz, zer egin behar dugun. Oinarriko gauzetan batasuna behar-beharrezkoa dugu.

Euskal Unibertsitatea?

Ni unibertsitatean nabil, eta badakit ez duela egiten egin dezakeen guztia euskararen alde eta irakaskuntzaren alde eta EHU Euskal Unibertsitatea izan dadin. Askotan, egiten ez bada, Arte Ederretako irakasle euskaldunen kasuan bezala, Hezkuntzatik dirurik ez dagoelako da.

«Badirudi irakasleek ez dutela inolako ahaleginik egin behar herri honetako beste hizkuntza ofiziala jakiteko, ikasle gehienek badakitelarik. Moralki ezezik, kultura aldetik ere onartezina iruditzen zait. (Argazkia: Alberto Elosegia).

«Ez dakigu gure buruz pentsatzen, ideologia eta alderdi santuak sortzen dira. Kontsignen bidez funtzionatzen dugu. Norbere barrutik sortzen den zentzu komuna landu behar genuke». (Argazkia: Alberto Elozegi).

Zentzu horretan, sinestezina egiten zait Arzalluzek esatea zer nolako antieuskaldunak diren Mosquera, Mayor Oreja eta Buesa. Azken batean Buesa berak eta bere alderdiak hor jarritakoa da.

Aurrekontu arazoa hor dago. Baina bada gauza larriagorik. Ikasleek beraiek ere beren ekintza eta pankarta asko erdara hutsez egiten dituzte. Askotan, Administrazioari eskatzen zaiona ez zaio eskatzen gi-

zarteari. Nekez ibiliko gara erakundeei dena eskatzen, kezka bera gizartean bertan ereiten ez dugun artean.

EHU da balizko Euskal Unibertsitatearen bazia?

Daukagun bide bakarra da. Badira Euskal Herrian beste bi unibertsitate, Nafarroakoa eta Deustukoa. Ez dago konparatzerik Deustuan ematen diren euskarazko klaseen kopurua eta EHUn ematen dena. EHUn irakasgaien % 40-50 inguru eus-

«Alderdi politiko bat ez da ezer santua, ez da helburua, helburu politikoak lortzeko bide bat da»

karaz ematen dira. Hazi bat izatekotan hau da landu behar duguna. Gero, badaude arazo asko. Administrazio eta zerbitzuetako pertsonalari epe bat jarri zaio, bartzuen aburuz luzeegia, euskaraz ikasteko. Irakasleei ez zaie inolako eperik ipintzen. Badirudi ez dutela inolako ahaleginik egin behar herri honetako beste hizkuntza ofiziala jakiteko, ikasle gehienek badakitelarik. Moralki ezezik, kultura aldetik ere onartezina iruditzen zait.

Naturzale eta hizkuntzazale aitortzen duzu zure burua. Bada hor sakoneko loturarik?

Naturan, arazo eta aberastasun nagusia dibertsitatea da. Gure planeta aberasten duen ezaugarri nagusia bizitzaren dibertsitatea da. Hizkuntzak giza kulturen oinarria diren aldetik, planetako gizakien kultur dibertsitatearen seinale dira. Espezie bat, tximeleta bat edo landare berezi bat zainitzen badugu, gure planetaren bio-patrimonioaren zati direlako, uste dut arrazoi berdinarekin edo handiagoarekin zaindu beharko genituzkeela hizkuntzak, giza-patrimonioaren ondare direlako. Ez da bakarrik kontserbatzea, baizik hedatzea eta garatzea. Kontua zera da, bai naturan eta bai kulturen, bakoitzari bere ahalmenen neurrira gartzeko bidea uztea.

JON SARASUA

**PIRINIOTAKO SUMENDIAK,
HARTZAK, MENDI-GIDARIAK
ETA BESTE HAMAICA ISTORIO**

Sarda Taldea

**ARTZAIN-KOMUNITATE
EUSKALDUNA (I)
(BORTUKO INGURUA)**

Sandra Ott

PIRINIOARI BURUZ INOIZ IDATZI DEN LIBURURIK ERAKARGARRIENA.

Erromantikoen Pirinioetako oihanen aurkikuntza. Mendi-gidarien endak. Geologoen historiak. Sumendiak Pirinioetan egon zirenean. Pirinioen urte luzeetako itsasazpiko bidaia. Koralezko arrezifeak eta dinosaurusuak gure lurraldeetan egon zirenean. Hartzaren inguruko mitologia eta euskal sinismenak. Hartz-ehiztariak eta hartz-hezitzaileak. Ugatz, sarrio, pottoka eta zakur piriniotarren eboluzioa. Nola izango dira Pirinioak eta Euskal Herria 100 milioi urte? Guzti hau eta beste hamaika historio gehiago 300 orrialdeetan eta 140 argazkitan.

SANTA-GRAZI ARTZAINEN INGURUA Ari buruzko lan bikaina. Auzolanak, "inguru" hitzaren esangura sakona, artzain gaztangileen mundua, abereen zaintza, maskulino eta femeninoen arteko homologia, sorkuntzari buruzko gure arbaso artzainen teoriak. Lan antropologiko bikaina gure herria hobeto ezagutu eta maitatzeko (300 orri. eta 140 argazki).

***DURANGOKO AZOKAN
HIRE ZAIN***

GAIK ARGITALDARIA

Bilbo, laburmetraien oasia bihurturik

URTEAN behin, eta beti sasoi hone-tan, luze jardun ohi dugu laburmetraiez, Bilboko Nazioarteko Zinema Labur eta Dokumentalaren Lehiaketak horretarako ematen digun aitzakiari helduz. Izan ere, kasik oharkabean egiten du zinegile hasberriak bere bidea iraupen laburreko zinemagintza galduaren baitan, kurrikuluma osatu beharrean, eta inongo babesik gabe, inoiz luzemetraietara hurbiltzeko ahalegina.

Minutu gutxi batzutan zeluloideari dena eskaintzen dio zinegile hasberriak, nahiz eta jakin areto komertzialetako ateak itxita dituela eta Bilbo-koaren moduko lehiaketetan ez bada apenas emango dela ezagutzero aurrera egiteko hain beharrezkoa zaion lan hori. Azpian sarerik gabeko jauzia omen euren, inoiz ondo ulertu ez dudan zeluloidearen 'zirkoan'. Urtean

behin beraz, isileko eta ezkutuko irudiak agerian jartzen direnean, zerbait deskubritzeko aukera izaten delako heltzen diogu inoiz entzun gabeko autore eta hauek egindako lanen jarraipenari, ondo jakin arren jarraipenik gabeko segimendua izango dela gurea eta askotan jarraipenik gabeko irudiak direla ikusiko ditugunak.

BILBOKOAK ez du huts egin, kopuruz eta kalitatez edizio bikaina suertatu baita aurtengoa. Inoiz baino filme gehiagoren parte hartzeaz, eta nazioarteko aukera zabalaren erdian, euskal autore baten itzala, Juan Calvoren, besteen gaintik nabarmendu da gainera, «Hotel oasis» filmearen garraipenaz. Laburmetraien basamortu igortuan berdegune paregabea aurkitu du Ameriketako aritutako nafarrak filme honekin. Aurretik ere, beste ha-

maika artisten legez, ikastera eta erreferentzia bila egindako bidea da berea, eta handik bueltan deskubritu dugu, ondo tolestu eta irudikatutako istorioa dela medio. Ikusteko gaude baina, lekuri topatuko duen hainbat zinegile erbesteratu dituen euskal zinemagintzaren baitan, eta aurrera begira «Hotel oasis» beste hainbat oasitara

Euskal errealizatzaile on ugari deskubritzen ari gara azkenaldian, eta egunetik egunera gizentzen ari da zerrenda hori, nazioarteko hainbat sariren indarrean

Udalerri Euskaldunen Mankomunitateak urrats mardula eman du oraingoan, Bermeoko udala sarean sartu delarik. Euskal Herriko udalerri euskaldun handiena dugu bera, 18.000 biztanlerekin, eta honek agerian jartzen du UEMaren iharduna ez dela soilik herri txikietara mugatzen. Bermeoko erabakia «Bizkaian enblematiko eta akuilu» bihurtuko dela esan du Mankomunitateak. Euskal guneak osatzeko ahalegina gero eta osatuago agertzen da, beraz. (Argazkia: Marisol Ramirez).

hurbildu eta hainbat istorio irudikatzen giltza gertatuko den.

Izan ere, euskal errerealizatzaile on ugari deskubritzen ari gara azkenaldian, eta egunetik egunera gizentzen ari da zerrenda hori, nazioarteko hainbat sariren indarrean. Bilbon ere, Pablo Bergerrek Euskal Zinemaren saria irabazi du, «Truth and Beauty» (Egia eta edertasuna) lanarekin. Juan Calvoren antzera, Ameriketako mamituta-ko adibide ilustragarria dugu bera, Bilbon bigarren bez gailendu dena. Ez da marka makala beraz.

Bi hauen kurikulumak sikiera, hitz handiz idatzitakoak gertatzen diren heinean, norbaiten harreta jasotzeko modukoak izango ahal dira aurrerantzean. Zera, laburmetraietatik luzemetraietara dagoen tarte hori, hain latza gehienetan, samurtzeko premiari erantzunak aurkitzen hasteko garaia ere bada, lehiaketetako oasiak egiazko errealtateak bilakatzeko. Besteak beste, hainbat euskal autore onen etorkizuna dago eta jokoan.

UDAZKENEAN hasi eta neguko elurteekin batera bukatzen den Gasteizko Antzerki Jaialdiari buruz, ikuspegi eta balantze kontrajarriak aipatu dira amaierakoan. Egiten diren jaialdi guztien artean luzeenaren (hiru hilabete egitara biltzen baitu) emaitzetan asmatu den dago gako. Antolatzaileen esanetan, eta ikusle goaren parte hartzeari dagokionez, oso goitik bete dira helburuak, eta horrek, besterik gabe, taularutatuko obren egokitasuna adierazten duela aldarrikatu dute. Antzerki munduko hainbat profesionalen iritziz ordea, duela zenbait urte ekartzen ziren nazioarteko proposamen ausart eta berritzaileak alde batera utzi dira, interes berezirik gabeko programazioaren mesedetan, alegia, sorpresarik gabeko karteldegia osatu dela. Guztia erekin, merezi du hasierako helburuak eta oraingoak mahaieratu eta eztabaidarik tajutzea, hainbatetan eskatzen den kudeatzaile eta profesionalen arteko elkartaraztea.

J.J. PETRIKORENA

MINTZOAK MINTZO

Gatazkaren hazia, eskubideen auzia

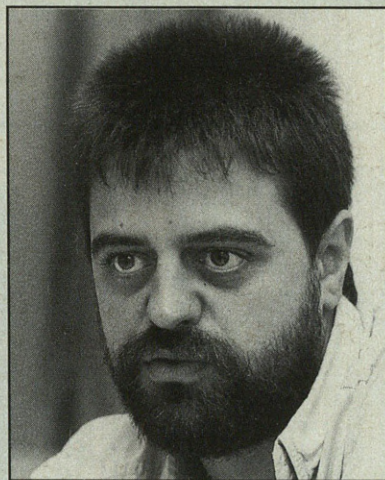
ZKEN hilabete honetan, hizkuntza politikaren inguruko giro gatazkatsua eskubideen auzia kalean jarri beharra ekarri digu. Gogoeta oso sakona egin beharrean gaude euskaldunok eta euskaltzale guztiok. 646 funtzionario anti horien ukazioak milioi erdi luze euskaldunen konpaktazio prozesu luze eta zabal oso batek lotu duena baino inpaktu gaitasun handiagoa du.

Badugu beraz, zer hausnartu. Kontsentsuaren beharrak inposatzen zuen aurreko adostasuna berplanteatu zen aspaldian. Orduan funtzionarioen interes eta prebendak zaintzearen, 'euskal' administrazioa euskalduntzeko planak bere zigorra jasan zuen. Egun plangintza horren benetakoa izaera agerian geratu da: intentzio oneko zenbait aldarrikapen bilduma baino ez da. Legez bete beharrekoa betetzen ez duenari nahi duena egiten permitituko diona.

HIZKUNTZA politikaren norabidea baldintzatzeko, hizkuntza politika osoa kolokan jartzeko, indar nahikoa da ikuspegi erabat kolonialista duten zenbait funtzionario espainol eta espainoltzaleren oldarra. Aitzitik, Herri oso baten eskubideak errespetatuko duen legezko jokabide xumeenik ere ez dago eskuratzetik, euskaldun guztion indarraren gainetik, etengabe, nanahi, espainiar konstituzioa zein estatuarekiko morrontza politikoarekin topo egiten dugulako.

Morrontza horri aurre egin diote katalandarrek eta gorengo tribunalarekin egingo dute topo. Koherentziak ordaindu beharreko prezioa. Erradikalei erradikaltasunez erantzun behar zaiela zioen Ikastolen Elkartearen lehendakariak. Honen botoa jaso zuen alderdiaren burukide gorenak bereak egin zituen hitzok. Baina erradikaltasun bakarra beste arlotarako gordea duela argi frogatu zuen, azkenean ezer gertatuko ez dela iragartzean.

ESKOLAN, administrazioan, unibertsitatean,... gaur egungo dinamikan jokatzen ari gara datorren belaunaldiak jasan beharko duen hizkuntza gatazkaren tamaina. Maisu-maistra titulazioa euskaldunak ez direnei banatzen dien unibertsitate honek, 16 urte baino gutxiagoko biztanle guztien eskubideak bermatzen ez dituen eskolak, datozen urtetako gatazka areagotzen dihardute gaurdanik. Pakezale deitzen diren horiek, aldiz, pakearen alde lan egiten duen bide bakarrari ateak itxi dizkiote: Herri eskubideak, euskaldun eta erdaldun diren guztien eskubide diren Herri Eskubideak errespetatzea. Hizkuntzarena, lehengoa.

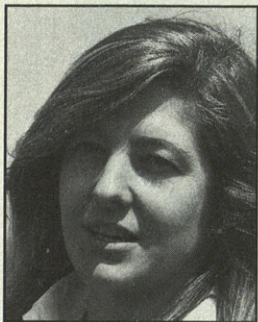
XABIER ALEGRIA

TXUTXU - MUTXUKA

UNIBERTSITATEA EUSKALDUNTZEKO PLATAFORMA

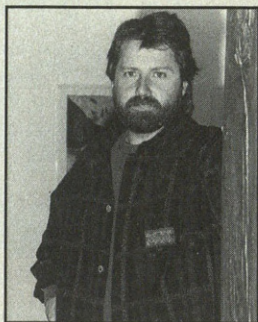
EHUko Arte Ederretako ikasleen azken mobilizazioek, irakasle euskaldunak aldarrikatzeaz gain, agerian utzi dute zertan den unibertsitatearen euskalduntzea, hainbat alorretan herren baino herrenago, erortzeko zorian. Kezka honi erantzun nahiez abiatu da Unibertsitatea Euskalduntzeko Ikasleon Plataforma, zeina abenduak 12an aurkeztuko den, Bilboko Ekonomi eta Enpresal Zientzien Fakultateko Areto Nagusian. Plataforma euskal adarrean ikaslen ari diren fakultate eta eskola guztietako ordezkariez osatu da eta aurrera begira hainbat ekintzaren bitartez egoera salatu eta irtenbideak proposatzea izango du helburu.

NOR - NORI - NOR K

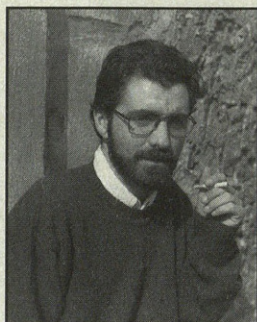
LAURA MINTEGI

Durangoko zitara eleberri batekin helduko da aspaldiko partez. Txalapartak argitaratu dion «Nerea eta biok» oso arin eta erraz irakurtzen den liburua dela aitatu du idazleak, eta nolabait definitzekotan sujetu eleberria dela, hots, bere buruaren jabe agertzen den sujetua ispiatzeko duela, eta orain artean ez dela euskal literaturan halakorik egin. Lerro berriak beraz, gurera ekarri dituenak ●

TXOMIN ARTOLARI

euskal folklorearekin maitasun istorio gozoak ezagutu dizkiogu azken urteotan, eta badirudi luzerako harremana erdietsi duela, osatu berri duen Alboka taldearen diskoan antzematen denez. Josean Martin, Alan Griffin eta Joxan Goikoetxearekin batera, hogei kantako lana plazaratu du, arin-arin, mutil dantza, fandango, soka dantza, kalejira eta herri musikaren hari aberatsari helduz ●

GERARDO MARKULETA

badu poesiari heltzen dion Jon Iriberri bat bere baitan, eta izen horren azpian egin ohi ditu hain isildua dagoen poesiaren artxipielago erakargarria idatzizko joan etorriak. Azkenari «Sagarraren hausterrea» izena jarri dio, natura eta zibilizazioaren arteko eten gordina nabarmendu nahian. Bizitzarako irizpideen inguruan eta besteri buruz era trinkoan eta bertsoaren errimoa landuz batipat, mamitu du azken bidai hau ●

TELLAK

IBILALDIA SANTURTZIN

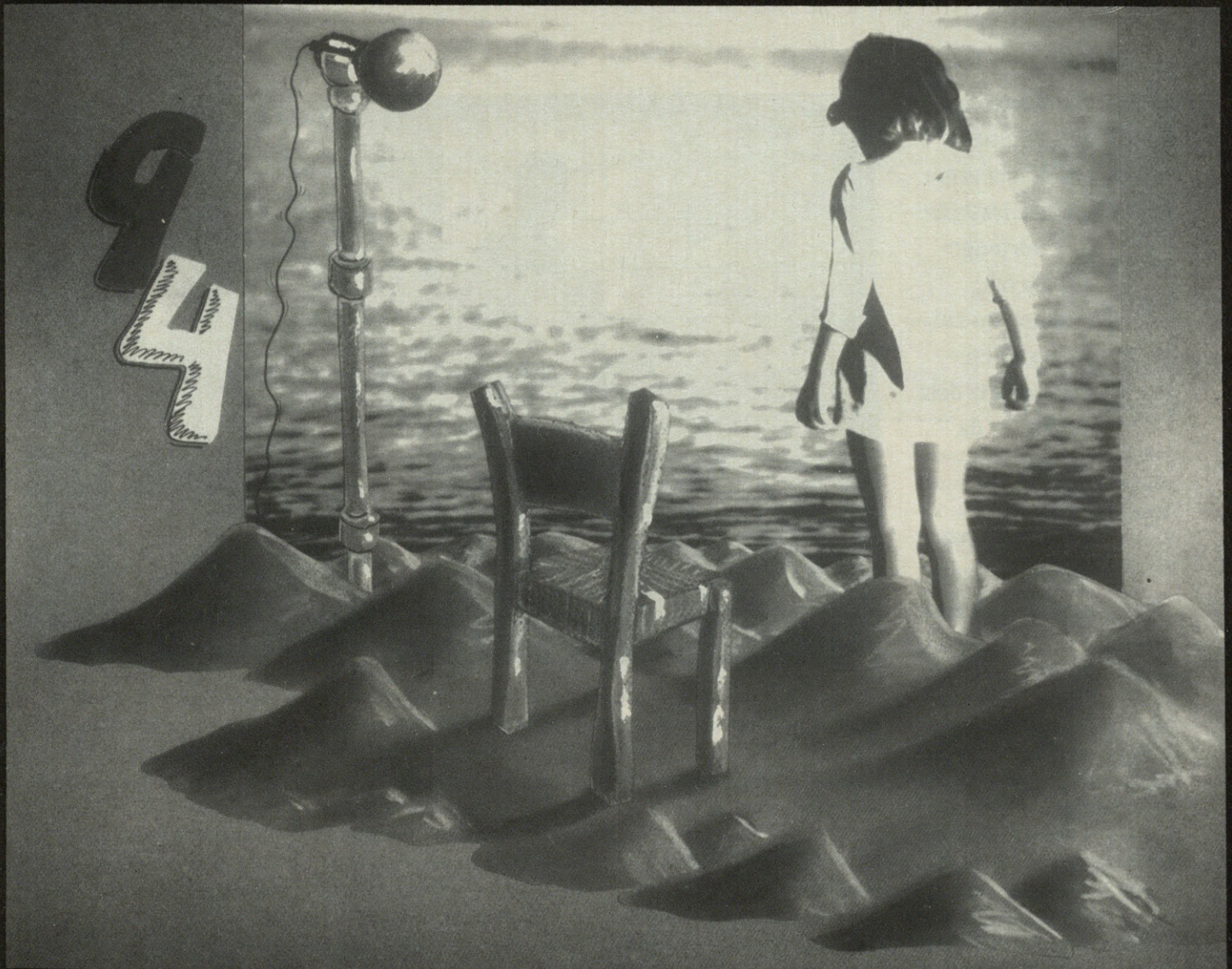
IBILALDIA 95 ikastolen festa ekainaren 4an egingo da Santurtzin, «Sinestezina!» lemapean. Ibar Ezkerrean aurretik antolatutako diren (1982. urtean Portugaleten eta 1989.ean Muskizen) edizioetan inguruko ikastola guztiek bat egin bazuten ere antolaketa lanetan, oraingoan Bihotz Gaztea ikastolak bere gain hartuko du ardura osoa. Ikastola hau 1967an sortu zen Santurtziko Mamariga auzoan, eta egun, eskolaurrea eta OHoko ikasketetara jarria dago, 280 ikasle biltzen dituelarik. Sare pribatuan ari da lanean eta eraikuntza berria egiteko xedeari heldu dioenez, Ibilaldian bildutako diruak horretara jarriko dira. Serantes mendiko maldak eta landetan zehar osatutako dela zirkuitua iragarri dute antolatzaileek, eta aukeratu den lema arrazoituz, euskarak eta ikastolek Ibar Ezkerrean aurrera egiteko dituzten zailtasunak sinestezinak gertatzen direla azpimarratu dute.

EUSKARAZKO IRRATSAIOAK

NAFARROAKO Justizia Auzitegi Nagusiko Kontentzioso-Administratibo atalak zabalduetako epai batetan, euskara hutsezko irratsaioek entzule erdaldunak baztertzen dituztela esanez erantzun dio Euskalerria iratiari, duela lau urte Nafarroako Gobernuak banatutako lizentziatetik kanpora uzteagatik jarritako errekurtsioari ezetza emanaz. Honekin batera, euskara «ez dela baztertzen» eta Iruñerriko euskaldunen kopuru eskasa aipatzen ditu erabakia arrazoitzeko.

ARABA *eta* BIZKAIA *ko*

BERTSOLARI TXAPELKETA

BABESIA

Bizkaiko Foru
Aldundia
Diputación Foral
de Bizkaia

ANTOLATZAILEA

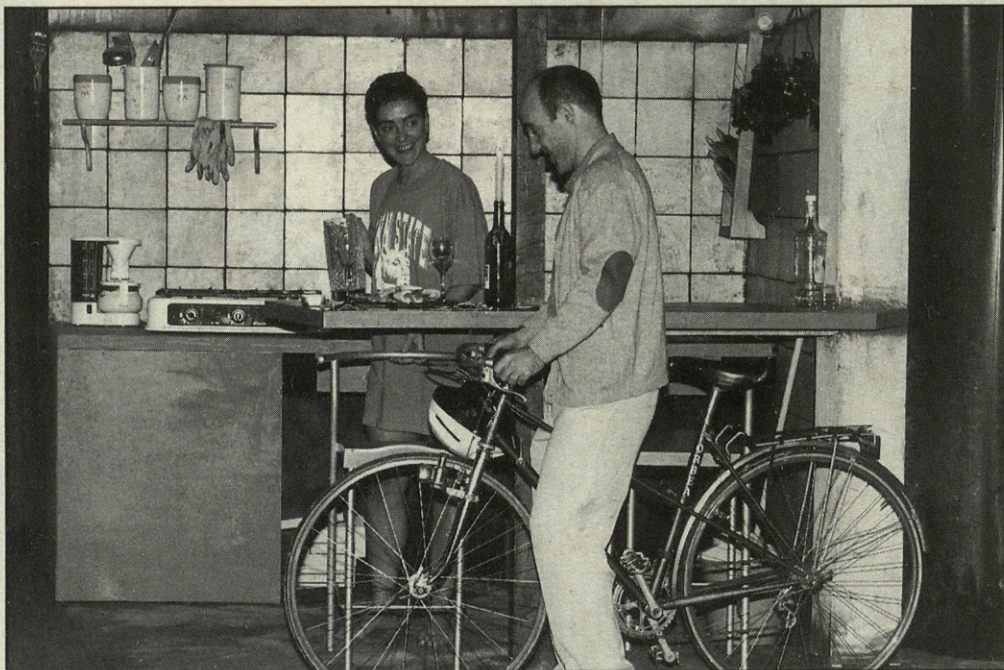
GASTEIZtik - BILBOra

Azaroaren 6tik Abenduaren 18ra

Azpeitiko Antzerki Topaketetan lau obra berri aurkeztuko dira

Estreinaldien neurriko oholza

Azken urteotako ajeak gainetik kendu eta asmo berriez iratzarri dira aurtengo Topaketak, euskarazko lau antzezlanen estreinaldia dela medio. Ez da lehiaketarik egingo eta komedia giroa izango da nagusi oholza gainean.

Bederen 1 taldeak apartamentu bateko gorabeherak eta komeriak erakusten dituen «Errenta» komedia aurkeztuko du Azpeitian. (Argazkia: I. Unzurrunzaga).

AZPEITIAN hamabigarrenez antolatu diren Euskadiko Antzerki Topaketak gogo berriak taularatzeko asmoz heldu dira, eta horren adierazgarri ditugu Maskarada, Bederen 1, In Fraganti eta Antxieta antzeztaldeek estreinatuko dituzten obrak, Azpeitiako Udalak aurreratutako dirulaguntzaz tajuak guztiak. Aurtengo egitarauak, bestalde, antzerki munduan hamaika lan egindako lau andrazko, Katalina Eleizegi donostiarra, Urnietako Maria Ariz-

mendi, Janamari Malharin mugerretarra eta Nekane Arrizabalaga ondarroarra omenduko ditu. Eskola antzerkiak ere bere tarteaz izango du, gaztetxoek moldatutako obrak oholza gainera jasoko baitira abenduan zehar.

Azken edizioetan euskarazko estreinuak Azpeitira ekartzeko zailtasunak eta horren ondorioz topaketek

galdutako interesa berreskuratu nahian zabaldu dituztela laguntzak adierazi digu Axen Egaña zuzendaria: «Zortzi antzeztalde aurkeztu ziren deialdira eta lau aukeratu ditugu, gure iritziz proposamen interesgarrienak direnak».

In Fragantik 750.000 pezeta (32.000 libera inguru) jaso ditu, beraz, «Oleanna» estreinatzeagatik; Bederen

1ek beste 750.000 pezeta, («Errenta»); Maskaradak 1.100.000 pezeta («Ernesto izatearen garrantzia»); eta Antxietak 600.000 pezeta («West Side isteria»). Diru hauek banaketzearekin koprodukziori heldu zaiola haizatu bada ere, kontuak ez direla horrela argitu digu Xabier Agirre Bederen 1eko partaideak: «Azken batean, muntaiak gauzatu abal

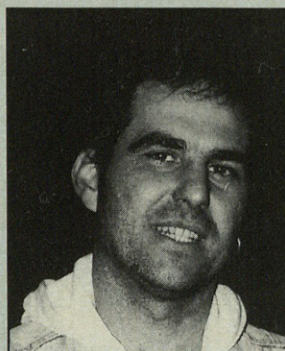
Urolaldeko antzerki jaialdia

IZENBURU honek norbait harritzen badu ere, nire ustez horrela izenpetu beharko lukete antolatzaileek, bailara horretatik aparte ez baitu eragin handirik Euskadikoa izan nahi duen antzerki jaialdiak. Eta urteetan zehar ikusitakoaz ari naiz, azkeneko edizioetaz batez ere. Gustatu ala ez horrela da. Euskarazko ekoizpenen lekua izan nahi badu ere, gaur egun ez dugu Azpeitira hurbildu behar antzerkia euskaraz ikusteko; are gehiago, euskaraz eskaintzen diren antzezlan asko Azpeititik kanpora ikustera behartuak gaude, guztientzako lekurik ez omen dagolako.

Honek ez du esan nahi egitarau interesgarriarekin

topo egingo ez dugunik. Lau estreinaldi aurkituko ditugu, laurak erakargarriak eta seguraski ikuslearen gustukoak.

Talde hauek ezagunak dira topaketa hauetan, azken urteotan ez baitute kalerik egin. Beharbada horregatik beraien ekoizpenetan parte hartu nahi izan du jaialdiak. Dena dela parte hartze hori eskasa baino miserablea dela esango nuke, eta aurtengo bezalako bidea hartuz gero, datorren urtean, agian, ez dute talderik topatuko baldintza horietan. Eta horrela, aurtengo berrikuntza izan nahi duena, Topaketen norabide ezaren beste erakusgarria bihurtzen da. Zer aldatuko dute datorren urtean?

Joxemari Carrere
Antzerkilaria

Azpeitiko jaialdiak euskaraz egiten den antzerki ekoizpenen leihoa izan nahi badu, talde zaletuak kontuan hartu behar ditu. Topaketak antolatu nahi badira, topagunea izan behar dute egun hauek. Bide honetan bilatu behar da antzerki jaialdi honen

definizioa, emanaldi hutsak besterik izanik ez baitugu Azpeitiraino joan beharrik antzezlan horiek ikusteko, Euskal Herrian zehar ibiliko baitira.

Era honetan uste dut benetan Euskadiko Topaketak lirakeela, Euskal Herrian euskaraz aritzen diren antzerki taldeak erreferentzia puntutzat izango zituztelako, gaur egun ez direnak.

Esan behar da, nolanahi ere, puntu interesgarriak badituela ere, antzerkigile zaharrei egiten zaien omenaldia esate baterako, geure antzerki altxorra direlako. Bide beretik abiatuta, dena dela, interesgarria ikusiko nuke egungo antzerkigileen berri ere ematea.

izateko kopuru bat aurreratu digute, baina aurreratu digutena Topaketetan egingo ditugun emanaldien ordainsariaren %60 baino ez da. Ildo beretik aritu da Iñigo Agirre Antxietakoa ere: «Koprodukzioa aipatzea mardulegia da, emandako dirulaguntzak ez baikatu inongo zirkuitutara lotzen, izena zabalteko balio dezakeen arren».

«Errenta»ri errenta onik ateratzen saiatuko dira Bederen 1ekoak Azpeitiko Topaketetan, apartamentu

bateko komeriak komedia bihurturik. Maskaradak Oscar Wilderen obrarik onena jotzen dena taularatuko du, komedia giroan ere, Ernestoren inguruan obra korapilatuz. In Fragantik, David Mamet-en «Oleanna»ri erreparatu dio, umoretik alden du eta ikasle eta irakaslearen arteko borrokaldian muturrak berotuz. Antxietal talde amateurak azkenik, «West side story» filme ospetsuari malkoak lehorte eta barre egiteko kontakizuna tolestu du oraingoan.

Komedia nabarmenduko da, beraz, aurtengoan. Par-tehartzeari dagokionez, talde gutxiagorekin osatu dute estrenuetara bideratu den egitaraua (hamaika milioi pezetako aurrekontuak hala behartuta) eta ez da lehiaketarik egingo. Topaketen etorkizuneko soinekoa hari hauekin ehunduko den galdetuta, «aurtengo ondo ateratzen bada» baietz adierazi digu Axen Egañak.

Estrenuak eta etorkizuna

ZALANTZA handiak agertzen ditu baina, Xabier Agirrek: «Formulak ez duela iraungo iruditzen zait. Euskaraz ari diren taldeak beren urteko obrak estreintzeko abendura arte zain egon behar badute, eta es-

kaintzen dutena bi funtzioaren ordainsaria izanik, oso zaila ikusten dut. Euskarazko antzerkigintza ezin da funtzionamendu bonetara mugatu».

Iñigo Agirreri gehiegi iruditzen zaio xahutu den dirua kasik erabat estrenuetara jartzea, «Euskal Herrian badaude-eta, lau produkzio hauetaz gain, kanpoan utzi diren hainbat antzeztalde. Euskaraz egiten den Topaketa bakarra dela kontuan harturik, ez da zentzuzkoa». Proiektzio falta ikusten du Maite Arrese Maskaradakoak: «Ez da Euskal Herriko antzerkigintza-aren topagunea. Denen aldetik saiaketa egin behar da zentzu bonetan».

J.J. PETRIKORENA

«Bi funtzioaren ordainsariaren ordainetan obrak estreintatzeko abendura arte zain egon behar bada, formula honek ez duela iraungo iruditzen zait»

XABIER AGIRRE

Editoreen Elkarteko buru eta Ibaizabal argitaletxeko arduraduna da Fermin Iraolagoitia.

«Argitaletxeak benetan elkartu ezean indartsuenek iraungo dute soilik»

Fermin Iraolagoitiak orain urtebete hartu zuen bere gain Euskal Editoreen Elkarteko lehendakari kargua. Orduan zein gaur, baina, euskal argitaletxeek arazo berdintsuekin jarraitzen dutela argitu digu: merkatu urria eta enpresen gestio kaskarra. Egoera korapilatsu horren aurrean, irtenbideaz galdetu diogunean, aukera bakarra Elkarteko kideen arteko lotura estuagoa topatzea dela iritzi dio.

Urtebete pasatxo darazazu Euskal Editoreen Elkarteko lehendakari gisa. Zein balantze egingo zenuke?

Ez dut uste oso balantze baikorra egin daitekeenik. Arazorik larriena, merkatuarena da, oso txikia baita hainbeste argitaletxerentzat. Bestetik, euskal argitaletxe gehienak kulturari begira sortu ginen, eta gestio ekonomiko eta finantzari nahiko kaskarrekin.

Kanpoko eta barneko arazo horiei nola egin aurre?

Irtenbideak fusiotik behar luke etorri; alegia, gestio eta zabalkunde aldetik geure artean elkartuz; hementxe dago gakoa. Erakunde publikoekin hartu emanak izatean, dirulaguntzak es-

katzean zein azoketara hurbiltzeko orduan biltzen garen arren, barneko antolamenduari dagokionez ez gara konpontzen.

Argitaletxe bakoitzak ahal duena eta ahal duen erara egiten du eta beraz, nahiz eta elkarkide izan, kalean lehiakide gara. Egoera hau aldatu ezean, argitaletxe indartsuenek aurrera jarraituko dute baina denborarekin asko desagertu egingo dira.

Zuen elkarteak erakunde ezberdinetatik jasotzen ditu dirulaguntzak.

“Erakunde publiko ezberdinetatik dirua jaso beharrean, liburuari zuzendutako erakunde bakarra sortu beharko litzateke laguntza bideratzeko”

Eima programatik jasotako dirulaguntzak urtetik urtera ikaragarri jaitsi dira. Bestalde, aurrean Gipuzkoako diputazioak esaterako, aurrekontu guztiak murriztuko direla argitu digu.

Kultura Sailarekin bestelako arazoa dugu. Diputazioak dio ez dela zuzenean euren arazoa, Eusko Jaurlaritzak jaso zuela eskumen hori eta ondorioz, Eusko Jaurlaritzak konpondu beharrekoa dela. Dirurik ez dagoenean, bata besteari egozten dio ardura.

Horren aurrean asmo zebatzik ba al duzue?

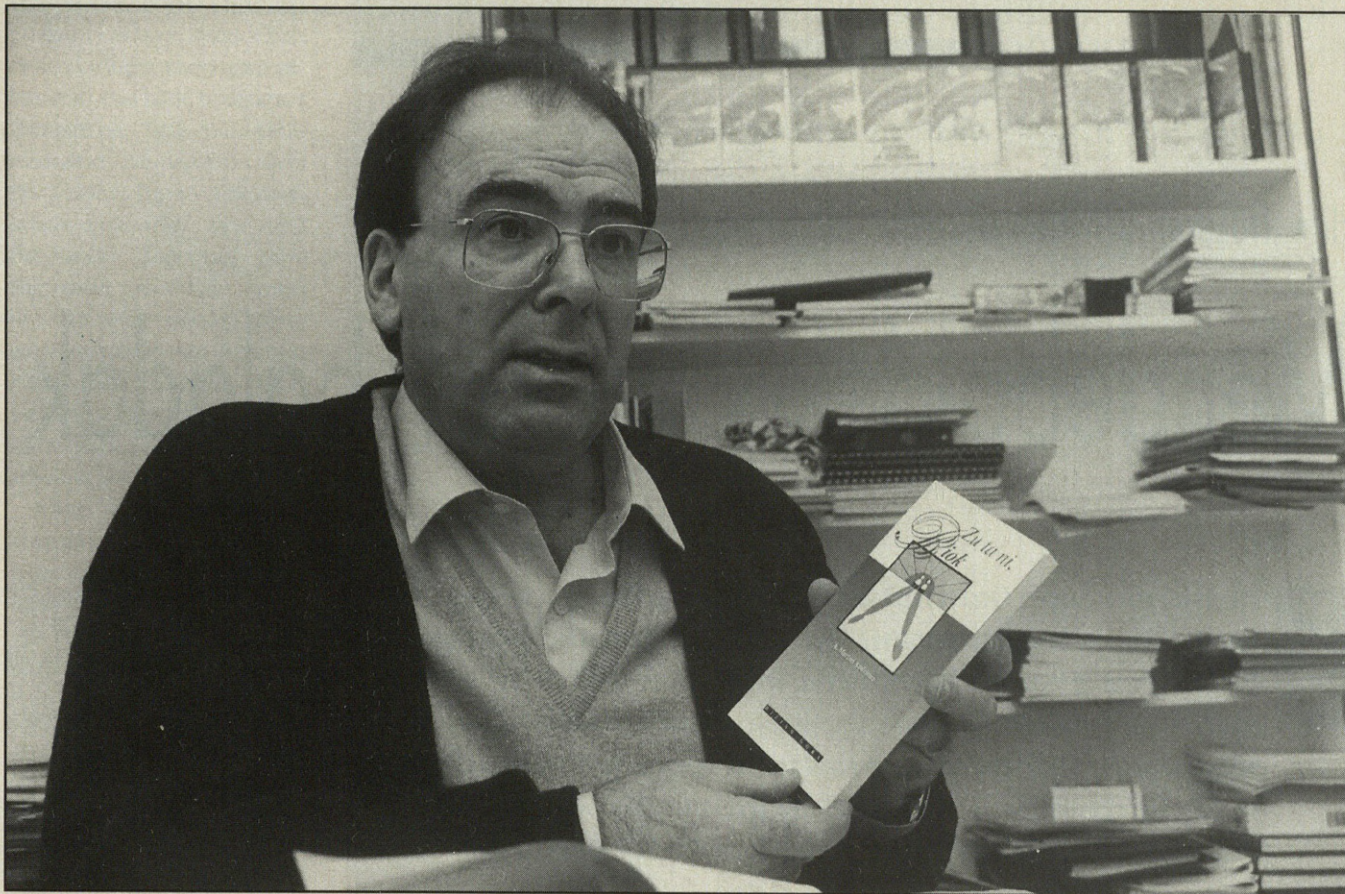
Agian, berehala, erakunde publiko guztiak biltzeko ahalegina egingo dugu. Era horretan, bide ezberdinetatik datozen dirulaguntzak liburuari zuzendutako erakunde bakar baten bidez irits daitezten.

Estatu espainiarreko argitaletxeen lebia ere geroz eta nabarmenagoa da.

Produktua osatzerakoan erderazko azpiegituraz baliatzen direlarik, merkeago ateratzeko aukera dute. Eragozpenik ere badute ordea, ez baitaude ohituta hain argitalpen urriak kaleratzen. Beraz, dirua galtzen dutenez, luzarora ez dute horretan jarraituko. Euskaraz argitaratzen badute, gaztelaniaz edo frantsesez saltzeko egiten dute; azken batean, merkatuari eusteko eta publikitate mailan inbertsio modura.

Guzti bonen aurrean zertan da Ibaizabal?

Ibaizabalek ikaragarritzko ahalegina egin du produktioari begira. Urtero ehun

Ibaizabal argitaletxeak urtean zehar chun izenburu inguru kaleratzen ditu, testu-liburu, literatura unibertsal eta eleberrien artean, bizkaieraz eta batuaz. (Argazkia: Alberto Elozegi).

izenburu inguru kaleratzen ditugu. Testu-liburuak, esaterako, hamabi urte bitarteko haurrei zuzendutakoak, bizkaieraz eta batueraz argitaratu ditugu. Hamabi urtez goragoko gazteei zuzendutako testu-liburuak, berriz, batuaz ateratzen ditugu. Li-

teratura unibertsala ere lantzen dugu eta Eusko Jaurlaritzak laguntzen digu horretan.

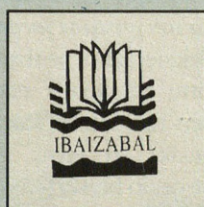
Zer eskainiko duzue Durangoko Azokan?

Durangori begira, haur eta gazteentzat bost liburu bilduma prestatu ditugu. Itzul-

penak dira eta bizkaieraz zein batuaz argitaratu ditugu. Zentzumenei eta sentimenduei buruz ari dira bi bilduma. Gainontzeko hirurak, aldiz, bertako egileek idatziak dira. Literatura unibertsalean ere zazpi liburu argitaratuko ditugu. Horre-

taz gain, «Don bildur» bizkaieraz idatzitako eleberria eramango dugu. Eta horretaz gain, erlijioaz ari den bilduma ere osatzen ari gara hirugarren adinekoei begira.

MAITE ARTOLA

ARGITALPEN BERRIAK

GAZTARO BILDUMA

- 1.- HILTZEN BAZARA, IKUSIKO DUZU...
- 2.- KARIBEKO IPUINAK

Pasiotarrak - 48290 ● EUBA ☎ 6308036 FAX: 6308028

Hiru Trukuren lan berria kalean dago jada

Mendebaldeko euskal baladak

Urte asko dira Ruper Ordorikak lan hau egiteko gogoia agertu zuela, eta aspaldi batean Bixente Martinez Oskorriko musikariari bidalitako eskutitz batean horrela adierazi zion. Duela gutxi egitasmoari oratu ziotenean berriz ere, Bixentek aipatutako eskutitza erakutsi zion oñatiarrari, ia ahaztuta baitzuen kantariak. Gerora, hiru musikariak bildu eta lan berri batekin aurkeztu zaizkigu jendaurrean. Soinu txikia, mandolina eta gitarra eskuetan, mendebaldeko kantuak ahotan.

RUPER Ordorikak betidanik izan du euskal baladekiko, hots, gaitzat antzinako gertaera bat duten hitz neurtuz-

ko kontakakizunekiko zaletasuna. Baina, «orain dela oso gutxira arte ez dut ikusi hori egiteko aukerarik, Bi-

xenteri proposatzerakoan, berak aspaldiko eskutitza erakutsi, eta kantuak ere adierazi zizkidan», aipa-

tzen du Ruperrek diskoa esku artean duela. Joseba Tapiarekin ere aspaldidanik du harremana, berak dioenez: «*Ez da posible*» lanarekin bizi ginen harremanetan, eta behin Arrasate Telebistarako emanaldia egiteko kantu batzuk elkarrekin prestatu genituen». Lan honen izan dute batzeko aukera Hiru Trukukoek.

Tradizioa besarkatuz

BIXENTE Martinezek lehenago ere interpretatu ditu Bizkaiko zenbait kantu zahar; iaz Oskorrik plazaratutako «Katuen testamentua» diskoa dugu horren lekuko. «*Ni beti musika tradizionaletik oso hurbil mugitu naiz, eta oraingoan instrumentu akustikoak baliatuz gauza sinpleagoa egin nahi nuen, eta oso gustura jardun dut*». Bizkaierazko zenbait kantu hartu eta ahalik eta hobe-kien moldatzen saiatu dira, musika ere jarritz. Ahotsak ere ondo baino hobeto zaindu dituzte, berez balada hauek abestu baino ez zirelako egiten herrietan zehar.

Gipuzkoarrak dira hiru 'trukuak', baina Bixente

Joseba Tapia, Ruper Ordorika eta Bixente Martinez hirukoteak bizkaieraz abestutako baladak dakartzkigu lehen lan honetan (Argazkia: E. Valverde).

Martinez eta Ruper Ordorika Euskal Herriaren mendebaldekoak direla esan genezake, izan ere biak bizkaieraz mintzatzen dira, bai Eibarraren zein Oñatin. Hori dela eta Joseba Tapia zirikatzen saiatu gara: *«Bai, neu naiz hurrunen dagoena; gure inguruan horrelako doinu oso gutxi geratzen dira, arrazoiatariko bat bertsolaritza izan daiteke, bertso zabarrak direlako batipat mantendu ditugunak»*, adierazi du Tapiak.

Ruper ezagututa eta Os-korriren lanak ikusita, *«nire ustez hasiera batean bizkaiera oso hurrun zegoen, eta erabateko aurkikuntza izan da baladana, eta horren ostean bizitzeko modu batetaz obartu naiz, eta baladetan kontatzen dena oso gertu dagoela guretik»*, diosku Tapiak gainerantzeko mendebaldekoai.

Konturatu barik tradizioaren inguruko eztabaidan murgildu gara, konpaktoaren kantuak entzuten diren bitartean, Ruperen ahotsa entzuten da gailen, mandolina, soinu txiki eta gitarraz lagundurik, Ingalaterran Eliza Carthy eta Nancy Kerr biolin jole apartak sartutako doinuak agertzen zaizkigu batzuetan. Zaila egin zitzaizen doinuratzea,

Hiru Truku musikari hirukoteak Elkar disketeak Donostian dituen estudioetan erregistratu zituen hamahiru kantu hauek, Jean Phocasen ardura-pean. Gerora grabazioa eskuetan hartu eta Londres aldera abiatu ziren Ruper, Tapia eta Bixente, hainbat moldaketa jautzera. Jakin bazekiten David Kennyk estudio ona zuela Ingalaterran, eta bertan nahasketak egiteaz gain, biolinak gehitu zizkioten grabatutakoari, atzera Euskal Herrira Gasteizko Biko estudioetan digitalizazio prozesua gauzatzeko. Azkenean, lan berri hau Madrileko Nuevos Medios disketeak hartu du bere gain, oso arduratua baitzegoen

tradizioa beti aldatzen baitoa, nahiz eta *«euskaldun jendeak oso gutxi ezagutu gure tradizioa, uste izan dugu zerbait estankoa dela, aldaezina, horrela dela eta horrela behar lukeela»* dio Oñatiko abeslariak. Kantu horiek irudimenean imatinatu dituzte eta gerora be-

hirukotearen lanaz. Gauzak honela, diskoak Euskal Herriak kanpora merkatu berriak irabazteko aukera izango duela uste dute Hiru Trukuko partaideek.

Gure inguruan, Emak Bakia Baitha izan da lanaz arduratu dena. Hemendik aurrera literatur talde gisa sortu zen proposamenak Phonogauzak izeneko atalean hainbat musika grabazio kaleratzeko asmoa iragarri du. *«Literatura batipat idatzia eskaini zaigu eta horrek 500 urte besterik ez ditu, berbetea aldiz betikoa da; guk hori kaleratu nahi dugu»*, adierazi digu Ruper Ordorikak.

Ruper berak iaz kalera-tutako lau abestiko kon-

paktua ere Emak Bakia Baithak karrikaratu zuen, aurrerantzean berriz berdin aterako dituzte musika kontuak zein literatur kontuak. *«Gauza asko daude literatur tradizio-nalean atera daitezkeenak, sare komertzialean sartu ezin diren gauzak alegia. Aurretik beti gauzak esan egin dira, orain grabatzeko aukera dugunez gero, heldu egingo diogu erronkari»* gaineratu digu oñatiarrak.

Poliki doan proiektua dugu honakoa, baina laster batean Ruper Ordorikak kaleratu behar duen lan berria bide honetatik plazara daiteke. Denborak esango du Phonogauza-ken oihartzuna noraino heltzen den.

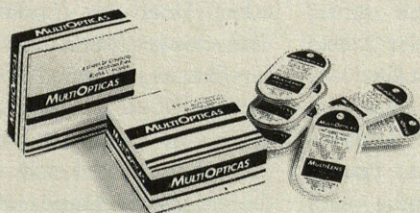
raien instrumentuetara mol-datu guztiak.

Bitxia da Labayru ikastegiko artxibategian aurkitu dituzten kantuak, herriz herri lekuko ezberdinek bil-duak, eta gozoa da ezagut- zera emateko erabili duten era. Istorio bitxiak bizi izan zituzten gure aurreko be-

launaldiek, hizkuntza abe- ratsa, nahiz eta zenbait ber- ba galduta egon dagoeneko, galduta dugun ahozko lite- ratura musikatua berresku- ratzeko aukera izanen dugu mendebaltarrok ez ezik Eus- kal Herri osokoek ere.

PATXI GAZTELUMENDI

ALDA EZAZU BIKOTEA HILABETERO

EROSOAGOA DA ETA

MULTILENS botatzeko lenteak

Ukipen lenteen abantail guztiak eta hilabetero berriak jatzeko erosotasuna.

Erabili... eta bota. Horren erraza.

Eta horregatik, beti ikusmen bikaina, ixurkari bakar bat eta begientzat ziurtasun osoa.

Eta ez dira lentixka arruntak baino garestiagoak!

MULTILENS botatzeko lenteak: Erosotasuna ez baita botatzekoa.

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

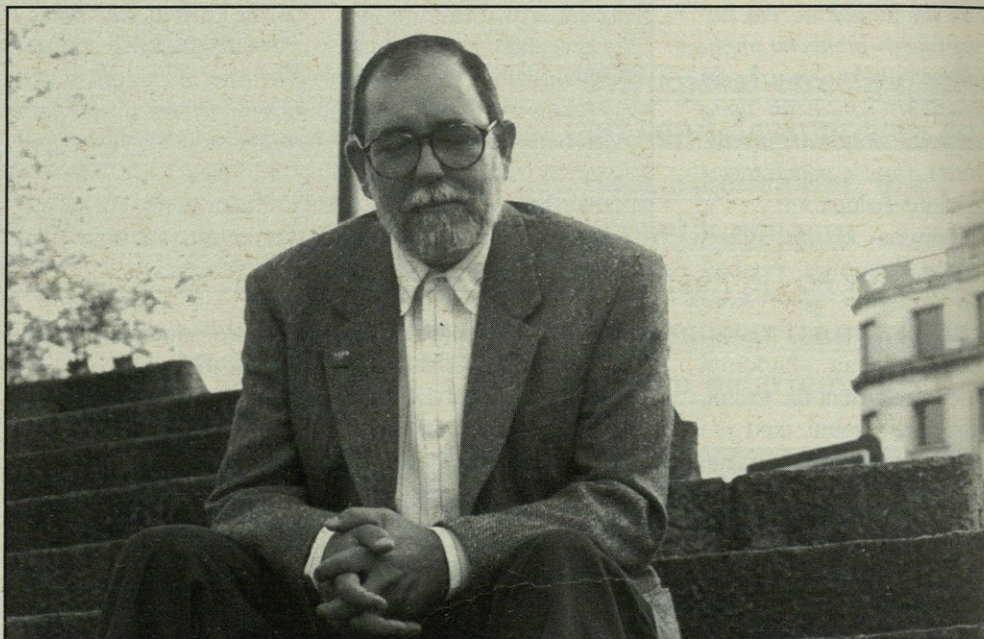
MULTIOPTICAS

Hernani, 4 - DONOSTIA

Rolando Diaz, zinemagile kubatarra

«Zinemagintza latinamerikarrak ikuslearen nahi berriak asetzen ditu»

Bilboko Nazioarteko Zinemaldiko epaimahaiko kide lanean izan da gure artean, eta bide batez bere lana ikusteko eta gozatzeko aukera eskaini digu. Berarekin aritu gara, Kuban egun egiten den zinemagintzaz.

Rolando Diazek adierazi digunez, «gero eta titulu gehiago dira Latinamerikako mugak hautsi eta kanpora ateratzen direnak». (Argazkia: Myriam Gartzia).

Zer maila antzeman diozu, epaimahaikide gisa, Bilboko Laburmetraia eta Dokumentalen Zinemaldiari?

Maila altua oro har. Zoritxarrez, fikziozko lanek dokumentalen kopurua gainditu dute, nahiz eta jenero bien arteko mestizajea gero eta nabarmenagoa izan. Bestetik, gehienak zinemagile

gazteak direnez, gauza berritzaileak ikusteko parada izan dugu. Baliabide desberdinekin egindako munduko herrialde desberdinetako laburmetraiak eta dokumentalak ikusi ditugu eta bakoitzak bere ezaugarriak ditu. Biziki interesgarria izan da epaimahaian egon izanaren esperientzia.

Zertan da Kubako arte eta zinema industria?

Baliabide faltagatik produkzio kopurua asko jaitsi da. Duela bost urte fikzioa, dokumentalak, animazioa, laburmetraiak zein luzemetraiak egiten ziren. Egun, bizpahiru luzemetraia eta zortziren bat dokumental baino ez dira egiten.

Hala ere, Institutuak bizi-rik darrai; «Fresa y chocolate» edota Huelvako Zinemaldian saria jaso duen «Reina y rey» filmeak lan honen eredu dira. Baliabide mailako arazo hau neurri batean gainditzeko koprodukziora jo da, eta honen bitartez, Kubako zinemagintza nazioartean mailan oihartzuna eta

merkatuan arrakasta erdies-
ten ari da.

**«Fresa y chocolate» asko
zabaldu bada ere, Kuba-
ko zinemagintzak ape-
nas du oihartzunik na-
zioarte mailan. Zergatik?**

Egoera kontua da, eta ez dut
uste Kubako zinemagintza-
ren arazoa bakarrik denik,
hau da, EEBB alde batera,
munduko herrialde gehie-
nen arazoa da. Filme espai-
niarrak adibidez, Espainia-
ko aretoetan ikusten dira
soilik, eta ez dira Europara
ateratzen. Kubako zinema-
gintzak arazo bera du.

Merkatu eta zinema in-
dustriaren irizpideak dira
nagusi eta arlo hau aski on-
do ezagutzen dute Iparra-
merrikarrek. Gainera, in-
dustria indartsua eta bali-
bide anitzekoa dute. Ez da
erraza hauekin konpetitzea,
nahiz eta egokiena, nire us-
tez, hori den: hots, filmeen
arteko lehia osasuntsua ga-
ratzea.

**Hala ere, Latinamerika-
ko zinemagintzak gero
eta barrera hobe da.**

Gero eta titulu gehiago dira
Latinamerikako mugak
hautsi eta kanpora ateratzen
direnak. Argentina, Brasil,
Mexiko, Kuba edo Kolonbia
bezalako herrialdeak ari dira
mugimendu hau elikatzen.
Mugimendu estetikoak da,
ezaugarri propioak ditu eta
berria ez bada ere —urteak
daramatza—, sasoi garran-
tzitsua bizi du.

La Habanako Latinameri-
kar Zinemagintza Berriaren
jaialdian, eredu honen ga-
rapena ikusteko aukera izan
dugu. «La estrategia del ca-
racol», «La tarea», «Fresa y
chocolate», «Como agua para
chocolate» filmeek arrakasta
eta oso harrera ona izan du-
te, merezi ere merezi dute-
lako. Pozgarria da benetan.

Ikusleak, estatubatuar zine-
magintzaz gain, gauza be-
rriak eskatzen ditu. Zine-
magintza latinoamerikarra
desberdina, igergaitza, be-
roa da eta ikuslearen eskae-
ra berriak aski ondo asetzen
ditu.

**Zeintzuk dira «Fresa y
chocolate» filmeak jaso
duen arrakastaren
arrazoiak?**

Ulegaitza da. Sei aldiz ikusi
nuen merkaturatu baino le-
hen, eta ez nuen horrela-
korik espero. Tolerantziaren
gaia ondo jorratzen duen
filmea da, baina ez genuen
espero nazioarte mailan jaso
duen boom-a. Soziologoek
esku utziko nuke fenomeno
honen azterketa eta argu-
mentazioa.

**Hainbat jenero landu di-
tuzu, dokumentalak bar-
ne. Aipatu izan duzunez,
dokumentalak fikziozko
lanen aldean alboratu
samarrak daude. Zer
dela eta?**

Kubari dagokionez, gazteek
egiten duten aukeraketa da.
Beste ikuspuntu bat dutela
nabari da, eta fikzioa nahia-
go dute dokumentalak egi-
tea baino. Duela bospasei
urte dokumentalen kopurua
40koa zen; aurten lauzpa-
bost besterik ez dira egin.
Hala ere, fikzioa lantzeko
joera hau nazioarte maila-
koa da.

Bestetik, Kubako zine-
magintzak badu jeneroak
nahasteko ohitura. «Fresa y
chocolate»-k, nahiz eta fik-
zioa den, baditu dokumen-
talaren ezaugarri nabarme-
nak, kaleko irudiak hartze-
ko moduagatik eta abar.
Izan ere, jeneroen ortodoxia
aspaldi galdu zen Kuban, eta
nahasketa honek bide na-
turala jarraitzen du.

MYRIAM GARTZIA

La Casa del Café

— Juan Irujo S. A. —
D O N O S T I A

ABENDUAK

12

astelehena

■ WIN WENDERS-I BURUZKO MINTEGIA

WIM Wenders, azken urteotako Europako zuzendari europar garrantzitsuenetakoari buruzko mintegia zabalduko da, **abenduaren 12tik 16ra biartean, Donostiako Larrotxene kultur etxean**. Quim Casas, Kataluniako zinema kritikaria, eta Sara Torres, EHuko Kazetaritza Fakultatean Estetika eta Irudiaren Teoriako irakasleen ardurapean, Wendersen eta Alemaniako zinemagintzaren errepasoa egingo da. Parte hartu nahi duenak matrikulatzeko aukera abenduaren 9ra arte zabalik izango du.

Josu Zabala: «Zazpi eskaleok pobreziaz abestu eta gizarteari errepasoa emango diogu»

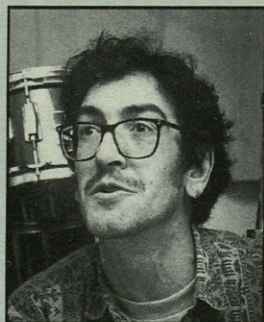
ARGIA. Zer eskatzera datoz Zazpi Eskaleak?

JOSU ZABALA. Eskatzera baino ematera gatoz. Gure ahalegina, bertso jarrien historiari dimentsio berria ematea da, bertsolaritzaren aurpegi berri bat erakustea, bertsolaritzak formato berriak behar dituelako, gaur egunekoak, berdin kasetea edo laserra.

A. Txapel Okerrak deitutako musikariez eta bertsolari gazteez osatutako koadrilak zer eskainiko du negu bonetako biran?

J.Z. Pobrezia buruzko historia bat antzeztu eta musikatuko du taldeak, pobrezia gainbegirada eta eskaleen ikuspuntuak gizartearen errepasoa egingo dugu.

A. AEK ere, zuek bezala, eskean al dago?

J.Z. Baliteke. Gure kasuan euskararen aldeko mugimendu batekin egin nahi genuen muntai; Euskal Herri osora zabaltzeko aukera eskaintzen digu gainera, AEK-k. Izan ere, kantaldiak herrialdez herrialde emango ditugu, eta hau ikusteko aukera ez dutenek maketa lortu ahal izango dute, ordu betez Zazpi Eskaleak entzuteko aukera. 13 kantuko maketa da, hiru doinu berriak dira eta gainerakoak berrituak.

■ EUSKARA HISTORIAN ZEHAR AZTERGAI

BERGARAKO UNEDen Euskal Kultur Departamenduak «Euskara historian zehar» gaiaren inguruan ikastaroa antolatu du, **urtarrilaren 14tik apirilaren 8ra bitartean**. Denetara hamahiru larunbat goiz izango dira, eta lehen partean Ander Ros irakasleak euskararen barne-bilakaeraz jardungo du, eta bigarren kanpo-historia jorratuko da hitzaldien bitartez. Hitzaldiak ematen Xabier Larrañaga, Koldo Larrañaga, Joakin Gorrotxategi, Bittor Kapanaga, Agustin Azkarate, Jerardo Elortza, Joan Mari Torrealdei, Ines Pagola, Beñat Oihartzabal, Ibon Sarasola eta Txillardegik jardungo dute. Matrikula epea abenduak 22an itxiko da.

ABENDUAK

16

ostirala

■ EUSKADI GAZTEAREN KONTZERTUA

EUSKADI Gazteak plazaratutako Laugarren Maketan Lehiaketa **Elgoibarko 6Nemen9** euskaldun taldeak irabazi du. Aurreko edizioetan bezala, amaierako ekitaldi gisa kontzertua antolatu du emisora, abenduak 16an, **Donostiako «Top Donosti» aretoan**, eta bertan, talde irabazlea eta Sorotan Bele arituko dira.

■ ZAZPI ESKALE TALDEA TOLOSAN KANTARI

ZAZPI Eskale taldea (Unai Iturriaga eta Igor Elortza bertsolariak eta Txapel Okerrak deitu musikari boskotea) Tolosan izango da, abenduaren 16an, **Iparragirre zinema aretoan, 22.30etan**, AEK-k ekarrita. «Bertso berriak pobrezia jarriak» lehen maketako doinuak abestu eta antzeztuko dituzte, kopia berriei batera.

ABENDUAK

17

larunbata

■ HENDAIKO IKASTOLA BERRIA OSPATUZ

HENDAIKO ikastola berria abenduaren 17an inauguratuko da. 11.00etan hasiko dira ekitaldiak, auzapezaren eskutik egingo duten irekitze ofizialarekin. 13.00etan, bazkariarekin jarraituko dute, Beltzenia ezker paretan. Anartean, **Pasaiako txaranga, Imuntzo eta Beloki trikitilariak, dantzariak, Manex Muturbeltz eta Anje Duhalde** joko dute.

L I B U R U A K

«GEZI URDINA»

GIANNI RODARI

ITZULTZAILEA: AITOR
ARANA

ELKAR 206 orr.

JOSTAILU denda baten aurrean, hango pieza koloredunak izaki bizidunak dira

erakuslehoaren bestaldetik begira ari den mutikoaren irudimenean. Guztietarik maitagarriena Gezi Urdina da, tren elektrikoa. Hortik abiatzen da kontakizuna eta umearen begietan lausotzen den istoria abentura bihurtzen da orriak pasatu ahala.

Jostailuek irudimenaren legeari jarriki, ihes egingo dute dendatik. Francesco mutilaren etxerako bidean jarriko dira, Befana sorgina atzean dutelarik.

Testuaren apaltasunak ez

du egiazko helburuekin zerikusirik: haurren artean irakurtzeko ohitura sortu eta irudimena lantzea baitira, Gianni Rodariren aurrekoe-tan lanetan bezala, ixtorio honetan jorratzen diren bi-deak bihurriak ●

B E G I - B E L A R R I

L I B U R U A K

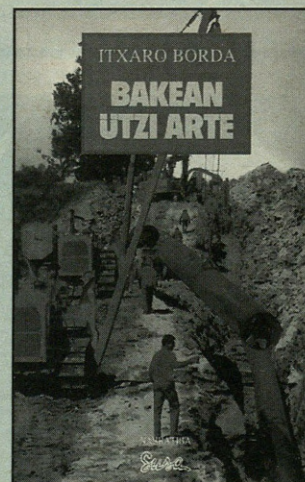
Lan autobiografiko zaindua

Hasieratik aitor dezaket liburu honen kontakizuna Zuberoan gerta dadin gustukoa izan zaidala asko, neu bertakoa izanez. Ezen, eleberri batean nabaria den bezala, aipatutako gehiena oso asmatua baldin badago ere, beste gauza batzuk benetakoak dira, hala nola gune eta pertsonaia batzuk. Atsegin izan zait hemengo guneak aipatuak egotea, hemengo izenen oihartzuna aditzea. Gainerat, ez dugu zuberoeraz idatzitako nobela baten irakurtzeko paradarik maiz, aipagai dugun hau ez badugu erabat zuberoeraz egindako idazlan batentzat jotzen ahal ere, gerorago ikusiko dugunez.

Orain, erran gogo nuke pertsonaia garrantzitsua, hots Amaia Ezpeldoi, ixtoriaren kontatzaillea, zinez autobiografiakoa dela, idazlea bera hein batean ezagutuz. Uste dut beraren jitea, egitateak eta ikuskerak ondo agertzen direla liburu honetan, eleberri idazleetan noizean behin gertatzen denez. Kontakizunaren atzean, gasbidearen aurkako borroka nabaritzen ahal dugu, bere gertakari ezberdinekin eta batzutan hurbi-letik ukitzen ere dugu. Borroka latza eta, aurka egileen aldetik, galduta egon dena, Estatuaren eta sozietate handien interesei aitziki ez baita erraz buru egitea. Idazleak gertakari horiek baliatu ditu liburu honen moldatzeko eta hau ideia ona zen.

Alabaina, ixtoriaren haria laxoegia kausitu dut, soberakeria asko badira, gaia hein

bat interesgarria izanik ere. Bestalde, solasaldiak nahiko ahul iruditu zaizkit, ez aski naturalak. Estiloa bera, maiz tinkoegitza hartu dut, berdintsuegia, ez aski aldakorra, gogotik irakurtzeko zailegia batzutan. Hala ere, metafora onak azaltzen dira zenbait aldiz. Gramatikaren aldetik, hau ere aipatu beharrean, akats batzuk izanikan ere, hein batean xuxena dago. Zuberoerako aditza da erabat baliatua noski, behar bezala kasu gehienetan, baina zergatik hain usu aditz trinkoa erabili? Honek, lerroari beharrezkoa ez den pisutasun bat ematen dio. Hiztegi mintzatzeko orain, laster konturatzen da beste euskalkietako hitzak zuberoerazkoak bezainbat baliatuak direla. Esaterako, zuberoerako hitza badelarik esaera batendako, beste euskalki bateko hitz bat kausitzen dugu. Hau erraz uler daiteke, idazlea Nafarroa Beherekoa izanik. Aitor dezadan, hala ere, hiztegia zabala dela, idazle baten-tzat kalitate handia benetan. Alabaina, nere ustez, euskalki batean idazteko, behar litzateke ondo menperatu hau. Bestela, norberak bere euskalkian izkriba dezan, edo batuaz, hala nahi ezker, hau ezagutzen dutenentzat. Liburu honetako ortografia, ia beti xuxena da. Eta hau nahiko harrigarritzat daukat, idazleak zer iritzi dion ikusten delarik, 52. orrialdean: «Herri hontan ba zen, geroago argiago agertzen zeitan hystheria bat orthographyari bürüz». Eus-

«BAKEAN UTZI ARTE».

ITXARO BORDA. SUSA. 181 orr.

kaltzaindiak, ortografia bat finkatua ez al du, Euskal Herri osoarentzat? Zuberoan lan hori, besteetan baino zailagoa izan da, zeren eta gure euskalkia baita idazkeran gehienik urruntzen ahoskeratik. Zailagoa izanik ere guretat, ortografiaren normalizatzea orain gauzatua dago. Hobe, Zuberoarentzat.

Kadet Eiherabide

**«CHARLIE ETA
TXOKOLATE
LANTEGIA»**

ROAL DAHL
ITZULTZAILEA:
AGURTZANE ORTIZ DE
LANDALUZE
ALFAGUARA-ZUBIA 156
orr.

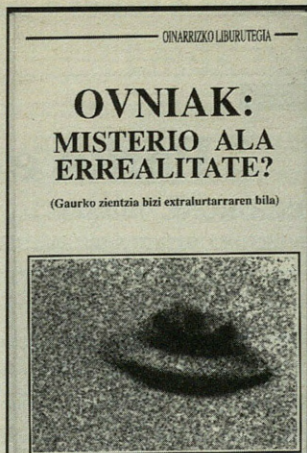
ARRAKASTA handiko idaz-
lea gure artera iritsi berria da
lan honen bitartez. Mundu
osoan ospe handia lortu du-
te bere ipuin eta elaberriek,
gazte eta haur literatura
mailan puntakotzat jotzen
delarik. Umorean giltza
nagusiek eraikitako mun-
dua hankaz gora jartzeko
araua da bere lan guztietan
eta hemen ez du salbuespe-
nik egin nahi izan.

Txokolate-lantegi batean
sartzean bizitza erotik al-
datuko zaio kontakizun
honetako protagonistari.
Eremu zoragarri eta mires-
garriaren ateak zalbaltzeaz
dituela, lantegiko jabeak
antolaturiko jokoak bete
behar izan ditu. Geroztik ez
du bakerik izango.

12 urtetik aurrerako ira-
kurleentzat aproposa da
ipuintxoak, umorezkoa ●

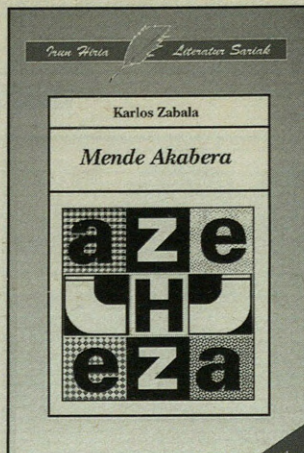
**«OVNIAK: MISTERIO
ALA ERREALITATE?»**

GAIAK ARGITALDARIA
GAIAK 76 orr.

GAURKO zientziak bizi es-
tralurtarraren aurrean dara-
bilen jokaera aztertzea ez
omen zen nahikoa. OHEek
(Objetu Hegalari Ezezagun-
ek) halako erakarpen be-
rezia sortzen baitute jende
artean. Ezagutzen dugun
mundutik kanpo ba ote da-
goen bizitzarik oinarritzko
galdera litzateke. Oinarritzko
liburutegia osatzen duen lan
hau bertatik abiatzen da,
ikustaldi enigmatikoak ze-
rrendatu eta orain arte bildu-
tako datuen berri emanez.

Euskal Herrian gertatuta-
ko kasuak, galaxien egitura,
gaurko zientziak OHEen
inguruan garatu dituen iker-
keta-lerroak eta mesfidantza
eta une honetan NASA era-
kundera burutzen ari den
lana dira jorratzen diren al-
deetarik nagusiak ●

«MENDE AKABERA»

KARLOS ZABALA

KUTXA FUNDazioA 92 orr.
IAZKO Irun Hiria Literatur
Sariak argitara eman ditu
jadanik Kutxa Fundazioak.
Aurtengoen berri oraintsu
jakin dugu eta aleka libu-
ru-dendatan hasi dira ager-
tzen iazko saridunak, es-
kuartearen duguna olerki sai-
lari dagokiola.

Karlos Zabalaren lana
ezagutzeko dugun aukera
bakarrenetakoa da. Ipuin-
gintzan aritu da orain arte,
Bidasoa eskualdeko aldiz-
kari ugaritan parte hartuz.
Olerkiak idazten, ordea,
berriagoa da eta orain arte
hiru poema-bilduma osatu
ditu. Beste biak bere gol-
korako gorde ditu eta hiru-
garrenarekin heldu zitzaion
saria ●

**«HILTZEN BAZARA
IKUSIKO DUZU...»**

SEVE CALLEJA

IBAIZABAL 108 orr.

HAURREN arteko solasal-
dietan sarritan azaldu arren,
heriotza eta gaixotasunek
sortarazten duten kezka oso
gutxitan erabili da ipuin eta
kontakizunetan. Gure ar-
tean tabu izaten segitzen du-
ten gaiak hartu ditu orain-
goan Ibaizabalek eta drogari
buruzko azken itxorioa
plazaratu eta gero, heriotzari
aurrez aurre begiratzen dion
ipuina jarri digu eskuartearen.

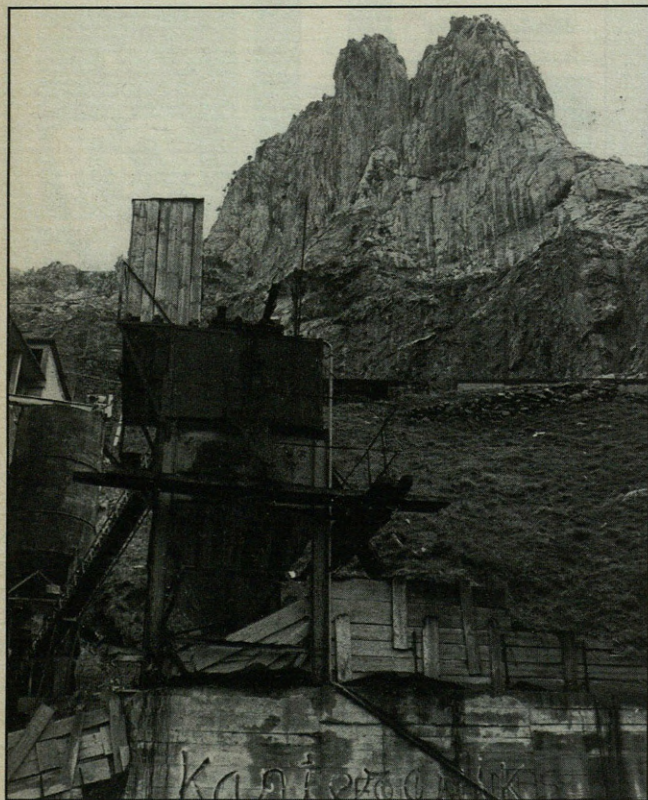
Ospitale batean nozitzen
da istorioa. Gaixorik dauden
neska-mutikoek erreak-
zioak eta beldurrak, sines-
keriak eta sentimenduak
azalaraziko dituzte modurik
ulerterrazenean, mistifika-
zioa saihestuz ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

PAUSOZ PAUSO

Mugarra eta Anboto mendien artean egituratzen den haitz-bitartea da Atxarte. Eskualde osoan bezalaxe, degradazioa nagusi da bertan. Leherketak edozein unean gerta daitezkeela ohartarazi du Urkiolaren Aldeko Batzordeak.

HAITZAREN ITZALPEAN

Zerupean borrokan

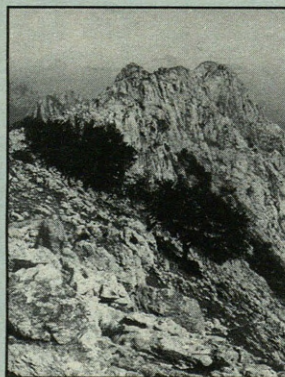
Deabru ala Jainko eta iritziak iritzi, Urkiolaren Aldeko Batzordea ardurtzen da egun eskualdearen defentsa eta ezagutza bultzatzeaz. Ez da zintzoa izanagatik, zeregin erraza.

Batzordeko kideek behin eta berriro adierazi dutenez, harrobiak ustiatzeko eta babesteko proiektua egon badago. Atxarte enpresak, bertako langileek eta Urkiolaren Aldeko Batzordea berak proposatu zuten plangintzari

oniritzia eman zion Eusko Jaurlaritzako Ingurugiro sailak. Honen arabera, lauzpabost urteetan gehienez 2,5 milio tona karri aterako lirateke Atxarteko harrobietatik. Honela ziurtatu omen daiteke eskualdeak iraun ahal izango duela.

Irtenbidearen giltza norren poltsikoan dagoen ez da jakiten erraza. Auzi honetan zerikusi zuzena duten aldeek hitz egitera eseri behar dutela azpi-

marratu dute Batzordeko kideek. Borroka gogortu arren, orain arte ez da erantzunik iritsi ■

Parke ez-naturala

INGURUNE babestua izatetik oso urrun dago oraindik. Hala ere, Bizkaiko Aramotz, Ezkubaratz eta Anboto eta Arabako Arangio bere baitan hartzen dituen eskualdeari Urkiolako Parke Natuara deritzo. Bertakoek badakite zertan datzan izan ala ez izan horren arteko desberdintasuna: hango mendi-lerroak eta zokobazterretara ingurune babestuei ezarri ohi zaizkien arauak ez dira egundo iritsi eta urteetako borrokaren ondoren ez da irtenbide errazik sumatzen. Harrobiak eta neurrigabeko ustiapena nagusi dira bertan. Zoritxarrez, eskualde osoaren markak degradazioa izaten segitzen du.

Egoera honen aurrean ixilpeko itunaren moduko zerbait gertatzen ari dela pentsa zezakeen norbaitek. Salaketak aurkeztu orduko

artxibatu eta isilean hiltzen uzten ziren. Ondorioz, ingurune honen aberastasuna galtzen ari da etenik gabe.

Atxarteko paretetatik ageri den panorama egoera honen lekukoa da. Garai bateko haitzen arrastorik ez da jadanik ikusten. Hauen ordez harrobietako leherketek eragin zuloak ageri dira nonnahi. Honen kontra altxatu izan denik ere bada, noski, azken bolada honetan aski ezaguna egin zaigun bezala. Ingurune babestua zulatu eta birrintzera azaldu ohi diren makinek Urkiolaren Aldeko Batzordeko kideak aurkitu izan dituzte, azken bolada luze honetan Atxarteko paretetan zintzilik. Harrobien ustiaketa gelditu eta leherketarik ez egiteko eskatzeko modu bitxia eta 'deserosoa' aukeratu zutenetik polemikak bixi-bixi darrai.

Durango eta Elorrio arteko errepidearen albo batean Abadiño herria dago. Honen auzuneak atzera utzita (tartean Muntzaratz dorretxe bikaina) Mendiolako sailhesbidea hartuko dugu, Atxarterako sarrerarekin topo egin arte. Lekua aurkitzea ez da batere zaila. Poliziaren kotxeek ibilbidea zehazten dutelako.

Atxarte Mugarra eta Anboto mendien artean sortutako haitz-bitartea da. Faliaren desnibelean dagoen Mendiola erreka sortzen duen erliebea. Eskalatzaileentzat aproposa da eskualdea, lehen lerroan ageri diren haitz-puntetan kontuz ibili beharra badago ere ■

Baratzetako altxorra

HURA OTORDUA!

TXOMIN ARTOLA
Abeslaria

Sukaldeko nagusia

Inoiz afaltzeko gonbidatzen bazaituzte gozatzeko prest abia zaitezte Txomin Artolaren etxera. Lagunartean biltzeko ohitura ezin hobeia izugarri maite du Txominek eta maisuki prestatzen duen izokina behin probatuz gero edonor bilduko litzateke ohitura horretara. Lapikoartean gustura eta erraz moldatzen den horietakoa baita Txomin, lagunaren gozamenarako.

Denetarik jatea lege bihurtuta, osasunak ezartzen dizkion mugak baino ez ditu betetzen, ez beti gainera. Gazta, adibidez, zoratzeraino maite du Txominek eta otordu 'biziosoa' egiteko aukera duenean horretara jotzen du itsu-itsuan, ardo on batez lagunduta.

Berak egitea nahiago badu ere, besteek prestatzen diotena beldurrik gabe jaten omen du. Behin edo behin eman dio aztura honek ezusterik. Soldadutzan zela, hango lagun bati bidalitako mokadua probatzeko esan eta gizalegez hala egin zuen. Xerra lehorra zirudiena txakur haragia ei zen, txinar erara espezia askoz prestatuta.

NEURRI gabe erabiltzea kaltegarria dela demostratu bada ere, oro har barazkiak elikagai osasungarriak direla edonork esango liguke. Edozein menu prestatu eta edonolako otordua laguntzekoak direla pentsatu izan da. Barazki guztiak, ordea, ez dira berdinak.

Elikadura orekatzeko erabili ohi dira nagusiki: proteinetan ekarpen handia duten haragi edo arrainekin nahastuta, besteak beste. Kolesterolaren kontrako dietetan ere sarri jatea gomendatzen da, nahiz eta barazki guztien ezaugarriak berdinak izan ez.

Barazkiek oro har liseri-aparatuaren funtzionamendua laguntzen dute. Azaren familiakoak dira salbuespen bakarra eta hauen liseriketa laguntzeko egosketaren ura ez erabiltzea gomendatzen da. Gainerako barazkien egosketaren ura, ordea, edozein salda egiteko erabili daiteke ondoren, egositakoan barazkiek uzten dituzten gatz eta mineralak bertan gordetzen direlako. Giltzurrunetako gaitzen kontra ere erabili ohi dira, gorputzari ur-ekarpen handia egiten diotelako.

Barazkiak erosi eta jarraian jatekoak dira. Hozkailuan gordeta ostoa zimeldu eta erreakziorik sor dezakete eta, berez, izoztu edo plastikozko poltsa arruntetan gordetzea gomendatzen da. Letxugaren familiako barazkiak gordetzeko, bestalde, garbitu ostean oihal batean biltzea nahikoa izaten da ■

Barazkiak neurrian jatea liseriketa lagundu eta giltzurrunen gaitzen kontrako soluziobide ona izan daiteke. Hozkailuan denbora luzez ez edukitzea gomendatzen da, barazkien ezaugarriak gal daitezkeela eta.

LABAYRU IKASTEGIA

Durangoko Liburu eta Disko Azokan

ARGITARAPEN BERRIAK:

Askoren artean

"Nire musika liburua" 1, 2 eta 3

Adolfo Arejita-Igone Etxebarria-Jaione Ibarra
"Mendebaldeko Euskal Baladen Antologia"

Juan Manuel Etxebarria

"Gorbeia inguruko Etno-Ipuin eta Esandak"

"Idatz & Mintz"

Literatura Aldizkaria

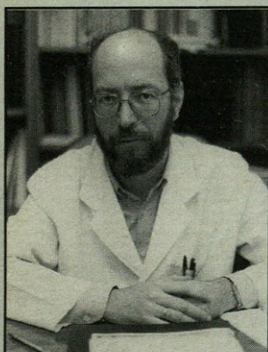
Seve Calleja

"Haur Literatura Euskaraz"

BATA ZURIA ERANTZITA

J.M. RODRIGUEZ
IBABE

Euskal Doktoreak

Behin baino gehiagotan gure arduradun ekonomikoek ikerkuntzaren beharra aipatzen dute. Honi buruz hitz egitean de-

nok ados gaude eta inork ez du zalantzatan jartzen Euskal Herriaren ekonomia aurrera eramateko, industrien garapena ikerkuntzan oinarritu behar dela. Hau dena teoria da, baina errealitate hurbiltzen garenean gauzak ez dira hain erraz ikusten.

Eusko Jaurlaritzak sortu zene-tik, Hezkuntza sailaren bidez ikerkuntza-arloan gazteak prestatzeko bekak martxan jarri ziren. Hasieratik gaur eguneraino, urtero espezializate desberdinetako gazteek doktorego tesia burutu dituzte. Sistema honi esker, unibertsitateetako fakultateetan ikerlan-mota desberdinetan parte hartu dituzten gazteak ikerkuntzaren mundura hurbildu dira.

Tesia amaitu ondoren, doktore-proportzio handia unibertsitatean bertan gelditu da, irakaskuntza eta ikerkuntza berauen ogibidetza hartuz. Beste batzuk Euskal Herriko zentru

teknologikoetan lanean daude. Hala ere, bi joera hauek gero eta apalagoak dira. Alde batetik, unibertsitatean gelditzea gero eta zailagoa delako (nahiz eta euskal adarrak osatzeko oraindik doktore asko behar), eta bestetik ikerkuntza zentruen hazkundera bere mugara iristen ari delako.

Bestalde, gure herrian dauden lantegi gehienak nahikoa txikiak direla eta, arduradun gehienek berauen teknikalarien artean doktoreak edukitzea ulertezina iruditzen zaie. Gainera, lantegi handietan ere burutzen ari den ikerkuntza nahikoa mugatua denez (salbuespenak badaude, noski, baina esaldi hau portaera orokortzat hartu behar da), kontratatutako doktore-kopurua nahikoa eskasa izaten da.

Egoera hau ikusita, curriculum oso onak eta ikerkuntzan esperientzia zabala dituzten gazteek gero eta ilunagoa ikusten dute berauen etorkizuna.

Batzuek ez dute gogo handirik erakusten tesia amaitzeko (hobe da laborategian jarraitzea etxean egotea baino, esaten zidan doktoregai batek duela denbora gutxi), eta beste batzuek Euskal Herriatik kanpo dauduen lantegietan begiratzen hasiak dira. Hau dena ikusita, unibertsitate, zentru teknologiko eta industrien artean dauden harremanak aztertzea komenigarria izango litzateke. Unibertsitatean eta zentru teknologikoetan burutzen ari den ikerkuntzak industrian aurkitu beha du bere erabilpena, eta horretarako doktoreen lana behar da, bai industrian dauden beharrak asetzeko baita hiru erakunde horien artean komunikazio egokiak lantzeko. Gaur egun hori da, nere ustez, Euskal Herriko ikerkuntza aplikatuan dugun akats handiena eta doktoreen esportazioak ez dirudi bide egokiena denik arazoa konpontzen hasteko.

Bonbila zazpi urtez

Iraupena da bonbila berri honen ekarpenik handiena: besteak bezalaxe instalatu eta zazpi urte iraungo du.

Bonbila berriaren egitura eta funtzionamendua indukzioaren printzipioetan oinarrituta daude, baina orain arteko bonbilen akatsak zuzendu ditu. Indukziozko bonbila berriaren barruan ez da harizpirik egongo eta ondorioz lan-

pararen iraupena askoz ere handiago izango da. Konsumoa ere bonbila arruntekoa baino txikiagoa izango da, izpi infragorri gutxi igorriko duelako.

General Electric-ek lortu du indukziozko bonbila berria ekoiztea. Horretara-

ko, izan ere, miniaturizazio elektronikoa behar delako eta hori ez da edonoren eskutan izaten. Argiztapeneko kontsumoa murriztea lortu bada ere, akats nagusi bat du bonbila berriak: bere prezioa. 1.800 pta. (72 libera inguru) balio ditu ■

"RINCONES DE BILBAO"

JUAN CARLOS IRIZAR
eta
SORAIA AGIRREGOIKOA

DISKA BERRIA

ARGIA
Puntako informazioa astero

- X Durangoko Disko eta Liburuaren Azokan gaituzu.
- X Hurbil zaitez guregana.
- X 1000 pezetako erosketak egin ezkerro Asteburu bateko eta 2 personentzako bidai baten zozketan parte hartuko duzu ematen dizugun bonoarekin

Bidaia: Bakeira Beret
Eskiatzeko aukera ezin hobea !

Zenbaki saritua 1.510.alean

8^{tan}: Talde antimitaristen

Maharaka

9^{tan}: Insumisio kanpainaren

bidai bilduma

10^{etan}: SUTAGAR

12^{tan}: SUSTRAIA

egin

ARGIA

Egunkaria

ABENDUAREN 17^{AN}

EZPELETAN

EGUTEGIA 95

 ARGIA ren eguneroko orria

LIBURUDENDA ONENETAN SALGAI DAUKAZU

Jojo Bidart: «Berriek eta kalitateak bermatuko dute gure etorkizuna»

Mugaz bestaldeko lehen irrati librean ari zenean sortu zen Irulegiko Irratia, 1981ean. Lehen emanaldietatik bertan ari da Jojo Bidart. Aurten Argia saria jaso dute eta honek euskaraz diharduten komunikabideen artean mugarik ez dagoela berresten duela esan digu.

ARGIA. Irulegiko Irratia noranzko urratsak ematen ari da?

JOJO BIDART. Iparraldeko irratia martxan jarri

zirenean jendearen beharrei erantzutea zen xedea. Beharrak bertan dirau eta eskakizun-maila handiagoa da guztiontzat. Herritarren

sostengua badugu baina kalitatez erantzun beharko da. Programazioak osatua goa eta irratiko-langileek, euskararen militanteaz gain, profesionalagoa izan behar dute.

A. Euskara erabiltzeak ateak zabaldu edo itxi dizkizue?

J.B.Entzuleek euskaraz emititzen dugulako aukeratzten gaituzte. Euskaraz aritzerik ez dugunean, erdaraz mintzatzen gara baina hori salbuespena da. Ondorioz komunikabide handiekin lehiatzea oso zaila da. Etor-kizuneko erronkak handiak dira eta ene aburuz, botere publikoek hartu beharko lukete euskaraz diharduten komunikabideen sostengua ardura..

A. Iparraldeko irratien egoera nabasiak soluziobiderik ba al du?

J.B. Beharko! Irratiak sortu zirenean militantzian oinarritu ginen. Orain, 13 urte inguru iragan direlarik, jende berria sartzea ezinbestekoa da. Edozein gorputzek bezala, odol berria behar da beharrei erantzuteko.

A. «Gau izar» saioa oraintsu estreinatu da. Zein da bonen ekarpena?

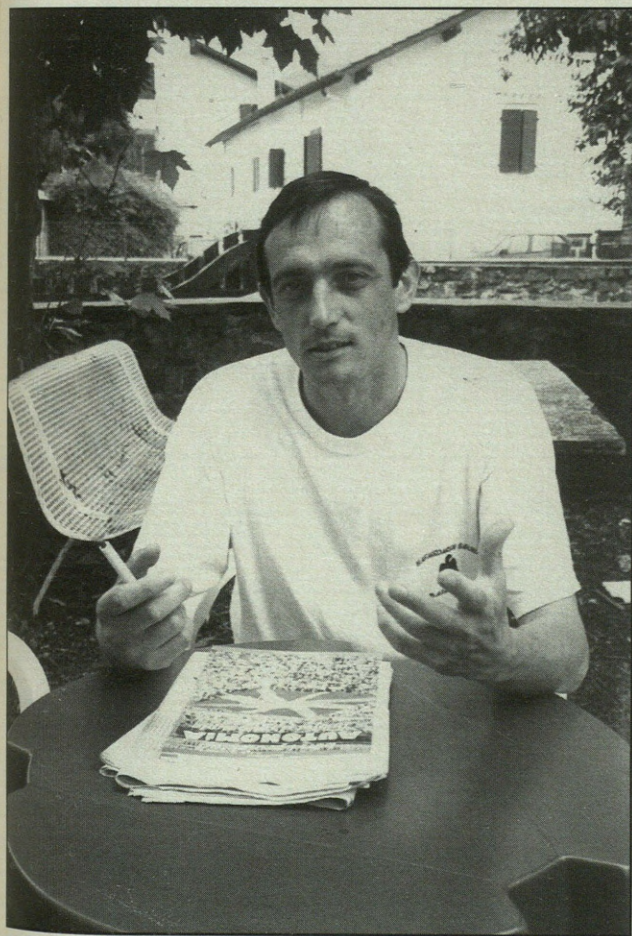
J.B.Pertsonaia ezagun bat gonbidatu eta jendearen aurrean, irratitik kanpo, egingo da. Honelako lehen esperientzia da eta entzule-ikuslearentzat bizigarria izango dela uste dugu.

IKUSITAKOAK
IKUSITA

INDATXIKIAK

Gazte eta lorios. Berrogeitamargarren kapitulua estreinatu bariarik giza fenomeno bat bihurtua. Goenkale telesailaz ari naitzaizue, gure herria zoraturik omen daukan telesail berria, nonbait egosi gabeko errealtatea maite dugu. Arrakasta eta losintzak alde batera utzirik, gurean, patologikoa den ukituaz aski ongi hornituta. Faltan bota ditut Aramaioko izebaren bisitaldiak, oraindik orain Arratia aldeko lagunak ez dira inon azaldu. Inoiz ere, espeziala den Saldiaseko apostulariak bere zorak kitatuko ditu. Esterenzubiko maietlagunak ez al dizu jadanik kilikilirik egiten? Errealitateaz ari bagara, nolatan ez dira ageri Behobiko lehen-gusuak, ihes egin zuen anaia haren ondorengoak direnak. Nik dakidala, aurreko astean Arbizuko aitatxiren funtzioan izan zireneten, amatxi bakarrik bizi da orain, eta seguraski plazer handiz igaroko luke oporralditxo bat Arralden. Sobera zaila omen da ohial urratu hau hezurmamitzea. Beti ere, Goenkalek gure buruaz trufa egiteko balio du.

JOXE URRRA

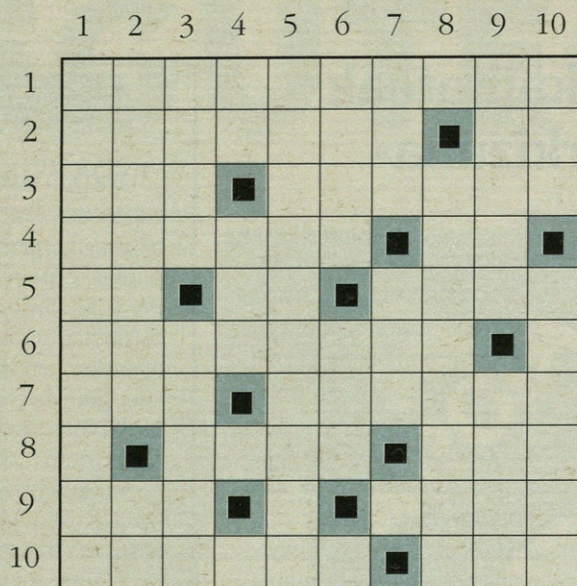

Herriaren sostengua ez zaigu falta. Hala ere, botere publikoen ardura ezinbestekoa izango da etorkizunean.

PILI KALTZADA

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESQUIN: 1.- Bi hizkuntza menderatzen dituztenak. 2.- Patrikak. Musika nota. 3.- Landare mota. Ametsa. 4.- Odol xurgatzailea. Idi, hitz elkarketan. 5.- Errepikatuz, fruitu tropikala. Alderantziz, euskal fonema. Hitzarmen. 6.- Une batez ikusmena galtzea. Bokala. 7.- Zaren hori. Arloak. 8.- Uranioaren sinbolo kimikoa. Egun. Alderdi troskista. 9.- Joaki naiz. Nitrogenoaren sinbolo kimikoa. Burdinazko lokarri. 10.- Pluralean, kolore iluna. Santuaren laburdura.

GOITIK BEHERA: 1.- Eskatzeke dagoena. 2.- Lauko multzo. Zakur. 3.- Eguzkia. Su. 4.- Berilioaren sinbolo kimikoa. Beldur. Lehenengoa. Bokala. 5.- Argitasunik eza. 6.- Eguna. Bizkaieraz, gehiegi. Potasioaren sinbolo kimikoa. 7.- Ukapen. Zezen zikiratu. Kontsonantea. 8.- Nitrogenoaren sinbolo kimikoa. Nafarroako herria. 9.- Ihardun. Agiri mota. 10.- Suari dariona. Ezagutzen nuen.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Erosketa
Lemariak
Ostikoak
Sargoria

7 letra

Egarria
Eremuak
Gozokia
Orkoien

4 letra

Ahia
Aire
Alea
Apoa
Aria
Atal
Azak
Bira
Egia
Ekia
Ekin
Eper

Etzi
Ikur
Izen
Kain
Lana
Niri
Ogia
Oloa
Oren
Urak
Utik
Zein

3 letra

Art
Ihi
Lez
Otu

2 letra

Ag
Et
Ia
Ku
Ro
Sr
Za
Zo

ERANTZUN

1	2	3	4	5	6		
7	8	9	10	11	12	13	14

Onartu	▼	Ikasketak egin	▼	Lehen gizona	▼	Auzi
Kontratu mota		Armairua		Euskal bandera		
▶		▼		▼		▼
Ekar arazi	▶					
Siberiako libata	▼					
5				10		6
▶					Azkenekoa	▶
		11			Norabait	
Eta	▶		... de Janeiro	▶	▼	
Nazioarteko ibilgai-luetan			Une honetan			
▼		Zango atal	▶	▼		Uztai
		Euskaraz eta kitto!			2	
	Ipar. ardoa	▶	▼			▼
	... egin, huts egin		1		14	
8	▼			Konts. bikoitza	▶	
Pl. Txori mota	▶			Gauero e-giten dugu	▼	
Bokala						
▶	▼		▶			▶
		Har ezan!			Uraniaoa	
				12		

Aurreko asteko soluzioak

				I	N	A	Z	I	O						
				M	U	J	I	K	A						
				●	N	●	B	●	I	●					
				J	A	B	E	T	Z	A					
				●	●	B	A	R	E	A	K				
●	J	●	S	●	D	O	N	A	Z	A	H	A	R	R	E
●	L	E	M	A	R	I	●	R	R	A	T	●			
G	A	R	A	I	●	T	E	A	●	Z	●				
●	S	A	R	●	A	Z	A	L	A	●	●				
O	T	U	●	O	K	A	R	A	N	A	●				
●	O	●	A	R	●	I	●	K	●	L	●				
I	K	A	S	T	O	L	A	●	K	E	●				
●	I	T	●	U	K	E	N	D	U	●	●				

Hieroglifikoa:

Izaera

Kate hitzak

	I	B	A	R		S	O	K	A	
A	B	E	L	K		Z	U	R	I	
K	A	Z	E	T	A	K		R	O	N
E	N		M	A	S	A	I	L	A	K
R		B	A	T	U		K	O		A
	N	I	N	I		K	A	I	O	
B		Z	I		S	A	R	A		K
A	S	K	A	P	E	N	A		L	U
S	A	I		U	N	A	T	U	A	K
A	I	A	R				I	S	T	U
	A	K	T	A		B	A	O		

Bosteko ttipiak

A 1. Arnegi. 2. Neron. 3. Herena.
4. Gonak. 5. Binaka.
B 1. Aldude. 2. Dinat. 3. Aunitz.
4. Datza. 5. Aetzak.

Bosteko ttipiak

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Nafarroako herria
2. Sarobeia
3. Zotzak
4. Horditua
5. Ekar arazi

1. Lapurdiko herria
2. Niri
3. Indar gutxikoak
4. Heldu
5. Esnea biltzeko ontziak

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

Zenbaki bakoitzeko hitz bat eta bera

Toshockmenpekotasuna

GAIZKI ohituta geunden, bertako entrenatzaileek gaizki hezi bait gintuzten. Salbuespenak salbuespen, hemen jokalariai ziren protagonistak, ez entrenatzaileak.

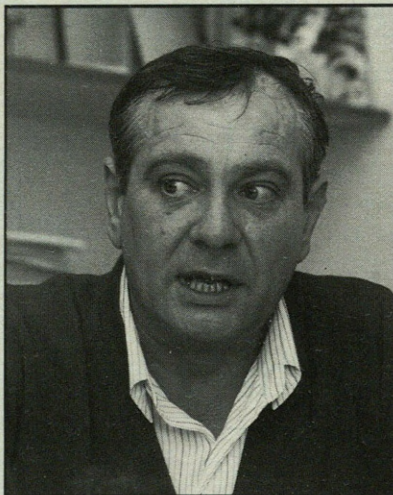
Elizondo, Iriondo, Irulegi, Ormaetxea... Guztiek jakin izan zuten aldagela zaintzen, giza taldea antolatzen eta protagonismoa ekipoarenganantz zuzentzen.

Futboleak, egitura hierarkikoaren tradizioak entrenatzaileari eskaintzen dio boterea. Entrenatzailea da taldeburua eta jokalariaiaren helburua hori onartzea da. Beraz, entrenatzaileak ez luke arazo handirik izan behar taldearekin bizitzeko.

Eta errealkak, beti jakin izan du taldean bizitzen, eta barne bizia diskrezio handiz eramaten. Horrek berak ematen dio talde bati indarra eta sendotasuna. Konplizitateak.

Ormaetxeak une ahuletan, taldeak zalegoak espero baino emaitza kaskarragoak lortzen zitueneko horietako batetan, aireatu izan balitu barne arazo batzuk, kazetariei txutxumutxuka aritzeko aukera emanez, agian denbora gehiago iraungo zuen errealean, baino ez dakit talde hura egun daukan palmaresaren jabe izango ote zen. Funtsean, errealkak irabazi zituen nahiz Ormaetxea taldekidea, taldeburu izan. Toshackena, aldiz, berak irabazi du, nahiz eta Erreala izan orduan bere taldea.

ENTRENATZAILEAK, bere lan sistema eta bere eskemak ezarri nahi baldin baditu, taldea bereganatu behar du, bestela praktikan ez du berea ikusiko eta beraz, ez da jokoaz identifikatuko. Ez jokoaz, ez taldeaz. Tal-

J.M. OSTOLAZA

Futbol entrenatzailea

deak, beregan sinistu nahi du, beharrezkoa baitu konpetitzeko, sinesgarritasun hori izango baita hain beharrezkoa den komunikazioari kalitatea emango diona. Honetan, entrenatzaileak kreatiboa behar du.

Eta Toshacki, horrek hutsegini dio hasieratik. Sindikalgintza sarrarazi du aldagelan eta bera izan da zuzendaritzak izan duen ordezkari ia bakarra eta zorrotzena. Bere hitzetan, lan zikina egitea tokatu omen zaio, baina hori izan du bere indarra izateko aukeratutako lekua. Ongi ordainutako lana.

Aldagela eta bulegoaren arteko oreka bilatu beharrean, azkarrenaren ondoan atrintxeratu da eta autoritarismo hutsez zuzendu nahi izan du taldea. Baina emaitzetan, taldeak du erantzunkizunik handiena eta berak berezi izan duenez bere burua taldearengandik, emaitza txarrekin fak-

tura pasa diote. Eta bakarrik aurkitu da, zuzendaritzaren pazientzia amaitu denean.

TOSHACK-EK gauza batetan asmatu du zierto: bere burua maixuki saldu du. Prezio onean. Zuzendari, kazetari, jokalaria eta entrenatzaileek taktikaren katedra eman diote. Bere 1-2-3-3-1 sistema ospetsua, bere kreazioa, futbola bizi izan duen edonorentzat ez luke berria izan behar, 4-4-2 estandarraren bariante operatibo bat baita. Gainera, susmoa dut, orain ezarri duen sistema —lau atzekaldean, lerroan, zonan— honantza etorri zenean, buruan zekarren berbera dela. Arkonadari galdetu behar lerroa-zona ez aplikatzearen arrazoa. Nere ustez, orduko atezainak izan zuen aldakuntza horren ardura.

Bestalde, 4-2-3-1 delakoa, oraingo sistema —Toshackek ezarritakoa— Salba Iriartek eta Lopez Ufartek onartu dutena, aspaldikoa da, ikus bestela «Estudio Fisiológico sobre el fútbol» liburuan, Rikarco Jimenezek, Josetxo Mendiluzek eta hirurok egirikoa, bere 46. orrialdean.

Salba Iriarte eta Lopez Ufarteri, orain arte beren indarra erakusteko aukera izan omen ez dutenei gomen dio bi: berrantola ezazue aldagela, bertara bulegoetara baino gehiago begiratu eta sistematiza itzazue atzekaldeko mogimentoak, Benito Villamarinaren ez bezala, jokaldi berean bik aurreruntza eta beste biek atzeruntz noraezean korri ez dezaten eta inprobisazioa, baloia hanketan daukaten momentuetarako utzi, jokalariai baino, entrenatzaileak kreatiboa izan behar baitu.

PERA

EGIZU KEINU NATURALA

Ez zaizu ezer kostatzen

Izugarri balio du

Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputación Foral de Gipuzkoa

Obra Hidrauliko eta Ingurugiro Departamentua
Departamento de Obras Hidráulicas y Medio Ambiente

ERREGE EGUNA

URTARRILA 1 - 8

VALTHORENS

52.000 PTA

Barne: bus litera +
forfait 5 egun +
egoitza 5 gau + tasak
+ aseguria

VAL D'ISERE

61.200 PTA

Barne: bus litera +
forfait 5 egun +
egoitza 5 gau + tasak

SESTRIERE

59.900 PTA

Barne: bus litera +
forfait 5 egun +
egoitza 5 gau + tasak
+ izarak

URTARRILAK

6 - 15

VAL THORENS

42.000 PTA

Barne: bus litera +
forfait 6 egun +
egoitza 7 egun + tasak
+ aseguria

URTARRILAK

15 - 21

PAS DE LA CASA

35.900 PTA

Barne: Autobusa+
egoitza 6 gau
(pentsio erdia)
+forfait 5 egun

URTARRILAK

8 - 15

BAQUEIRA

34.700 PTA

Barne: Autobusa+
egoitza 7 gau
+forfait 6 egun

URTARRILAK

6 - 15

ASTEBURUAK

SESTRIERE

35.300 PTA

Barne: bus litera +
forfait 6 egun +
egoitza 7 egun + tasak
+ aseguria

CANDANCHU

8.500 PTA

Barne: 2 gau +
2 egun ski

BAQUEIRA

11.900 PTA

Barne: 2 gau +
2 egun ski

TEP BIDAIAK

SAN MARCIAL 1
TEL. 420071

TEP BIDAIAK

ERRESERBAK
TELEFONOZ

TEP BIDAIAK

URBIETA 59
TEL. 460688

ARGIA

ASTEKARIAREN

GEHIGARRIA

ETXEA

1.508. zenbakiarekin batera dohainik banatutako gehigarria / 1994eko abenduak 11

Kabi erosoaren atzetik

PUBLIZITATE
ARDURADUNA:
JOSU
MARTIKORENA

ERREDAKZIOA:
AINHARA ZUAZABEITIA

ARGAZKILARIA:
ALBERTO ELOSEGI

DISEINU ETA MAKETAZIOA:
AINHARA ZUAZABEITIA

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA
ANIZA SAL

- Iparramerrikarren influentziapean ●
- 2001 Urteko tresnak eskueran ditugu jadanik ●
- Metakrilatoa eta poliesterra betiko itxura mantenduz ●
- Lehioak kanpokaldearen ispilu ditugunez ●
- Neguan goxo eta bero egotearen gozamena ●
- Elegantzia eta erabilgarritasuna horman itsatsita ●

● NOR DA DEKORATZAILEA? ●

Hasteko, Dekoratzaileraz dagoen irudia alde batera utzi nahi nuke. Irudi honetan, barnekaldeetarako teknika MODERNUEN jabe den profesionaltzat hartzen dugu Dekoraratzailea. Modernu hitzak nahasmena sor dezake gudan. Oso zaila da definitzea, baina oso erraza alderantziz interpretatzea.

Aintzinean, Dekoratzaileraren irudia atera zenean, jende dirudunak eskatzen zuen zerbitzua zen. Egunerokotik atera nahi zuten aberats hauentzat, baien posizio sozial altua erakutsi eta ezberdintasuna markatzea zen helburua.

Ia XXI. mendean sartuta gaudenean, Dekoratzaileraren irudiak ezberdina izan behar du. Asesoratzen duen pertsona dugu Dekoratzailerak, eta honetaz gain ideia berriak sortzen laguntzen du. Guzti hau, zerbitzua eskatu duenaren gusto pertsonal eta eguneroko beharren arabera egingo du gainera, batez ere etxeen barnekaldeak egiteko orduan.

Gure etxeetan sartuaz, etxeko zati bakoitzak garrantzia berezia duela pentsatzen dutenetakoa naiz. Honekin adierazi nahi dudana, zera da: gela bakoitzak independentzia piskabat izan behar duela etxeko beste gela edo eremuekiko. Ze erabilera, zenbatek erabiliko duten, ze giro sortu nahi dugun, eta honelako galderek lagunduko digute gela egokiena sortzen.

RICARDO BEA
DEKORATZAILEA

Iparramerrikarren influentziapean

Etxeko giroa sukaldean kokatzen dute dekoraitzaileek, eta kanpotik eka-rritako estiloaz bete digute oraingoan euskal sukaldea, mostradorea duten sukalde amerikarra jarriaz.

PELIKULA iparramerrikarre-tan ikusi ziren lehendabizi-koz mostradoreak. Piskana-ka, hangoen tendentzia gu-gegantzangoan gara, eta su-kaalde amerikarren moda heldu zaigu, mostradore handi eta guzti.

Mostradore hauen prakti-kotasunaz ez dago zalantza-rik. Behekaldeak, untzi eta janariak jartzeko egokiturik daude. Egun, erruberen la-guntzaz mugitzen diren ka-noi handiak dituzte, eta bes-te kasutan erabilgaitz gerat-zen diren zokoak aprobet-

xatzeko egokiturik daude. Boteilak eta janari latak ko-katzeko apalduak eta ont-ziak bata bestearen gainean pilatu gabe ipintzeko auke-ra ematen dute.

Gainekaldean sua jartzen da, indukziozkoa ala vitro-zeramikazkoa, eta tendent-zia berrienean gainontzeko haltzari guztiak baino ikus-garriago da. Mostradorearen gainekaldean, labedun zuta-bea eta kanpaia kokatzen dira.

KOLOREEN JOLASA.

SENTSAZIO berriak sortu nahian, tinte bereziak era-

biltzen dira sukaldeko halt-zarietan. Kolore horlegiak, urdinak, gorrixtak eta paste-

Mobiliario
ARENZA

- Haltzariak
- Diseinua
- Apainketa
- Kortinak
- Edredoiak

Bizkaia, 1
Tel. 79 08 07
ARETXABALETAK

Arkupe
tapizegia

Tapizeak - Ohe estalkiak - Edredoiak
Mantak - Maindireak - Mahai oihalak
Toailak - Gortinak eta Osagarriak

Manuel Zeberio

J. M. Barandiaran Plaza
(Gudarien Etorbidea)
Tel. 88 00 84
20240 ORDIZIA

lak dira erabilienak eta bizitasuna ematen dutenak.

Uretan nahasitako pigmentuak izaten dira tintearen oinarri, eta hezetasune-narn aurkakoak dira. Garbitzeko, plastifikaturiko gainazalak garbitzea bezain erraza egiten da, baita koi-pe eta lurrunen kasuan ere.

HUTSUNEAK LERROAK HAUTSIAZ.

BESTE aldaketarik ere ikusi ahal izango da. Goikaldean kokaturiko haltzariak ez dira hain zuzen eta uniforme-

ak, dekoraziorako tarteak zabalduz. Armairu artean hutsuneak sortu, eta masifikaziotik detailera pasa dira gainekaldeak.

Kristalezko ateak eta apalak dira hutsune haue-tan jartzeko osagarrientzat oinarri. Hauetan ipinitako amonaren kikara eta lore le-horrek haltzariaren seriotasuna bertan behera utziko dute, eta funtzionalaren eta edertasunaren jolasa uztartuko. Azken batean, mugikortasuna sortuko da zure sukaldean ■

Bí abiaduradun mandu gabeko vitrozeramika honek, berotasun erresidualerako pilotoak eta zazpi erregulazio posizio du.

VITROZERAMIKA DATOR INDARTSU

ORAINDIK gasdun sukaldeak dira Euskal Herrian gehien erabilitzen direnak, baina sukalde berria ipintzerakoan, beste aukeren abantailak kontutan hartzekoak dira.

Vitrozeramika, gasdun sukaldea baino zerbait garestiagoa izanik ere, baditu benetan erabilgarriak eta praktikoak diren ezaugarriak. Dena den, ezin da esan vitrozeramika arlo guztietan dela gasdun sukaldea baino hobea, eta beharren arabera aukeratu beharko duzu bat ala bestea.

VITROZERAMIKADUN SUKALDE DENAK ERE EZ DIRA BERDINAK.

INDUKZIOZKO vitrozeramika da berriena eta garestiena. Sistema honetan ez da erretzaile edo erresis-

tentziarik behar. Plaka gainean burnizko lapikoa plaka gainean jarri bezain laister eremu elektromagnetikoa lortu, eta berotasuna berahalakoan sortuko da. Berotasuna lapikoan bakarrik sumatuko da, ez plaka gainean. Horregatik, ez da plaka aurretik zertan bertu behar, beste vitrozeramikako sukaldeetan bezala. Lapikoa plaka gainetik kendu eta automatikoki bukatuko da prozesua. Eskuak ez dituzu sekula erreko, eta lapikotik jakiren bat erori ezker ere ez da sukaldean itsatsita geratuko. Garbitzeko orduan errazagoa izango da.

Bestalde, beste edozein sistema baino askozaz ere azkarragoa denez, energia aurreratzeko ezin hobea da. Azkartasunaren adibide gisa, ura irakiteko gasdun sukalde azkarrenak baino denboraren heren bat

ARREGVI

*Haltzari Moderno
eta Klasikoak*

Avda. Euskadi, 5 • Tlf. 78 30 83
Sta. Marina, 4 • Tlf. 78 30 54

20560 OÑATI (Gipuzkoa)

Banatzailea

Etxeko

tapiztegia eta dekorazioa

San Ignacio, 15
Tlf. 88 12 82

20200 - BEASAIN

● E L E K T R A T R E S N A K ●

2001 Urteko tresnak eskueran ditugu jadanik

Sukaldean ezinbestekoak egin zaizkigu ia ia. Erosotasun handia eskaintzen digute, eta ohitu ezkeroraino dugu hauek gabe bizi. Materiale eta diseinu berri eta erakargarriez eginak, edozein lekutan gelditzen dira apain.

Labe-robota

SUKALDE interaktiboa bezala ezagutzen da labeen familiako azken kidea hau. Labe berarekin komunikatu ahal izateko prestakuntza dago modelu iraultzaile hau. Pantaila eta errezetak gordetzeko memoria du, eta hauetako bat aukeratzea nahikoa da labean sartutako janaria egiten hasteko. Labeak

berak erabakitzen du, ze modutara egin behar den, ze tenperaturan eta zenbat denbora erabili behar den. Era berean, pantailaren bidez jaki hori prestatzeko egokitu behar diren janarien zerrenda eta kantitatea luzatuko du. Horrelako labeekin, nork behar du sukaldaritzan trebe izan?

ELEKTRATRESNEK iraultza bizi izan dute azken urte hauetan, eta gauza interesgarri asko atera da. Baina denbora gutxian estimatuen izatera heldu den elektratresna ez da berria. Erropea garbigailu-leorgailuaz ari gara eta erosleen artean interesa piztu du azkenaldian.

Irtenbide egokia eta praktikoa da, eta lan handia aurreztuko duena, gainera.

Kanpoko markak asko ikusten badira ere, Euskal Herrian egindako tresnak erostea gomendatzen da, edozein arazoren aurrean garantiak bermatuak izango bait dituzu beti ■

marka guztietako ohekiak
tamaina guztiak eta neurriak
bitsa mozten da
eskuratze eta garantzia segurtatuak

**Au
Roi sommeil**

S.A.R.L. OHANTZE

Z.A. Jaldai - 64500 Donibane Lohitzun - Tel. 59 26 29 01
19, rue de l'Eglise - 64760 HENDAIA (hiria) - Tel. 59 48 10 32

HALTZARI

FAGOR ALTZARIEN BANATZAILE BAKARRA

Sukalde zoragarriak!

Bolu, 24 - behea - BERGARA (Gipuzkoa) - Tel. 76 30 57

FAGOR

Sukaldeko altzariak

**6 URTEKO
GARANTIA**

Metakrilatoa eta poliesterra betiko itxura mantenduz

Bainugelaren egoera azken urteotan aldatu da, eta jadanik ez dira instalazio funtzionaldun espazio inpersonala eta aspergarriak. Gero eta denbora gehiago pasatzen dugu bainugelaren, eta horregatik garrantzia handiagoa eman behar diogu bertako elementuei.

ESPAZIO goxoa eta era berean bainugela praktikoa lortzea da helburua, eta horren alde egin da apostua. Bainugelaren goxotasuna bermatzeko dekorazio tradizionala izan da, azken urteotan, gailurrean egon dena, eta tendentzia berak jarraituko du datozen urteetan ere.

Baina bainugelaren itxura tradizionala izanda ere (egurrezko altzariak, egositako buztin lurrak eta margotutako

azulejoak), berriak diren materialak ere sartu ahal izango dituzu zure bainugelaren, praktikasunari leku eginez.

Aldaketa interesgarri asko, baineraren aldetik etorri da, bai materialari eta bai prestazioei dagokionez.

Materialari buruz, metakrilato edo poliesterreko bainerak, beti erabilitako burni galdatutun bainerak baino hobeak dira, eta bi hauen artean, metakrilatozkoa.

Arinenak dira, eta ura denbora luzegoan mantentzen du bero, metakrilatoak besteek baino ahalmen handiagoa bait dauka berotasuna eusteko. Bestalde, kolore bakarrekoa izaten da baine-

ra egiteko materiala eta esmalterik gabea. Horregatik golperen bat eman ezkeren inoren laguntzarik gabe konpontzeko erakoak dira uretako lija batekin pasatutako zatia, eta kotxe

- Zuzeneko salmenta
- "Fabrika bertan" aurrekontuak ordenadore bidez
- Erakustoki zabala eta ondo hornitua (600 m²)

Landeta Industrialdea, P. K. 90 • Tel. 81 57 05 - 15 00 63 • 20730 AZPEITIA

erabiltzen den puli-
mentuz igurtzea nahikoa

bait da. Bainera lehen beza-
la geldituko zaizu ■

DUTXETARAKO ITURRI BERRIENAK

AUKERA ikaragarria dago egun, dutxetako iturriei dagokionez. Datozen urteetarako aurreikusitakoari jarraiki, multifuntziodunak diren iturrien garaian gaudela esan dezakegu.

Iturri hauek eskainitakoa, osasunarekin zuzenki lotuta dago, iturriari emandako irekieraren arabera azalaren ongizatea, odolaren zirkulazioaren hobetzea eta muskuluen lasaitasuna lor bait daitezke. Aparatu gehigarri baten bidez, dutxa osasungarri horri «bolero» masaia ere gehitzerik izango duzu. Osagarri honek gorputzarekin kontaktuan, mugimendu borobilak eta bibratzaileak sortuko ditu.

Baina iturri hauek badute beste abantailarik. Garrantzitsuena, karearen aurkako sistema da, iturriaren txo-roak bere indarra mantendu ahal izateko ezinbestekoa.

Gehitutako teknologia, erabilitako materiala, eta bar-ne mekanismoaren kalitatearen arabera aldatzen dira prezioak.

Ekipo hau da ur txorro handia botatzeaz gain, bolero masaiaik ematen dituen. Hansgrohe-k diseinatua, iturri multifuntzionalen abantaila guztiak jasotzen ditu.

ETXANIZ

Lesakako Iturria anaiak

Juán Arana 1 eta 3

Tlf. eta Faxe: (943) 611767

20302 IRUN

Ez bakarrik saldu, zure bainua berritzeko edo apaintzeko behar duzun guzia kolokatu ere bai:

- SANITARIOAK
- GRIFERIAK
- MUEBLEAK
- MANPARAK
- PREZIO GUZITAKO OSAGARRIAK

ESKATU PRESUPUESTOA KONPROMISORIK GABE

LEIHOAK BERRITZEN
HASITA

Lehioak kanpokaldearen ispilu ditugunez

Sarritan leihoak ez dira behar bezala isten, eta hainbat eragozpen sortzen du, batez ere neguan, berogailuaren berotasunak xirrikito guztietatik alde egiten duenean. Horregatik garai ona da leihoei errepasoa egin, eta berritzen edo aldatzen hasteko.

GAUR egun merkatuan aukera zabala dago leihoen sistema berriei dagokionez, eta hauetaz balia zaitezke etxeko leihoak berritzen hasteko garaian. Benetan kontutan hartzeko modukoak dira, esaterako, PVC, poliuretano, altzairu eta zubi termikoaren haustura duten leihoak.

PVCa da gehien saltzen den leihoa. Prezio eta kalitatearen arteko harremana begiratzuz gero, merkatuko onena da eta bost urtetako garantia eskaintzen dute. Mantendurako ez dute ezer berezirik behar gainera, eta garbitzeko nahikoa da ura eta jaboiaz pasatzea.

Poliuretanodun leihoak, barruan altzairuzko erreformatzua duen egur sintetikoak da.

Bukaera lakatua duenez, edozein golpe txiki jasotakotan markatuta gelditzen da betirako. Hamar urteko garantia dauka, eta une honetan merkatuan dagoen leihogarestiena da (PVCa baino %50 garestiagoa).

Aluminioz egindako leiho sinpleak eta zubi termikoaren hausturadun leihoak dira dauden beste aukerak. Lehendabizikoak izaten duen kondentsazioa ekiditzeko, bigarrenak espazio hutsa izaten du kristal eta kristal artean. Merkeena da aluminiozko lehioa, eta zubi termikoaren hausturaduna PVCa baino %30 garestiagoa.

Leiho hauek denak ermetikoki isten dira, eta itxiera bereziei esker konpaktuak

Ormazabal **Altzariak
sukalde eta
bainugelarako**

**Saneamendu
instalazioak
eta berokuntza**

Apaolaza, 2
Tlf. 78 16 40
20560 OÑATI

Gelako

*• Dekorazio priektuak
• Eskatu prezio eta aurrekontuak*

ZARAUZten

GIPUZKOA KALEA, 13an

ALTZARI DENDA

NAHIZ MODERNO

EDO KLASIKOAN

ZURE ETXEA APAINTZEKO

PREST GAUDE

sortzen dute barruko tenpe-
ratura mantenuaz neguan
eta udan, eta zaratatik iso-
latuz.

PERTSIANAK LEIHOEN BABES

LEKUAN lekuko pertsianak
aukeratzen jakin behar da.
par eta hego Euskal Herri-
ko etxeek behar ezberdinak
dituzte, eta egokiro hautatu
behar dira leku bakoitzean.
Kostaldean eguraldiak
ogorragoak dira, eta PVC
pertsianak ahulegiak gertatu
dira klima honi aurre egite-
ko.

Horregatik aluminiozko
pertsianak jartzen dira. Ga-
restiagoak dira, baina emait-
za hobedunak. Astunagoak,
astunak izan gabe, eta go-
gorrak, hotzaren edo beroa-
ren aurkako babesle dira.

PVCaren lamak txikiagoak
eta dexente arinagoak
dira aldiz, klima gogorrean
izati ez zazaretenontzat ego-
kiak. Horregatik gomendat-
zen dira barnekaldeko etxe-
tarako.

GORA ETA BEHERA EGITEKO

PERTSIANAK igo eta jeiste-
ko sistemai dagokionez, go-
rabehera handia dago.
Leihoen neurria handiegia

Betikoak dituzun egurrezko leiho ederrak aldatzeko gogorik ez baduzu, aukera interesgarria da burlete auto-eranskorrek eskaintzen dutena. Leihoaren iskinetan jartzen diren plaka bereziak dituzu, eta hauen bidez guztiz isten dira leihoak.

ez bada, betiko zinta ipint-
zea da erosoena eta merkee-
na. Motordun sistema jarri
zintaren bidez aritzeko ahal-
menik ez baduzu, baina bes-
telakoan ez du gehiegi me-
rezi, garestiagoak bait dira
diferentziaz, eta gainera ara-
zoren bat sortuz gero guztia
desmontatu behar da.

Leiho handietako pertsia-
na astunetan, soka jartzea
da onena ■

KORPION, S. L. HAROTZEGIA

N.I.F. B-48420525

ZURE NAHIAREN
NEURRIKO ERANTZUNAK:

Dekorazioa, Interiorismoa ...

Sabino Arana, 12 - Tlf. 683 10 64
48700 ONDARROA (Bizkaia)

Rincones

dekorazioa

*Aintzinako eta gaur egungo
haltzari eta konplementuak*

Domingo de Iraola, z/g.
Tel. 76 52 98
20570 BERGARA

NAHIKOR

ALUMINIOA

TECHNAL
LEIHO ETA ATEAK
P.V.C.n

Naturbath

BAINU ETA DUTXA
MANPARAK

La Florida Auzoa, 56 / 17. lokala
(943) 551938 Telefonoa / 20120 HERNANI

● B E R O G A I L U A K ●

Neguan goxo eta bero egotearen gozamena

Gauza ederra da neguan etxera iritsi eta bertako goxotasunean murgiltzea. Egun, egurraren, propanoaren, gasoilaren, elektrizitatearen eta gas naturalaren laguntzaz berotzen dira euskal etxeetako bazterrak.

BEROGAILU instalakuntzan adituek, gas naturala iristen den lekuetan berau erabiltzea gomendatzen dute, erosoena delako. Instalakuntzari merkeena duelektrizitateko kalderaren atzetik, eta minimoa ordainduta, behar duzun guztietan erabiltzeko prest duzu.

Indarrean dagoen berogailu hau. Hau erabiltzeko, gasa zure herrian kanalizatua izan behar du. Gero, zure aukeran duzu erabiltzea ala ez, baina merezi du po-

sibilitate honek.

Bi bertsio moeta daude gas naturalarekin. Batak, etxe barruraino sartuko dizu instalakuntza, funtzionatzen hasteko prest izanez. Besteak, kanpotik leihoraino bakarrik eramaten du instalakuntza, eta erabiltzen hasi nahi duzunean instaladoreak kontadorea ipini, eta prest egongo da erabiltzeko.

BESTE AUKERAK.

ZURE herrira gas naturala iritsi ez bada, eta ez bada

iritsiko oraingoz, beste sistema batzu ere badituzu.

Propanoa da hauetako bat. Etxe bakarrean bizi bazara, edo terrenoren bat baduzu, propanodun botila handia edo tankea jarri ahal izango duzu. Etxebizitzan bizi bazara ordea, botila txikiak bakarrik erabiltzeko zaude baimendua. Etxe barnean bi eduki daitezke soilik, baina balkoian nahi adina botila izan dezakezu. Kontutan hartu botila hauekin eskailera gora eta beheara ibili beharko duzula.

Propanoaren instalazioa egiterakoan, bestalde, gas naturalak behar duen 15 mm.tako kobrezko hodia ipini ezker propanoaren 12 mm.koaren ordez, eta bihar gasa erabili nahi baduzu

prest izango duzu guztia.

Egurra ere asko erabiltzen da oraindik, azken urte hauetan beheruntz badoa ere honen eskaera. Instalakuntza garestiena du, baina kontsumo merkeena.

Gasoilak alderantziz, instalakuntza garestiena baina kontsumo merkeena du. Bi modutan gordetzen da gasoila. Garaje ala zaian depositu handitan, ala etxe barruan kalderan, eta propanoa baino zikinagoa da.

DENETAN GARBIENTA.

ERRAZEN instalatzen eta kontsumo garestiena duen sistema elektrizitatea da. Sistemarik onena eta garbiena da, baina duen kostu altuagatik jende askok beste sistemak aukeratzen ditu.

BAINUENTZAKO
OSAGARRIAK

ITURGINTZA

BEROGAILUAK

Mendi-Ondo Etxea ■ Tel. 88 40 57 ■ 20247 ZALDIBIA

Esposizioa ● Esteban Lasa, 7 ■ Tel. 88 80 29 ■ 202200 BEASAIN

Aukeratzera, ordenadorea eta planoa

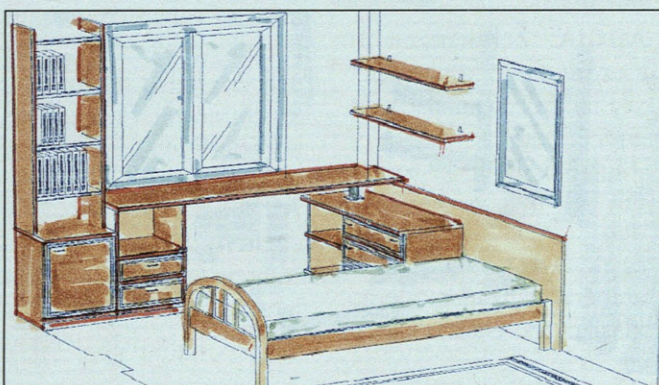
Ordenagailuaren laguntzaz balia zaitzeko gaur egun, erositako haltzariak zure gela hutsean nola geratu diren jakiteko. Duela urte batzutatik hona haltzari dende eskaintzen duten zerbitzua da honako hau.

EHEN, oin plano soilak zirenak erakusten zirenak, eta begi aurrean ikusi arren, haltzari zaila egiten zen gela geratu zen pentsatzen. Orain aldiz, argazki baten bezala ikusiko duzu lehen espazio hutsa zenak hartutako itxura berria.

PERSPEKTIBADUN PLANOAK

ORDENAGAILUAREN bidez egiten da hau. Perspektiban ateratako plano honek, haler, ez du espazioa guztiz deskribaturik utziko, eta lurrean libre geratzen den ere-

mua ezingo da ikusi edo ulertu. Horregatik, ordenagailuz ateratako planoaz gain, guztiz beharrezkoa zaizu oinean oinarritutako planoa ere ikustea, erostear zauden haltzariak lurrean utzitako espazioa zein den ulertzeko. Bi planoak eskatu, beraz, saltzaileari. Biak ikuskatu ondoren, gela berriaren itxura errealaz konturatu zara, eta orduan erabakiko duzu zer den zure etxean behar duzuna. Zerbitzu honi esker ez duzu hutsik egingo aukeraketan ■

B E N O L A
B A N A K E T A K

ARMAIRU ETA BARRUEN PROIEKTU ETA DISEINUA

ESPEZIALISTAK GARA ARMAIRU ENPOTRATUETAN

Berrotaran, 7 IRUN

Tel. 62 42 80

GUROA

Altzari sendoen lantegia

Louis Philippe estiloa
Mazizoa - Basagereziondoz egina

Quartier Eyharce 647800 St. Martin D'Arrosa
Tel: (07-33) 59 37 75 16 - Fax: 59 37 76 98

J. L. Sagardia,

Intxaustiko Zuzendari Komertziala

ARGIA: Zer hartzten du asesore batek kontutan etxexa modu batean ala beste-an ipintzeko?

J.L.SAGARDIA: Bakoitzaren beharrak, ze jende bizi den, adinak, eta gustuak begiratzten ditugu. Honen arabera, haltzari moderno, klasiko edo eta neoklasiko

bezala ezagutzen direnak jarriko dira. Neoklasikoak, haltzari modernoek funtzionalitatea, eta klasikoek goxotasuna nahastu nahi di-tuen tendentzia da.

A: Eta dekorazioak zein punturaino du garrantzia?

J.L.S: Egungo etxeetan ez da dekoraziorik egiten, etxek txikiak bait dira horretarako. Dekorazioa, era-kusteko egiten da, eta guk praktikotasuna eta funtzio-nalitatea behar ditugu, gus-tora bizitzeko. Hala ere, de-korazio ikutua izaten dute etxek.

A: Etxeko ze espaziori ematen dio jendeak gar-rantzia handiagoa, dirua inbertitzeko orduan?

J.L.S: Orain dela denbora

gutxi sukaldeari ematen zit-zaion, ordu ugari egiten ze-lako bertan. Baina azken urteotako fast-food, mikro-onda, eta horrelakoen era-ginez sala gehiago prestat-zen da.

A: Zein izan da modaren eboluzioa azken urteotan?

J.L.S: Orain moda funtzio-nala dago indarrean, horre-tara beharturik gaudelako. Etxek gero eta txikiagoak direnez, haltzari funtziona-lak jartzen dira espazio txiki horri lekuri ez kentzeko. Haltzari hauek kapazitate handiagoa dute, eta hori hartzen da kontutan.

A: Egurrak beti izan da pre-sente Euskal Herriko etxee-tan. Tendentzia honek ja-rraitzen al du?

J.L.S: Zalantzarik gabe. Kasuen %90ean erabiltzen da, delarik egur marroia gorria, edo horia. Egurraren formak goxotasuna ematen dio haltzari funtzionalenari ere, lakatuak ez bezala. Lu-rrean ere egurra erabili ohi da. Egurra beti erabili da, eta beti erabiliko da.

A: Badaude egurra imitat-zen dutenak ere. Zein da egurraren imitazio berri eta lortuena?

J.L.S: Japondik iritsitakoa da, paperarekin egindakoa. Pasta egiten da paperare-kin, eta egurraren argazkia inprimatzen zaio pasta ho-rrri. Oso zaila da egurra ez dela nabarmentzea, ia ezi-nezkoa, eta egur naturala baino merkeagoa da.

Interiorismoar en uhina lantz en dugu

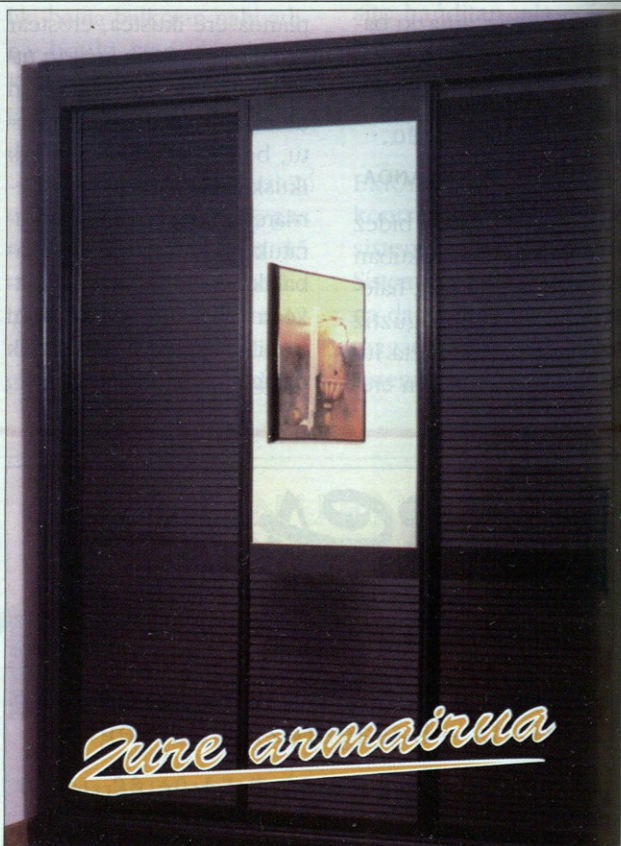
PROMOTORE, KONSTRUKTORE ETA HAR OTZ

Uhinlan en zuek behar dituzuen
armairuak egiten ditugu.

Kalitatea, prezio ona eta
Gipuzkoan bezala Euskadi osoan
montatutako armairuak dira gure
bermea

Uhinlan S.A.

Anaka - Pol. 10 (Latxunborro Etorb. z/g)
Tel (943) 61 59 43-44
Fax (943) 61 69 70
327 p.k. 20300 IRUN

Elegantzia eta erabilgarritasuna horman itsatsita

Duela hamabi urte arte sortu zen Euskal Herrian armairu enpotratuak egiteko lehendabiziko enpresa. Orduarte, ez zeukaten presentzia handirik orokorrean. Baina gauza asko aldatu da, eta egun edonon aurkitzen dira.

ASKO dira armairu enpotratuaren abantailak. Neurritz neurri egiten direnez, oso egokiak suertatzen dira etxeko edozein eremutarako. Barnekaldeak, apal eta kaxoiz horniturik dituzte, eta hezetasun arazoei aurre egiteko ere erantzun aproposa dute, armairuaren atzekaldeak estaliriz.

Guzti hau gutxi balitz, mila kolore eta bukaeradunak aurkituko dituzu, hala nola, egur lisoa, pertsiana modukoak, espilodunak eta transparenteak, eta profilei dagokienez ere, badago

non aukeratua armairu mota edo gelaren estiloaren arabera.

BURDINKIAK KLABE NAGUSI

ARMAIRU enpotratuen klabek, atek lotzen dituzten burdinkiak dira. Hauek egokiak izan ezker, urte askotarako izango duzu kondiziotako armairua. Ezker-eskubi ibiltzen diren atek burdinkiengan sortutako desgastea txikia da, irekitze-rakoan tolesten diren atekin konparatu ezker. Honegatik, eta desgastea ekiditzeko, ezker-eskubi ibiltzen direnak ipintzea go-

mendatzen dute enpotratuetan adituek.

Armairuek leku garrantzitsua betetzen dute etxean, gauzen gordeleku izateaz gain, dekorazioan ere laguntzen dute, eta ■

Kanpokalde dotoreak apalez eta kaxoiz beteriko barnekalde bikaina ezkutatzeko du.

EPI, KRISTALDEGIA S. L.

**Eraikinak beiratzatzea • Instalazio komertzialak
Handizkako salmenta • Manufaktura tailerra**

Harzubia Hiribidea, 31
AZPEITIA

Tlf.: 81 25 95 - 81 40 63
Faxa: 81 60 45

LES ANNEES

**1988 KO APIRILA'TIK
ZUEN ZERBITZUKO**

UTZI - SALDU - EROSI

ALTZARIAK - EGONGELAK - ELEKTROGAILUAK - TELEBISTAK - OHEAK

BILTEGI - SALTOKI

BAIONA

1 Avenue Benjamin Gomez
Z.A. St Frédéric
59 55 23 24

Zure eskuz egina ederragoa delako

Brikolageak aukera handia eskaintzen du etxeko bazterrak osatzeko. Euskal Herrian beti izan da eskulangintzarako tradizioa, eta orain brikolagearen laguntzaz haltzari pentsagaitzenak ere egingo dituzu.

BRIKOLAGEA egiteko ez da munduko beste ezer ere behar. Haserako lanak baldar xamarrek aterata ere, gogoratu ekitean datzala gakoak, eta etsipenik gabe hartu ezkerro erraz lortuko duzula helburua.

Gauza errazak egiten hasi. Diskoak eta kaseteak txukun gordetzeko beharrezkoa duzun haltzari horri eutsi, adibidez. Kit erako paketeetan izaten dira armairuak eta beste haltzariak egiteko beharrezko elementuak, taula guztiak neurrian

ebakiak eta elkarketak nola egin zehaztuz. Instrukzioak jarraituz, denbora laburrean bukatuko duzu lana.

Haltzari errazak egiten ohitua bazara, hurrengo pausua eman dezakezu. Ausartu zaitez gela oso bat egiten. Sukaldea, esaterako, merkeago aterako zaizu haltzariak zuk zeuk egin ezkerro.

LEKU BEREZIAK

BRIKOLAGE zentru batzuetan leku berezia izaten dute zure lanak bertan egin ahal

izateko. Etxean eskulangintza handirako leku aproposik izan ezean, hauetako zentru batetara hurbil zaitezke. Bertan beharrezko tresna guztiak izango dituzu, eta jakituen laguntza ezinteresatua.

Leku batzutan alokairua eskatzen dute bertan pasatako orduengatik. Hala ere, haltzari batzu egiteko merezi du leku hauetara hurbiltzea, laguntza handiak aurkituko bait dituzu bertan ■

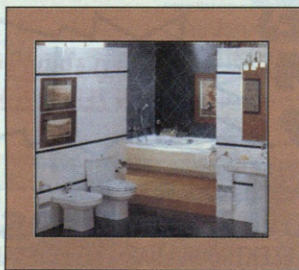
Egokitu lanerako txokoa

PRESTATU ezazu eskulangintzarako txokoa. Nahikoa da garaje ala zaiako eskina batean 1x1,5 metrotako mahaia ipini, eta inguruan behar izango dituzun tresnak eskura izateko moduan egokitzea.

Tresneriari dagokionez, gutxienez beharrezkoak gertatzen direnak, torniloak sartu eta aterat-

zeko ere egokitu daiteken taladroa, formoia, mailua eta zerra izango dituzu. Eskulangintzarako erabili beharreko materialeak finkatzeko aparatura ere lortu ezazu.

Dena den lanaren konplexutasunaren arabera lanabes gehiago beharko duzu, eta horrela joango zara piskanaka tailer txikia gero eta hobeto betetzen.

JUARISTI, C.B.

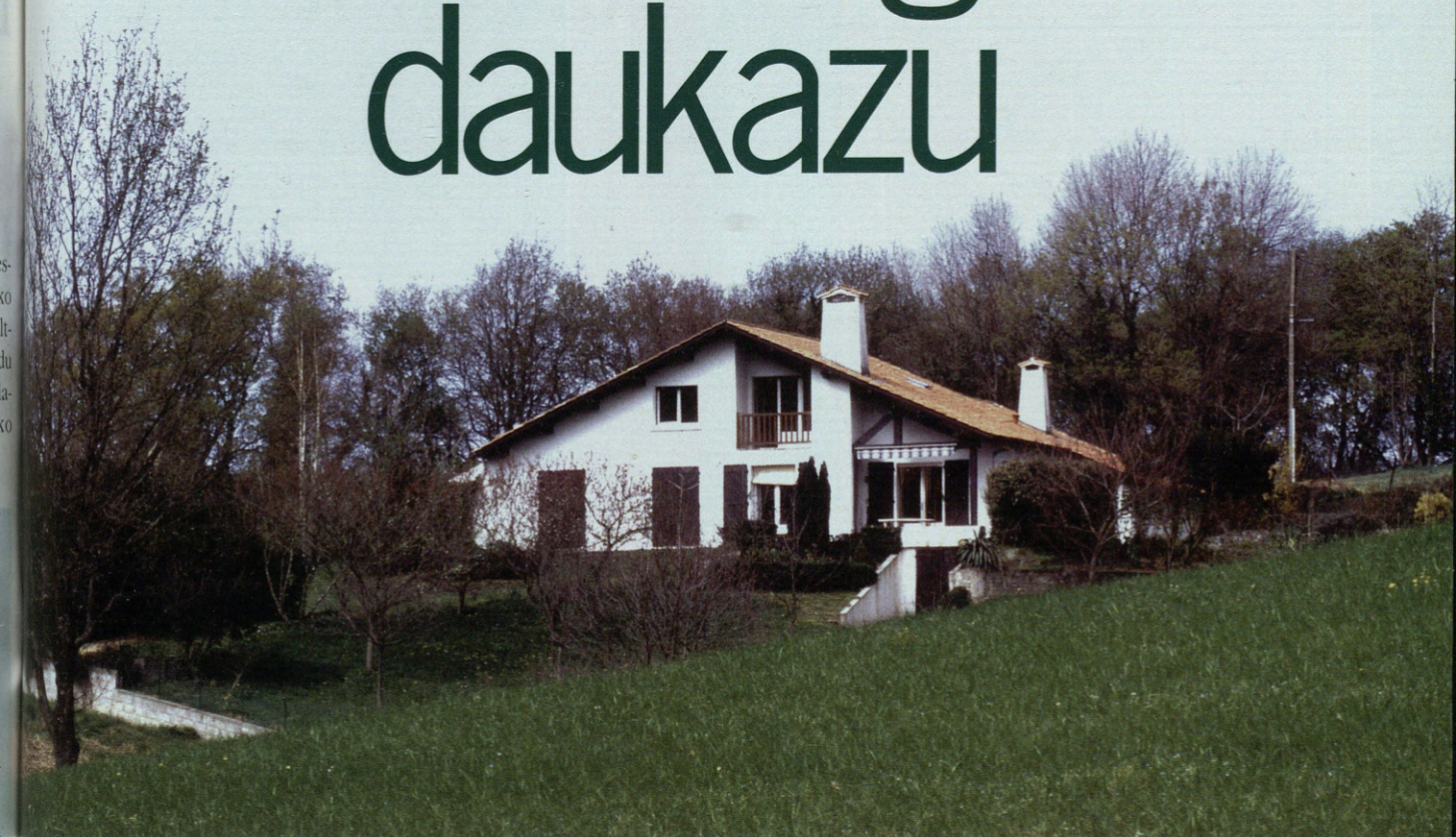
Esklusiboa

**Iturgintza - Berokuntza eta Gasa
Sukaldeak eta Tximinia bero-emailak
Kanilak - Bainugelako Aparailu eta
Akzesorioak - Sukaldeko altzariak**

- **System-Pool** Hidromasajeak
- Bainugelarako **Decor** gamako altzariak
- **Porcelanosa-Venis** zeramika

Paskual Abaroa etor., 30 behea Tf.: 684 22 09 **LEKEITIO**

kutxan merkeago daukazu

E T X E B I Z I T Z A - K R E D I T U A K

Badakizu: **kutxak** eskaintzen dizu finantzaketarik onena.

Eta orain, gainera, nahi al duzu, etxebizitzari dagokionez,

kutxak zure alde egin dezakeen guztiaz hitz egin dezagun?

Nahi duzun etxea bilatzen eta aukeratzen laguntzen dizu. Erosteko eman behar dituzun urrats guztien gainean aholkatzen zaitu. Gehien komeni zaizun finantzaketa ikertzen du zurekin batera.

Eskubidea duzun onura fiskalen berri ematen dizu.

Baita behar dituzun aseguruena ere... Dena, zure

oraingo hipotekari dagokiona ere barne,

Kutxa Etxebizitza-Zerbitzuan.

Zatoz **kutxako** edozein bulegotara eta berehalaxe jabetuko zara. Orain, etxebizitzarekin zerikusia duen guztia, **kutxan merkeago daukazu-eta.**

etxebizitza

zerbitzua

kutxa

gipuzkoa donostia kutxa
caja gipuzkoa san sebastián

Etxe barnean lasai

Seguru etxetik kanpo

Zeure etxean hainbeste lanordu ugari sartua zaren hori segurura egin ezazu orain. LAGUN ARO ETXEArekin zeure etxea orokorrean babestu ahal izango duzu, zeure ondasunen estaldura osoarekin (50 arrisku baino gehiagotakoa) eta zeure polizak estaltzen duen edozein istripuren konponketa etxetik bertatik egin ahal izanik.

Zeure lasaitasunerako LAGUN ARO ETXEA har ezazu
... lasai biziko zara

SEGUROS LAGUN ARO
ASEGURUAK

Euskadiko Kutxa Taldea